

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

До захисту допустити:

Завідувач кафедри

 Олена ПЕДЧЕНКО

«__» _____ 20__р.

**«ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ING-FORMS УКРАЇНСЬКОЮ (НА
МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖЕКА ЛОНДОНА «МАРТІН ІДЕН»»)**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Філологія. Переклад (англійська,
німецька)»

Добровольської Анастасії
Станіславівни

Науковий керівник:

Пефтієва Олена Федорівна,
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри прикладної філології

Рецензент:

Балабан Олена Олександрівна
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германських мов
Українського державного
університету

імені Михайла Драгоманова

Кваліфікаційна робота захищена

з оцінкою 95 А (відмінно)

Секретар ЕК Михайло ТАРАПАТОВ

«18» січня 2024 р.

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ING-FORMS У ЛІНГВІСТИЦІ	9
1.1 Поняття <i>ing-forms</i> у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників	9
1.2 Морфологічні та синтаксичні особливості <i>ing-forms</i> в англійській мові..	15
1.2.1 Морфологічні та синтаксичні особливості герундія та герундіальних предикативних конструкцій.....	17
1.2.2 Морфологічні та синтаксичні особливості дієприкметника І та дієприкметникових предикативних конструкцій	25
1.3 Способи перекладу <i>ing-forms</i> українською мовою.....	33
1.3.1 Способи перекладу герундія та герундіальних предикативних конструкцій українською мовою.....	33
1.3.2 Способи перекладу дієприкметника І та дієприкметникових предикативних конструкцій українською мовою.....	39
1.4 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі <i>ing-forms</i> українською мовою	43
Висновки до розділу 1	51
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ING-FORMS УКРАЇНСЬКОЮ У ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДЖЕКА ЛОНДОНА «МАРТІН ІДЕН»	55
2.1 Особливості відтворення герундія та герундіальних предикативних конструкцій у перекладі роману Джека Лондона «Мартін Іден»	55
2.1.1 Особливості відтворення герундія українською мовою	56
2.1.1.1 Способи відтворення герундія, вжитого у функції постпозитивного означення	56
2.1.1.2 Способи відтворення герундія, вжитого у функції прийменникового додатку	59
2.1.1.3 Способи відтворення герундія, вжитого у функції безприйменникового додатку.....	62
2.1.1.4 Способи відтворення герундія, вжитого у функції частини складеного дієслівного присудка	63
2.1.1.5 Способи відтворення герундія, вжитого у функції препозитивного означення	65

2.1.1.6	Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини способу дії.....	67
2.1.1.7	Способи відтворення герундія, вжитого у функції підмета	69
2.1.1.8	Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини часу	70
2.1.1.9	Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини супутніх подій	71
2.1.1.10	Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини мети	71
2.1.1.11	Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини умови	72
2.1.1.12	Способи відтворення герундія, вжитого у функції квазі-присудка	73
2.1.2	Особливості відтворення герундіальних предикативних конструкцій українською мовою	73
2.1.2.1	Способи відтворення герундіальних предикативних конструкцій, вжитих у функції складного додатку	73
2.1.2.2	Способи відтворення герундіальних предикативних конструкцій, вжитих у функції складного означення	74
2.1.2.3	Способи відтворення герундіальних предикативних конструкцій, вжитих у функції складного підмета та складної іменної частини складеного присудка.....	75
2.1.3	Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі герундія	76
2.1.4	Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі герундіальних предикативних конструкцій	77
2.2	Особливості відтворення дієприкметника І та дієприкметникових предикативних конструкцій у перекладі роману Джека Лондона «Мартін Іден».....	78
2.2.1	Особливості відтворення дієприкметника І українською мовою	79
2.2.1.1	Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції обставини супутніх подій	79
2.2.1.2	Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції обставини способу дії.....	81

2.2.1.3 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції препозитивного означення.....	83
2.2.1.4 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції постпозитивного означення.....	85
2.2.1.5 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції обставини причини	87
2.2.1.6 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції обставини часу	88
2.2.1.7 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції обставини умови	89
2.2.1.8 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції іменної частини складеного присудку.....	90
2.2.2 Особливості відтворення дієприкметникових предикативних конструкцій українською мовою.....	90
2.2.2.1 Способи відтворення об'єктної дієприкметникової конструкції ..	91
2.2.2.2 Способи відтворення незалежної дієприкметникової конструкції	94
2.2.2.3 Способи відтворення незалежної дієприкметникової конструкції з прийменником.....	96
2.2.3 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі дієприкметника І	97
2.2.4 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі дієприкметникових предикативних конструкцій	99
Висновки до розділу 2	100
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	105
SUMMARY	110
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	112
ДОДАТКИ.....	121

ВСТУП

Переклад – це складний процес, що викликає багато труднощів і вимагає від перекладача подолання різних проблем. Тільки у виняткових випадках перекладач може зберегти без змін повну суть оригінального тексту, не втручаючись у структуру його складових. Така закономірність зумовлена наявністю не тільки лексичних, а й граматичних відмінностей у структурі мови оригіналу та мови перекладу.

Однією з таких актуальних проблем відтворення граматичних категорій є труднощі, що виникають у процесі перекладу безособових форм англійського дієслова, а зокрема *ing-forms*, українською мовою. Зазначені форми широко вживаються як в усному, так і в писемному мовленні та дають змогу описати складну ситуацію у межах простого речення. Таким чином *ing-forms* є засобом компактної передачі інформації.

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що специфіка вживання *ing-forms* та відсутність їх повних аналогів в українській мові спричинює виникнення труднощів при перекладі. Зростання попиту на український переклад англійської художньої літератури зумовлює необхідність пошуку шляхів адекватного відтворення *ing-forms* українською мовою. Саме тому системний опис та аналіз специфіки їх відтворення є актуальним у сучасному перекладознавстві. Таким чином, цей напрям вимагає постійної уваги та ретельного вивчення, з метою підвищення рівня професійної компетентності перекладачів та досягнення максимально якісного перекладу.

Об'єктом дослідження є *ing-forms* англійського дієслова.

Предметом дослідження є функції та засоби перекладу герундія, дієприкметника І та герундіальних і дієприкметникових предикативних конструкцій на українську мову.

Джерельною базою нашого дослідження стали наукові роботи іноземних та вітчизняних науковців, у яких розглядалися особливості

функціонування та відтворення *ing-forms* англійського дієслова. Так, *ing-forms* у аспекті англійської граматики та синтаксису вивчали: Б. Аарц [71], О. Акмалдінова [3], Л. Александер [72], Г. Верба [14], Л. Верба [14], І. Гарбар [54], О. Гончарова [17], Л. Котнюк [38], А. Мартінет [85], Р. Мьорф [81], О. Ніконова [54], Дж. Пуллум [79], Р. Сайд [83], М. Свон [84], С. Сеннірх [82], А. Томсон [85], Г. Уеллман [83], М. Фолі [76], Р. Хадлстон [79], Д. Холл [76], М. Хьюїнгс [78] та ін. Проблеми відтворення *ing-forms* українською мовою досліджували: Н. Абабілова [1], А. Болдирева [11; 69], Л. Гапоненко [16], Ю. Гребенщикова [59], В. Карабан [27], Н. Королюк [43], Т. Корж-Ікаєва [65], І. Корунець [37], М. Лесінська [43], М. Нагорна [50], С. Остапенко [55], Л. Статкевич [65], Н. Рак [59], Л. Яровенко [11; 69] та ін. Предикативні конструкції англійської мови вивчали: О. Бабій [7], Б. Качан [7], О. Кириченко [31], Ю. Кравцова [42], Н. Леміш [42], А. Пендещук [7], Т. Толчєєва [42], А. Троїцька [31] та ін.

Незважаючи на значну базу наукових робіт, деякі аспекти перекладу *ing-forms* англійського дієслова та предикативних конструкцій з ними, а саме порівняння особливостей функціонування і способів відтворення обох *ing-forms* та застосування перекладацьких трансформацій при їх перекладі українською мовою, вимагають подальшого детального вивчення, що обумовлює актуальність та доцільність обраної теми кваліфікаційної роботи.

Метою дослідження є аналіз та зіставлення особливостей функціонування та способів і прийомів відтворення українською мовою *ing-forms* англійського дієслова – герундія та дієприкметника І.

Поставлена мета зумовлює виконання таких **завдань**:

1. Проаналізувати наявні у сучасній лінгвістиці підходи до визначення поняття *ing-forms*.

2. Дослідити морфологічні та синтаксичні особливості *ing-forms* та предикативних конструкцій з ними.

3. Визначити способи перекладу кожної з *ing-forms* та з'ясувати особливості і доцільність застосування перекладацьких трансформацій при їх перекладі.

4. Ідентифікувати та відібрати *ing-forms* з твору, що послужив матеріалом дослідження, та відповідні їм одиниці, з тексту перекладу.

5. Розподілити *ing-forms* за групами в залежності від конкретної форми та їх синтаксичної функції та зіставити з відповідними одиницями, відібраними з тексту перекладу.

6. Проаналізувати та описати способи відтворення кожної з *ing-forms* українською мовою; визначити та описати перекладацькі трансформації, що застосовувались при їх перекладі.

7. Провести кількісний аналіз способів відтворення *ing-forms* та застосованих при їх перекладі трансформацій; зіставити особливості функціонування та способи і прийоми відтворення кожної з *ing-forms*.

Матеріалом дослідження слугували 10 перших розділів, що склали 91 сторінку, роману «Martin Eden» Джека Лондона [80] та його україномовний переклад «Мартін Іден», виконаний Марією Рябовою [46]. Загальний обсяг вибірки склав 435 випадків вживання *ing-forms*.

Методи дослідження, зумовлені метою, завданнями та обраним матеріалом, включають: *метод індукції* для узагальнення поглядів науковців та результатів власного дослідження щодо особливостей функціонування та способів відтворення *ing-forms*; *метод дедукції* для висунення припущення щодо доцільності розмежовування *ing-forms* та перевірки його відповідності результатам дослідження; *методи спостереження і опису* для пояснення морфологічних та синтаксичних особливостей *ing-forms*, а також аналізу способів їх перекладу та застосування перекладацьких трансформацій; *зіставний метод* для аналізу і опису *ing-forms* шляхом їх порівняння з відповідниками в українській мові, з метою виявлення їх специфіки на тлі спільних і відмінних рис; *кількісний аналіз* для підрахунку статистичних даних, отриманих у ході дослідження.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його основних положень, результатів та висновків у розробці теоретичних та практичних курсів із перекладознавчих дисциплін та зіставного мовознавства з метою фахової підготовки студентів-перекладачів. Також дослідження може слугувати довідковим джерелом при написанні наукових робіт відповідної тематики та укладання методичних посібників у галузі теорії та практики перекладу.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження доповідалися на Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Мови та літератури у крос-культурній перспективі» 16–17 листопада 2023 р.

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано у збірнику тез доповідей учасників Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 17 листопада 2022 року) [20, с. 43–47.], збірнику тез доповідей студентів факультету іноземних мов за результатами участі у Декаді студентської науки МДУ (м. Київ, 2023) [22, с. 98–103] та збірнику тез учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Мови та літератури у крос-культурній перспективі» (16–17 листопада 2023 р) [21, с. 51–57].

РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ING-FORMS У ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Поняття *ing-forms* у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників

Для граматичної системи як англійської, так і української мови характерна низка особливостей, частина з яких не має аналогів у інших мовах. Важливе місце в системі обох мов займає дієслово. Поряд з особовими формами дієслова, яким притаманна категорія особи, існують також не менш важливі *безособові форми* або *неособові дієслова* – термін, який найчастіше вживається в англійських граматиках, на відміну від українських, де більш традиційним є перший термін.

Хоча безособові форми достатньо широко вивчаються як у зарубіжній, так і у вітчизняній лінгвістиці, єдиного загальноприйнятого терміна для позначення цього поняття не існує. Так, І. Корунець використовує термін *verbals* [36, с. 243], а Н. Абабілова [1, с. 382] та Л. Котнюк [38, с.1] у своїх дослідженнях вживають його українські еквіваленти – термін *вербалії*, а також *неособові форми дієслова*. Натомість М. Блох називає безособові форми терміном *verbids* [9, с.102], а Л. Ковальова у свою чергу – *вербоїдами* та вважає дієсловами, залежними від головного, керуючого дієслова [32, с. 88]. Зі свого боку В. Горпинич називає такі форми дієслова *нефінітивними* [18, с.160].

Розглядаючи безособові форми англійського дієслова Григорій та Лідія Верба зазначають, що вони не мають граматичних ознак особи, числа та способу [14, с. 85]. Крім того, як зауважує Л. Котнюк, у безособових форм відсутня категорія часу як така: вони не спроможні відносити дію в той чи інший часовий проміжок, а лише вказують на співвідношення часу тієї дії, яку позначають, з дією дієслова-присудка [38, с. 1].

Попри це, за словами Н. Абабілової, безособовим формам властива складна і розгалужена парадигма словозмінних форм та широке коло сполучуваності. Вони мають здатність заміняти низку синтаксичних позицій у реченні, але при цьому не можуть виступати присудком [1, с. 382].

Як зазначає А. Мельдіанова, предикативне значення ці форми виражають у спеціальних напівпредикативних конструкціях, що передають неповну, вторинну предикацію. Як і дієсловам, їм властиві категорії виду та стану та можливість поєднуватися з додатками та обставинами. Водночас у реченні безособові форми можуть виконувати функції, притаманні як іменнику, так і прикметнику [48, с. 115].

У свою чергу Л. Ковальова вважає, що для безособових форм характерна така ознака, як можливість номінувати гіпотетичну дію, нелокалізовану у часі. «Оскільки вони мають дієслівний корінь, вони потенційно можуть категоризувати будь-які ситуації, пов'язані з різними параметрами дії, процесу, стану, та репрезентувати модальні, темпоральні, аспектуальні ознаки, якщо їм «допомагатимуть» інші морфологічні форми і лексика, контекст та пресупозиції» [32, с. 89].

Н. Пушина підкреслює, що безособові форми через свою гібридність, вирізняються складною проблематикою, що стосується частиномовного статусу, співвідношення з особовими формами та загальних принципів виділення і класифікації [58, с.160].

Більшість вчених розглядає безособові форми дієслів як розряд слів, що поєднують у собі риси дієслова та іншої частини мови. Так, Т. Гусмао зазначає, що вербалія – це слово, що походить від дієслова, але використовується як іменник, прикметник чи прислівник [77, с.42]. Тобто ці форми не є дієсловами у повному розумінні слова, оскільки поєднують в собі властивості дієслова з ознаками інших частин мови.

Класична наукова граматики виділяє чотири безособові форми англійського дієслова: інфінітив (the Infinitive), герундій (the Gerund), дієприкметник I (Participle I) та дієприкметник II (Participle II) [38, с. 1].

Натомість в українській мові існує три безособові форми дієслова: дієприкметник, дієприслівник та інфінітив [36, с. 243].

Класифікацію безособових форм традиційно вважають дискусійною. На сьогоднішній день серед широкого кола іноземних науковців існує тенденція не розділяти дієприкметник I та герундій англійського дієслова, а об'єднувати їх під загальною назвою «*ing-forms*», пояснюючи це їх морфологічною тотожністю, схожістю у вживанні та неможливістю у багатьох випадках визначити конкретну форму [72, с. 312; 78, с. 60; 84, с. 277].

Так, М. Свон та Л. Александер зауважують, що, коли *ing-forms* використовують у якості іменника, то їх часто називають «герундієм», коли *ing-forms* використовують як дієслово та прикметник або прислівник – «дієприкметником теперішнього часу». Але, на думку М. Свона та Л. Александера, це не дуже вдала назва, оскільки ці форми можуть відноситися як до теперішнього, так і до минулого чи майбутнього. Між головними функціями цих двох форм існує певний збіг, тому часто важко визначити їх відмінність, до того ж науковець вважає, що у цьому немає жодної необхідності [72, с. 312; 84, с. 277].

Натомість Р. Хадлстон та Дж. Пуллум у рамках своєї концепції об'єднують герундій та дієприкметник I у одну категорію під назвою герундіально-дієприкметникова форма (*gerund participles*), оскільки вважають, що, хоча вони історично і мають різні джерела походження, у сучасній англійській мові ці форми є ідентичними і між ними неможливо виявити чіткої відмінності з точки зору синтаксису [79, с. 82–83]. З огляду на функціонування герундіально-дієприкметникової форми англійського дієслова вищезазначені науковці розрізняють комплементарні (*complement*) та некомплементарні (*non-complement*) герундіально-дієприкметникові одиниці, при чому перші можуть бути представлені як герундієм, так і дієприкметником I, в той час як останні лише дієприкметником I [79, с. 1220].

У якості ще одного підходу, що є дещо опозиційним щодо концепції, яка об'єднує герундій та дієприкметник І в єдину категорію, можна виокремити концепцію Б. Аарца, у рамках якої англійський герундій розглядається як випадок «проміжної градієнтності» (*intersective gradience*), тобто «міжкатегоріальної подібності», оскільки йому властиві ознаки двох основних граматичних категорій: дієслова та іменника [71, с. 143–145].

Розглядаючи конструкції, що з позиції традиційної граматики класифікуються як герундіальні, вчений зазначає, що однією з переваг аналізу таких структур, зумовленого їх морфосинтаксичними властивостями, є відсутність необхідності виводити їх в окрему категорію «герундій» на додаток до категорій іменника та дієслова, оскільки, на його думку, назва «герундій» використовується різними авторами у незрозумілий спосіб. Натомість Б. Аарц пропонує вживати термін «віддієслівний іменник» (*verbal noun*) за умови, що він використовується лише на позначення елементів, що мають переважно іменникові властивості, тоді як термін «іменникове дієслово» (*nominal verb*) – на позначення тих елементів, що мають переважно дієслівні властивості. Перевагою такого підходу вчений вважає те, що до уже наявних категорій не додаються нові [71, с. 213].

На наш погляд, підхід Б. Аарца є дещо редукціоністським, оскільки, на переконання вченого, синтаксис герундія може бути зведено до вузької області, в якій перетинаються дві категорії – іменник та дієслово.

У рамках вищерозглянутих концепцій простежується відхід дослідників від поглядів традиційної граматики, оскільки вони не розглядають герундій та дієприкметник І як окремі граматичні категорії, хоча дотримуються вони такої позиції з абсолютно різних причин, і, відповідно, підходи, які вони застосовують при аналізі *ing-forms*, також є абсолютно різними.

Проте не всі науковці є прихильниками подібних поглядів. Так, А. Смирницький вважає неправильним об'єднувати герундій та дієприкметник І в одне ціле під загальною назвою, адже, за його словами, в дійсності «ці так

звані «ing-forms» є абсолютно різними явищами» [64, с. 249]. Натомість Б. Ільїш, вважаючи, що питання розмежування цих форм не допускає однозначного вирішення, визнає обидва варіанти їх опису рівною мірою [25, с. 135].

Зі свого боку Л. Статкевич та Т. Корж-Ікаєва у своєму дослідженні відносять дієприкметники та герундій до «змішаних» класів слів або контомініантів, що поєднують одночасно деякі диференціальні ознаки двох частин мови [65, с.167].

На наш погляд, досить слушним є твердження І. Іванової про те, що попри ідентичність цих двох форм, їх комбінаторика безперечно є різною [24, с. 83]. Крім того із уже зазначеного робимо висновок, що герундію властиві субстантивні ознаки, у той час як дієприкметнику І – ад’єктивні та адвербіальні, що у свою чергу впливає на відмінність функцій, які ці форми виконують у реченні.

Виходячи з вищезазначеного, у нашій роботі ми погоджуємося з науковцями, які визнають існування двох окремих ing-forms: дієприкметника І та герундія. Адже попри омонімічність цих двох форм, за твердженням Л. Статкевич та Т. Корж-Ікаєвої синтаксична функція герундія є ключовим фактором у визначенні його категоріального статусу, який закордонні лінгвісти трактують в контексті синтаксичної теорії [65, с. 169].

Так, Л. Яровенко та А. Болдирева зазначають, що герундій перш за все відрізняється від дієприкметника субстантивними ознаками, тобто вживається у синтаксичних функціях підмета й додатка. Крім того, «дієприкметник виражає дію, яка приписується предмету як його ознака або є супровідною, побічною дією, а герундій виражає дію у найзагальнішому вигляді як назву дії» [69, с. 303].

А. Мельдіанова, досліджуючи переклад ing-forms на матеріалі наукових текстів, звертає увагу на те, що використання дієприкметника І більш властиве науковому стилю письмової мови, у той час як герундій частіше

зустрічається у розмовній мові, оскільки зазвичай вживається після певних груп дієслів, іменників, прикметників та прийменників [48, с. 116].

Варто зазначити, що в сучасній англійській мові в рамках поняття «*ing-forms*» може розглядатися також і віддієслівний іменник. Н. Абабілова та О. Зубік, зауважують, що він на відміну від герундія, може вживатися з артиклем та поєднуватися з прикметником [2, с. 244]. У свою чергу Л. Яровенко та А. Болдирева додають, що герундій не має форми множини та не утворює зворотів з прийменником «*of*» [69, с. 303].

Крім того, у «Оксфордському словнику англійської граматики» зазначається, що у словосполученнях такого типу, як, наприклад, *running water, rising standards, ing-forms* схожі на прикметники, що знаходяться в атрибутивній позиції, але їхнє значення безперечно є дієслівним і, якби вони знаходилися у предикативній позиції (*e.g. Standards are rising*), вони б розглядалися як дієприкметники. Такий тип *ing-forms*, на думку авторів, слід відрізняти, з одного боку, від повністю прикметникової *ing*-форми (*e.g. a very interesting book*), а з іншого боку, від повністю дієслівної *ing*-форми (*e.g. That man is waving*) [73].

Так, С. Сеннірх у своєму дослідженні наводить декілька особливостей «прототипних» прикметників (ідентичних за формою з дієприкметниками), що не властиві дієприкметнику: 1) прототипні прикметники можуть супроводжуватися такими прислівниками міри і ступеню, як *too* та *very*; 2) якісні прототипні прикметники мають вищий і найвищий ступені порівняння; 3) словосполучення з прототипними прикметниками можуть виступати як предикатив до дієслів типу *seem, look, sound, feel*; 4) прототипні прикметники можуть приймати заперечну форму за допомогою префіксу *in-*; 5) до них може бути додано суфікси *-ness* або *-ity*, щоб утворити іменник [82, с. 87].

Отже, можемо зробити висновки, що безособові форми англійського дієслова розглядаються широким колом лінгвістів, як явище змішаного характеру, що проявляється в формальних та семантичних ознаках, а також в функціональних особливостях цих форм. Досліджувані нами *ing-forms*

належать до безособових форм англійського дієслова, що мають закінчення *-ing*. Як формам, що мають гібридний характер, їм одночасно властиві ознаки дієслова та іншої частини мови (іменника, прикметника або прислівника). В залежності від поглядів, лінгвісти розглядають їх: узагальнено під назвою «*ing-forms*», поділяють на герундій та дієприкметник I або ж не відносять до жодної конкретної категорії, натомість розглядаючи їх як міжкатегоріальне явище. Попри зовнішню омонімічність двох *ing-forms*, вони можуть відрізнитися за значенням, властивостями, функціями та особливостями застосування. Тому, на наше переконання, задля того, щоб уникнути спотвореного уявлення про специфіку функціонування та критерії вибору способу перекладу тієї чи іншої *ing-forms*, слід розрізнити герундій та дієприкметник I.

1.2 Морфологічні та синтаксичні особливості *ing-forms* в англійській мові

З метою кращого розуміння особливостей функціонування та відмінностей між *ing-forms*, на наш погляд, слід зробити короткий огляд їх розвитку у діяхронії, адже дієприкметник I та герундій відрізняються один від одного як за часом виникнення, так і за походженням.

Дієприкметник I, унаслідований із загальногерманської, існував уже на етапі формування давньоанглійської мови на базі діалектів. Так, Б. Хаймович вказує, що закінчення дієприкметника I, яке додавалося до основи інфінітива, було різним у різних діалектах: на півночі воно перетворилося на *-ande*, в центральних регіонах – на *-ende*, а на півдні звузилося до *-inde* [66, с. 78].

За словами Л. Верби, дієприкметник I у давньоанглійський період мав активне значення та виражав співвідношення з теперішнім часом або одночасність із часом протікання процесів, виконуваних особовим дієсловом або якостей, притаманних йому. Як і всі іменні частини мови, він мав

категорії числа, роду та відмінка і відмінювався як сильний прикметник [15, с. 62].

О. Андрушенко зазначає, що у давньоанглійській мові також існували віддієслівні імена, утворені від сильних і слабких дієслів за допомогою суфіксів *-ing* та *-ung*. Протягом XIII ст. у зв'язку з фонетичними та синтаксичними змінами форми дієприкметника I та віддієслівного імені змішуються, тому суфікс *-ing(e)* згодом стає притаманним обом формам. Дослідниця зауважує, що у XIII ст. частка дієприкметників I поступово зменшується на користь віддієслівного імені на *-ing (-ung)* [5, с. 109].

Як стверджує Л. Верба, віддієслівний іменник утворився від перехідних дієслів і приймав додаток у родовому відмінку (в наш час відповідає *of-phrase*). Але, коли віддієслівний іменник збігся із дієприкметником I фонетично, він почав вживатися вільніше, все частіше приймаючи прямий додаток. Таким чином, від віддієслівного іменника без артикля, але з можливістю приймати прямий додаток, утворилось «граматичне нововведення» – герундій [15, с. 131].

Натомість К. Бруннер, хоч і визнає першочергову роль фонетичних змін, результатом яких був перехід від *-inde* до *-inge* (XIII ст.), також не виключає вплив інших факторів, а саме скандинавського впливу на розвиток форми віддієслівного іменника (переважання форми на *-ingō*). Можливим також є вплив французької мови, оскільки у період формування англійського герундія дієприкметник I збігся у французькій з латинським герундієм та герундивом і часто виконував ті ж функції, що і латинський герундій [12, с. 330].

Отже, як ми можемо побачити з історичного розвитку *ing-forms*, початкові форми дієприкметника I та герундія, що виник пізніше, збіглися. Згодом сформувалася парадигма з ідентичним набором аналітичних форм, що свідчать про наявність у них дієслівних категорій стану та співвіднесеності у часі. Саме існування розвиненої парадигми омонімічних аналітичних форм часто використовується дослідниками, як підстава для

об'єднання дієприкметника I та герундія під єдиною назвою *ing-forms*. Проте, щоб мати більш чітке уявлення про морфологічні та синтаксичні особливості досліджуваних форм, вважаємо доцільним надалі у нашій роботі розглядати дієприкметник I та герундій, а також синтаксичні конструкції з ними, окремо.

1.2.1 Морфологічні та синтаксичні особливості герундія та герундіальних предикативних конструкцій

Герундій – одна з трьох безособових форм англійського дієслова, що утворюється від дієслівної основи за допомогою додавання закінчення *-ing*. Він виражає назву дії (*drawing, swimming*) та одночасно має властивості як іменника, так і дієслова. Аналогічні герундію форми в українській мові повністю відсутні. Так, українські відповідники – *малювання, плавання* – це віддієслівні іменники, яким, на відміну від герундія, не властиві граматичні ознаки дієслова.

Григорій та Лідія Верба називають такі іменникові властивості герундія: 1) герундій виконує синтаксичні функції підмета, додатка та предикатива; 2) перед герундієм може вживатися прийменник, присвійний займенник або іменник у присвійному відмінку [14, с. 115].

До дієслівних властивостей герундія, за В. Каушанською, відносяться наступні: 1) герундій перехідних дієслів вживається з прямим додатком; 2) герундій може доповнюватися прислівником; 3) герундій має неозначену та перфектну форми (*Indefinite* та *Perfect*); 4) герундій перехідних дієслів вживається в активному та пасивному стані (*Active* та *Passive*) [29, с. 207].

Т. Камянова зазначає, що герундій має залежне значення часу, оскільки категорія часу, що виражається ним за допомогою форм *Indefinite* та *Perfect*, не має абсолютного значення, а відображає лише співвіднесеність у часі з дієсловом-присудком [26, с. 277].

Так, форма *Indefinite Gerund* означає дію одночасну з дією, що виражена дієсловом-присудком речення і може, таким чином, відноситися до

теперішнього, минулого чи майбутнього або бути безвідносною до часу її здійснення. Натомість форма *Perfect Gerund* означає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком речення [26, с. 277].

Оскільки використання герундія зазвичай є лексично зумовленим, вченими виділяється група дієслів [78, с. 62; 84, с. 280; 76, с. 142; 81, с. 106; 85, с. 232; 83, с. 240], після яких вживаються як перфектні, так і неозначені форми герундія. Проте погляди різних авторів стосовно вибору форми дещо різняться. Так, М. Хьюінгс віддає перевагу перфектній формі, не виключаючи можливості використання неозначеної [12, с. 62]. Натомість Р. Сайд та Г. Уеллман рекомендують використовувати перфектну форму лише для посилення значення передування та завершеності дії [83, с. 240]. У свою чергу Р. Мьорф, віддає перевагу неозначеній, вважаючи її більш частотною, водночас підкреслюючи, що перфектна форма герундія досить часто вживається після заперечення: *He denied having been there* [81, с. 106].

Відносно невисока частотність вживання перфектних форм герундія зумовлена також його здатністю виражати значення передування дії у інший спосіб. Так, Т. Камянова стверджує, що значення передування дії може бути виражене формою *Indefinite Gerund* після таких дієслів, як *to remember, to forget, to forgive, to thank, to excuse* тощо, або у поєднанні з прийменниками *on, after, before, without* тощо: *Don't you remember telling me that we shouldn't regret the past?* [26, с. 277].

В пасивному стані герундій може вживатися як в неозначеній: *He likes being invited by his friends* [30, с. 251], так і в перфектній формі: *I remember having been shown the letter* [30, с. 251].

Однак вживання герундія у пасивному стані є дещо обмеженим. Так, низка науковців зауважує, що після дієслів *to deserve, to need, to require, to want* та прикметника *worth* *Indefinite Gerund Active* є єдиною можливою формою, незважаючи на яскраво виражене пасивне значення [84, с. 280; 29, с. 210; 26, с. 276; 81, с. 114, 126; 30, с. 251]: *The batteries in the radio need changing.* = *They need to be changed* [81, с. 114].

Попри те, що герундій має парадигму, для якої характерні дієслівні риси, та здатний приймати прямий додаток, він займає в реченні лише субстантивні позиції. Такі суперечливі властивості допомагають розширити можливості простого речення в англійській мові, оскільки герундій часто є способом більш стисло виразити синтаксичні відношення, які у інших мовах передаються підрядними реченнями.

Як зауважують К. Качалова та Є. Ізраїлевич, найчастіше герундій вживається після прийменників. Оскільки прийменники поєднуються лише з іменниками та займенниками, будь-яке дієслово вжите після прийменника набуває форму герундія – форму дієслова, найбільш близьку за своїми властивостями до іменника. Після прийменників герундій вживається у функції непрямого додатку, означення, обставини та іменної частини складеного присудка. Без прийменника герундій використовується як частина складеного дієслівного присудка, а також у функції іменної частини складеного присудка, підмета та прямого додатку [30, с. 252].

Вживання *ing*-форми у функції підмета, як підкреслює А. Мельдіанова, чітко вказує на її граматичну приналежність [48, с. 118]. На переконання дослідниці, герундій, виконуючи роль підмета, зазвичай є головним предметом обговорення у реченні [48, с. 117].

За словами Т. Камянової, герундій у функції підмета вживається у формі *Indefinite Gerund Active/Passive*, як самостійно, так і з залежними словами, що утворюють герундіальну групу. Виступаючи у цій функції, герундій також може вживатися в конструкціях із формальним підметом *it*. Найбільш вживаними з таких конструкцій у поєднанні з герундієм, на думку науковиці, є *it's no use/it's no good* (марно) та *it is worth* (варто): *It's no use expecting the impossible* [26, с. 278].

Ing-form у функції іменної частини складеного присудку також свідчить про вживання у реченні герундія. Як зазначає Т. Камянова, герундій у цій функції вживається із дієсловом-зв'язкою *to be* у формі *Indefinite*

Gerund Active в реченнях з підметом, що означає предмет чи поняття: *The biggest challenge in life is being yourself* [26, с. 278].

Водночас К. Качалова та Є. Ізраїлевич акцентують увагу на тому, що у цій функції герундій також може вживатися з прийменниками *against, for*, а також з прийменниками залежними від таких виразів як *to be on point (of), to be far (from)* тощо: *The negotiations are still far from being ended* [30, с. 257].

Герундій може бути частиною складеного дієслівного присудка. Як зазначає Т. Камянова, у цій функції він вживається у формі *Indefinite Gerund Active* [26, с. 278]. В. Каушанська пропонує розділяти вживання герундія у функції частини складеного дієслівного присудка на два види: а) з дієсловами та дієслівними словосполученнями на позначення модальності герундій є частиною складеного дієслівного модального присудка: *Joseph could not help admiring the man*; б) з дієсловами, що позначають початок, тривалість або кінець дії, герундій є частиною складеного дієслівного аспектного (видового) присудка: *In the night it started raining* [29, с. 218].

До списку слів з якими герундій утворює складений дієслівний присудок К. Качалова та Є. Ізраїлевич також додають прикметники *worth* та *busy* (з дієсловом-зв'язкою): *These goods are worth buying* [29, с. 257].

У функції як прямого, так і прийменникового непрямого додатку герундій може вживатися в усіх своїх формах. Сучасні граматики англійської мови наводять значний за обсягом перелік дієслів та дієслівних словосполучень з прийменниками, після яких вживається герундій у цих функціях [14, с. 117–118; 29, с. 212–215; 26, с. 279–280; 30, с. 253, 258; 17, с. 167–168].

Крім того, Т. Камянова додає, що у функції прийменникового додатку герундій також може вживатися у поєднанні із складеним іменним присудком, іменна частина якого виражена прикметником або дієприкметником, наприклад, з такими як: *to be tired of, to be afraid of, to be shore of, to be good at, to be interested in* тощо [26, с. 279].

Герундій у функції означення може стояти як у препозиції, так і у постпозиції до означуваного іменника. У функції постпозитивного означення герундій зазвичай вживається у прийменниковій формі з іменниками, що, за словами Т. Камянової, мають переважно абстрактне значення. Найбільш уживаним у такому поєднанні є прийменник *of* [26, с. 280].

Проте, як зауважують К. Качалова та Є. Ізраїлевич, коли герундій є означенням до іменника, що має спільний корінь з дієсловом або прикметником, після такого іменника зазвичай стоїть той прийменник, що вживається після відповідного дієслова або прикметника: *He expressed his surprise at hearing it*. У тому ж випадку, коли відповідне дієслово має вживатися з прямим додатком, вживається прийменник *of* [30, с. 254–255].

Т. Камянова також зазначає, що у функції постпозитивного означення герундій може вживатися, як самостійно (*Indefinite*), так і (*Indefinite* та *Perfect*) може мати поряд із собою додаток, обставину або іменник чи займенник, що є його означенням: *a reason for leaving a job* [26, с. 280].

У функції препозитивного означення, за словами Т. Камянової, герундій може входити до складу складених іменників, вказуючи на призначення предмету, позначеного іменником: *a swimming pool* – басейн для плавання, *a booking office* – білетна каса, *a writing table* – письмовий стіл, *a driving force* – рушійна сила [26, с. 280].

Як зазначає О. Корнєєва, герундій у функції обставини вживається, як і іменник, у поєднанні з прийменниками, що і визначають, яке саме обставинне значення має поєднання «прийменник + герундій» у цілому [35, с. 199].

В залежності від виду обставини науковиця наводить такі особливості вживання герундія: 1) Обставина часу виражається поєднанням герундія з прийменниками *after, at, before, in, on (upon), since*: *On hearing Father's voice he opened his eyes very wide*. При цьому саме прийменник вказує на віддаленість у часі двох дій, виражених герундієм та дієсловом-підметом. 2) Обставина способу дії виражається поєднанням герундія з прийменниками

by, in, through, without: So I bought permission to stay by telling a lie. 3) Обставина супутніх подій виражається герундієм із прийменником *without*. Герундій у зазначеній функції називає певний факт, що у цій ситуації міг би супроводжувати дію дієслова-присудка, але не реалізувався: *He was very useful to her without knowing it.* 4) Обставина причини виражається поєднанням герундія з прийменниками *because of, due to, for, on account of, owing to, thanks to: All this came out only due to your being so inquisitive.* 5) Обставина допустовості виражається герундієм із прийменником *in spite of: Still he managed to crawl out, in spite of being as weak as a mouse.* 6) Обставина умови виражається поєднанням герундія з прийменниками *but for, in case of, without: In case of the streets being blocked leave the car at once.* 7) Обставина виключення виражається поєднанням герундія з *except* та *but: There is nothing in it except selling and clearing out.* 8) Обставина мети виражається поєднанням герундія з прийменником *for: I'm going to do everything for their being able to leave the place as soon as possible.* 9) Обставинна порівняння передається поєднанням герундія із сполучниками порівняння *than* та *as (so... as, as... as): It is better than sitting here alone* [35, с. 200–203].

Варто зазначити, що окрім названих функцій герундій також може вживатися у функції так званого квазі-присудка у реченнях особливої структури, що, за словами О. Корнєвої, характерні для живої розмовної мови. Такі герундіальні речення зустрічаються у двох різновидах: 1) Питальні структури, що виражають м'яке спонування до здійснення дії: *How about asking Jack?;* 2) Окличні структури, що виражають яскраво емоційно-забарвлені осуд або обурення: *Talking of honesty! After all this* [35, с. 204]!

Як і всі безособові форми англійського дієслова, герундій може утворювати предикативні конструкції, в межах яких дієслівний елемент, виражений герундієм, перебуває в предикативних відношеннях з іменним елементом, що виражається іменником або займенником. У науковій літературі такі відношення зазвичай називаються вторинною предикацією.

Так, за словами О. Бабій та ін., в англійській мові вторинна предикація – це насамперед відношення між невідмінюваними формами дієслова та іменними компонентами у реченні. Предикативні комплекси, на думку дослідників, дають змогу «економити» мовні засоби, оскільки роблять висловлювання більш компактними та мінімізують кількість їх складових [7, с. 10]. У свою чергу О. Вашило та В. Нагнибіда вважають, що герундіальний комплекс є однією з форм компресії у сучасній англійській мові [13, с. 310].

Вартим уваги також є зауваження Н. Леміш та ін. щодо важливості розрізнення понять «предикативні конструкції» та «предикативні комплекси». Головна їх відмінність, на думку дослідниць, полягає у кількості виконавців дій і кількості самих дій у реченні. У випадку предикативної конструкції завжди існує щонайменше два різні виконавці дій – один (або декілька) у ролі підмета у межах первинної предикації, а інший (або декілька інших) у ролі іменного елемента у межах вторинної предикації. Таким чином, за словами дослідниць, предикативна конструкція – це конструкція, що складається з двох головних елементів, другий з яких завжди є безособовою формою дієслова. Обов'язковою умовою існування предикативної конструкції є наявність щонайменше двох різних виконавців дії та двох різних дій в реченні, а також вторинних предикативних відношень між її головними елементами [42, с. 34–35].

Як уже зазначалося, іменний елемент герундіальної предикативної конструкції (ГПК) може виражатися у різний спосіб. Так, О. Корнєєва наводить чотири варіанти реалізації ГПК в залежності від іменного елемента, який може бути виражений: 1) присвійним займенником: *I don't like **his** going there very much*; 2) іменником у присвійному відмінку: *I shall feel happy about **Henry's** being under his charge*; 3) особовим займенником в об'єктному відмінку: *Do you remember **him** beating you about the face*; 4) іменником у загальному відмінку. Сюди також можна віднести займенники, що мають форму загального відмінка (*somebody, everybody, nobody* тощо), а також

займенники, що взагалі не мають категорії відмінка (*this, that, all, both, each, something* тощо): *He said something about **that being a wise action*** [35, с. 169–170].

Зазвичай іменний елемент ГПК на позначення особи, виражається іменником у присвійному відмінку, проте бувають випадки, коли такий іменний елемент може бути виражений лише іменником у загальному відмінку. Як зазначають В. Ніконова та І. Гарбар, такі випадки трапляються, коли іменний елемент представлено: а) двома або більше іменниками: *I object to **Mary and Jane going out on such a windy day***; б) іменником, що супроводжується означенням у постпозиції: *Did you ever hear of **a man of senses rejecting such an offer*** [54, с. 27–28]?

Крім того, деякі дослідники виокремлюють дві окремі конструкції: герундіальна предикативна конструкція та конструкція з напівгерундієм. Так, Н. Леміш та ін. наводять такі структурні моделі згаданих конструкцій:

- 1) *The Gerundial Construction* – (prep) + N_{poss}/Pron_{poss} + Ving;
  - 2) *The Half-Gerundial Construction* – (prep) + N_{com}/Pron_{obj} + Ving
- [42, с. 38].

ГПК, за словами Н. Рак та Ю. Гребенщикової, дещо наслідують функціонування герундія у реченні, виступаючи у ролі підмета, означення, додатка та обставини. Проте способи перекладу герундія та ГПК у випадку збігу їх функцій відрізняються та більшою мірою залежать від парадигматичної форми герундіального компонента конструкції, його лексичного значення, а також від лексичного значення номінального компонента конструкції [59, с. 143].

Отже, герундій – це *ing-form*, що одночасно має іменникові та дієслівні властивості та називає дію як процес. Він займає в реченні лише субстантивні позиції та дозволяє стисло виразити синтаксичні відношення. Характерною особливістю герундія є можливість його вживання після прийменників, при цьому він виконує функції прийменникового непрямого додатку, означення, обставини та іменної частини присудка. У випадку

вживання без прийменника герундій використовується як частина складеного дієслівного присудка, іменна частина складеного присудка, підмет та прямий додаток. Герундій утворює предикативні конструкції, що виконують синтаксичні функції підмета, означення, додатка та обставини, частково наслідуючи роль герундія.

1.2.2 Морфологічні та синтаксичні особливості дієприкметника I та дієприкметникових предикативних конструкцій

Дієприкметник I (Participle I) – це безособова форма англійського дієслова із закінченням *-ing*, що описує дію, яка надається особі чи предмету як їх ознака, і має властивості дієслова, прикметника та прислівника. Прикметникові та прислівникові ознаки дієприкметника I полягають у його здатності виконувати функції означення та обставини. Натомість дієслівні ознаки дієприкметника I лежать як у області синтаксису, так і в області морфології.

Так, з огляду на синтаксис К. Гузеєва вказує на такі дієслівні властивості дієприкметника I: 1) він може доповнюватися прислівником; 2) дієприкметник I перехідних дієслів може вживатися з прямим додатком; 3) дієприкметник I може поєднуватися з іменником або прикметником у предикативній залежності до нього [19, с. 26–27].

Серед морфологічних категорій, що вказують на дієслівні ознаки дієприкметника I, науковиця називає категорії виду (*Indefinite* та *Perfect*) та стану (*Active* та *Passive*) [19, с. 27]. Як і у герундія, категорія часу, що виражається дієприкметником I за допомогою форм *Indefinite* та *Perfect*, має лише відносне значення.

Проте, якщо форма *Perfect Participle I* завжди виражає передування дії, то значення *Indefinite Participle I* може бути різним, зокрема, в залежності від семантики самого дієприкметника. Так, окрім головного значення одночасності з дією вираженою особовим дієсловом, форма *Indefinite*

Participle I, на думку К. Гузеєвої, може також означати: 1) дію, безвідносну до будь-якого конкретного часу: *In the room there was a long bar counter extending beyond a part wall*; 2) дію, що передує дії, вираженій особовим дієсловом, зі значенням: а) чуттєвого сприйняття (*to see, to hear, to notice, to find etc.*): *Finding that he wasn't at home I left him a message*; б) руху (*to come, to arrive, to enter, to leave, to turn, to reach, etc.*): *Reaching the station we went straight to the platform*; в) дії, що асоціюється із рухом (*to close, to drop, to grasp, to grip, to open, to put, to put on, to seize, to take, to take off, to tie etc.*): *Opening the door I saw a lot of familiar faces*; 3) фонову дію, що слідує безпосередньо за першою дією, або є її результатом: *The telephone rang and he glanced at Tom's back, wondering if he should answer it* [19, с. 31–33].

У свою чергу вживання форми *Perfect Participle I*, за словами М. Фолі та Д. Холл, підкреслює завершеність вираженої нею дії: *Having passed my driving test, I was able to buy my first car* [76, с. 150].

У випадку виникнення конкуренції між неозначеною та перфектною формами дієприкметника І А. Томсон та А. Мартінет рекомендують вживати перфектну у наступних випадках: 1) щоб уникнути неоднозначності під час опису послідовних дій: *Eating his dinner he rushed out of the house*. Науковці зауважують, що такий приклад викликає хибне враження одночасності дій (діюча особа вибігла із будинку з тарілкою у руці), тому більш доречним буде сказати: *Having eaten...* [85, с. 174]; 2) якщо між двома діями існує часовий інтервал: *Having been bitten twice, the postman refused to deliver our letters unless we chained our dog up* [85, с. 175]; 3) якщо перша дія охоплює тривалий відрізок часу із зазначенням тривалості: *Having been his own boss for such a long time, he found it hard to accept orders from another* [85, с. 175].

Варто зазначити, що, володіючи значно меншою кількістю лексичних засобів для вираження значення передування дії, зокрема, ніколи не вживаючись після прийменників, дієприкметник І частіше ніж герундій зустрічається у перфектній формі.

У пасивному стані дієприкметник I може вживатися як у неозначеній, так і у перфектній формі. Проте, за словами К. Качалової та Є. Ізраїлевич, форма *Perfect Participle Passive* вживається дуже рідко, а замість неї частіше вживається форма *Indefinite Participle Passive* або навіть *Past Participle: **Having been sent to the wrong address... = Being sent to the wrong address... = Sent to the wrong address...*** [30, с. 278].

Водночас Р. Сайд та Г. Уеллман зазначають, що дієприкметник I у пасивному стані (як у неозначеній, так і у перфектній формі) здебільшого вживається для вираження причинно-наслідкових відносин: ***Being paid monthly, I find annual bills hard to pay. Having been stung by bees, she has no love of insects*** [83, с. 36].

Серед функцій, у яких вживається дієприкметник I, більшість науковці називають означення, обставину, функцію іменної частини складеного присудку та функцію вставного члена речення. Деякі науковці також називають функцію частини складеного дієслівного присудка [29, с. 197; 35, с. 120–121; 19, с. 45; 57, с. 20–21] та функцію додатку у складі конструкції «складний додаток» [29, с. 197; 26, с. 268; 3, с. 34; 57, с. 16–17], при цьому описуючи випадки вживання дієприкметника I у складі суб'єктної та об'єктної дієприкметникової предикативної конструкції відповідно. На наш погляд, такий підхід не є доцільним, оскільки, як зауважують Н. Леміш та ін., предикативні конструкції (із усіма їх складниками у цілому) виконують функцію одного члена речення [42, с. 36], тому синтаксичні функції відповідних конструкцій у цілому ми розглядатимемо окремо.

У функції означення, за словами К. Гузєєвої, дієприкметник I вживається тільки у формі *Indefinite Participle I*, завжди виражаючи дію одночасну з дією дієслова-присудка [19, с. 46]. Значення передування дії не може бути виражене дієприкметником I у цій функції, натомість у таких випадках вживається підрядне означальне речення: *I congratulated the young people **who had entered the universities*** [19, с. 50].

Дієприкметник I у функції означення може стояти як у препозиції, так і у постпозиції до означуваного іменника. При цьому, як зазначає К. Гузеєва, у препозиції вживається тільки самостійний дієприкметник I активного стану, натомість форма *Indefinite Participle I Passive* або, що зустрічається частіше, дієприкметниковий зворот вживаються у постпозиції [19, с. 47].

Маючи прислівникові властивості, дієприкметник I також може виконувати функцію обставини. У цій функції, за словами Т. Камянової, він може вживатися у всіх формах, у більшості випадків утворюючи дієприкметниковий зворот [26, с. 268].

У функції обставини часу дієприкметник I вживається у всіх своїх формах. Для підкреслення ідеї одночасності дії з особовим дієсловом, за твердженням К. Гузеєвої, використовуються сполучники *when* та *while*: *He pushed open the door and held it, while looking across at the girl* [19, с. 63]. Окрім того, введення *Indefinite Participle I Active* за допомогою сполучника *while*, на думку Т. Камянової, може також вказувати на тривалість дії, що виражена ним: *While living overseas you nevertheless need to file for taxes to stay away from problems* [26, с. 268].

Хоча для вираження ідеї передування дії у функції обставини часу зазвичай використовується форма *Perfect Participle I*, дієслова зі значенням руху та чуттєвого сприйняття вживаються у формі *Indefinite Participle I*, якщо дії, виражені дієприкметником I та особовим дієсловом, не віддалені у часі.

Крім того, у цій функції ідея передування дії, на думку В. Ніконової та І. Гарбар, може також бути виражена формою *Indefinite Participle I Passive*: *Being left alone, she started to sing* [54, с. 16].

У функції обставини причини дієприкметник I вживається у всіх своїх формах у складі дієприкметникового звороту. У цій функції, за словами Т. Камянової, зазвичай вживаються дієприкметники I, утворені від дієслів на позначення розумової діяльності та емоційного стану, наприклад, *to know, to understand, to realize, to remember, to hope* тощо та дієслів *to be, to have*:

Hoping to win a contest, a rock band has recently take their guitar playing skills to a somewhat different level [26, с. 269].

Характерним для дієприкметника І у цій функції, як зауважує К. Гузеєва, є також поєднання із запереченням: *She held her back partly out of delicacy, not wishing to hurt Edward's pride* [19, с. 69].

У функції обставини супутніх подій та обставини способу дії дієприкметник І, за словами О. Корнєєвої, вживається лише у формі *Indefinite Active*. Ці дві функції є дуже подібними між собою і відрізняються тим, що у функції обставини способу дії (1) дія, виражена дієприкметником І, відбувається не просто паралельно дії, вираженій дієсловом-присудком, як у функції обставини супутніх подій (2), але й з певної сторони характеризує її: (1) *The cat came trotting from behind the bushes.* (2) *He lay staring at the white ceiling, considering (=and considered) his next step* [35, с. 118–119].

У функції обставини порівняння дієприкметник І, як стверджує Т. Камянова, вживається у формі *Indefinite Active* самотійно або у складі дієприкметникового звороту у поєднанні з сполучниками *as if, as though*: *A manager shared his new idea with us as if waiting for our approval* [26, с. 270].

У функції обставини умови дієприкметник І, як зазначає К. Гузеєва, вживається дуже рідко, при цьому поєднуючись із дієсловом-присудком у майбутньому часі або в аналітичній формі умовного способу: *Now using the simplest possible language, how would you describe Perry as he appeared tonight* [19, с. 76–77]?

Вживання дієприкметника І у функції обставини допустовості, за твердженням О. Корнєєвої, також є дуже малочастотним. Дієприкметник І у цій функції вживається у формі *Indefinite Active* та, що зустрічається рідше, *Indefinite Passive*, поєднуючись при цьому зі сполучником *though*: *Though being dead tired the monster moved on and on* [35, с. 120].

У функції іменної частини складеного присудку дієприкметник І зустрічається дуже рідко, при цьому, як зауважує К. Гузеєва, вживаючись тільки у формі *Indefinite Active* та поєднуючись із дієсловами-зв'язками *to*

look, to retain, to seem: The idea seemed both shattering and revolting. Також акцентується увага на тому, що у випадку поєднання дієприкметника I із дієсловом-зв'язкою *to be*, він ад'єктивується та втрачає свої дієслівні властивості: *You are rich and fascinating, and he is terrifying* [19, с. 91].

У функції вставного члена речення, за словами В. Ніконової та І. Гарбар, дієприкметник I ніколи не вживається самостійно, натомість завжди вживаються дієприкметникові звороти, як-от *generally (properly, roughly, legally, strictly) speaking, taking everything into consideration, putting it mildly, judging by (from), allowing for* тощо [54, с. 16].

Дієприкметник I, як і герундій, може входити до складу предикативних конструкцій, серед яких науковці виокремлюють Об'єктну дієприкметникову конструкцію (The Objective Participle Construction), Суб'єктну дієприкметникову конструкцію (The Subjective Participle Construction), Незалежну дієприкметникову конструкцію (The Nominative Absolute Participial Construction) та Незалежну дієприкметникову конструкцію з прийменником (The Prepositional Absolute Participial Construction).

В об'єктній дієприкметниковій конструкції (ОДК) дієслівний елемент, виражений дієприкметником I у формі *Indefinite Active* або, що зустрічається рідше, *Indefinite Passive*, перебуває у предикативних відношеннях з іменним елементом, що виражається іменником у загальному відмінку або особовим займенником у об'єктному відмінку. Таким чином, структурна модель цієї конструкції має такий вигляд:

Ncom/Pronobj + P-I Indefinite Active/Passive

ОДК виконує функцію складного додатку та вживається після певних перехідних дієслів (та декількох неперехідних у поєднанні з прийменником*). Так, К. Гузєєва наводить наступні групи таких дієслів: 1) дієслова зі значенням чуттєвого сприйняття (*to see, to discover, to hear, to feel, to smell, to listen to*, to look at* etc.*): *I feel my heart glowing with an enthusiasm which elevates me to heaven*; 2) дієслова на позначення розумової діяльності (*to believe, to consider, to fancy, to find, to imagine, to understand*

etc.): *I believed them annoying their hospitable host*; 3) дієслова, що виражають емоції та бажання (*to hate, to like, to love, to want, to wish etc.*): *I don't like people coming too close*; 4) каузативні дієслова (*to have, to get, to keep, to leave, to start, to set*): *I won't have you smoking in the room* [19, с. 101–105].

Суб'єктна дієприкметникова конструкція складається із іменного елемента, що виражений іменником у загальному відмінку або особовим займенником у називному відмінку, та дієслівним елементом, що виражений дієприкметником I у формі *Indefinite Active*, між якими виникають предикативні відношення. При цьому особливістю такої конструкції є те, що присудок речення, виражений особовим дієсловом у пасивному стані, ставиться між іменним та дієслівним елементами конструкції, яка виконує функцію складного підмета. Отже, структурну модель суб'єктної дієприкметникової конструкції можна відтворити у такий спосіб:

Ncom/Pronnom + [V Passive Voice] + P-I Indefinite Active

В. Ніконова та І. Гарбар наводять наступні групи дієслів, що виконують функцію присудка у поєднанні з такими конструкціями: 1) дієслова зі значенням чуттєвого сприйняття (приклади наводилися вище): *She was heard typing in the next room*; 2) дієслова на позначення процесу передачі інформації (*to report, to inform, to quote, etc.*), у такому випадку дієприкметник I зазвичай поєднується зі сполучником *as*: *He has been reported as asking the court to diminish his term of imprisonment*; 3) з дієсловами *to keep, to leave*: *They were kept waiting for several hours* [54, с. 20].

У незалежній дієприкметниковій конструкції (НДК) дієслівний елемент, що може бути виражений дієприкметником I у всіх властивих йому формах, перебуває у предикативних відношеннях з іменним елементом, що виражається іменником у загальному відмінку або особовим займенником у називному відмінку, які при цьому не є підметом речення. Таким чином, структурна модель цієї конструкції має такий вигляд:

Ncom/ Pronnom + P-I (any form)

У реченні НДК вживається у функції складної обставини різних видів. О. Корнеєва називає наступні: 1) обставина супутніх подій (тільки *Indefinite Active*): *She was dancing with Richard, his shining gold head floating above the company*; 2) обставина причини (усі форми): *Both the back and the front doors were locked, each member of the household having his own key*; 3) обставина часу (вживається рідко): *Supper having been served, the guests flowed into the spacious dining room*; 4) обставина умови (зустрічається тільки з дієприкметником I утвореним від дієслів *to permit* та *to fail*): “...*A one hour flight, weather permitting*” [35, с. 130–132].

Особливістю незалежної дієприкметникової конструкції з прийменником (НДКП) є те, що вона вводиться у речення за допомогою прийменника *with*. Іменний елемент конструкції зазвичай виражається іменником у загальному відмінку або, що буває рідко, займенником у об’єктному відмінку. Дієслівний елемент завжди виражається дієприкметником I у неозначеній формі. Отже, структурна модель цієї конструкції може бути відтворена у такий спосіб:

with + N_{com}/Pronobj + P-I Indefinite

За словами К. Гузеєвої, НДКП найчастіше вживається у функції обставини супутніх подій: *The wind rose in the night with the rain coming in sheets* [19, с. 131].

Отже, дієприкметник I – це *-ing-form*, що має властивості дієслова, прикметника та прислівника та описує дію, яка надається особі чи предмету, як їх ознака. Дієприкметнику I притаманні чотири граматичні форми, правильний вибір яких забезпечує найбільш адекватну інтерпретацію змісту висловлювання. Найбільш вираженими синтаксичними функціями, у яких вживається дієприкметник I, є означення та обставина. Натомість його вживання у функції вставного члена речення та функції іменної частини складеного присудку є малочастотним та досить обмеженим. Дієприкметник I може входити до складу чотирьох різних предикативних конструкцій. На відміну від герундіальних, дієприкметникові предикативні конструкції не

наслідують синтаксичні функції дієприкметника І. Кожна з них виконує окрему властиву їй функцію, серед яких: складний додаток, складний підмет та різні види складної обставини.

1.3 Способи перекладу *ing-forms* українською мовою

Питання щодо способів перекладу *ing-forms* українською мовою є досить суперечливими. Оскільки в українській мові вживаються не всі форми дієприкметника І, що є властивими для англійської, а аналог герундія в ній зовсім відсутній, це становить певну перекладацьку проблему. Часто під час перекладу тексту перекладач у першу чергу зосереджується на лексичному аспекті, насамперед на відтінках значення окремих слів, у той час як синтаксичні помилки можуть призвести не тільки до семантичних та стилістичних упущень, а й до неправильного відтворення сенсу речення загалом. Кожна з *ing-forms* англійського дієслова окрім спільних ознак має свої особливості відтворення українською мовою, які ми розглянемо далі.

1.3.1 Способи перекладу герундія та герундіальних предикативних конструкцій українською мовою

Труднощі перекладу англійського герундія зумовлені насамперед відсутністю цього граматичного явища в українській мові. Так, з точки зору порівняльної типології англійської та української мов, герундій є аломорфною безособовою формою англійського дієслова, внаслідок чого не може бути зіставленим або протиставленим будь-яким українським безособовим формам дієслова [36, с. 243–244].

Однак відсутність граматичного відповідника не перешкоджає встановленню відношень еквівалентності між висловлюванням у мові оригіналу та мові перекладу. Це призводить лише до неможливості

використання аналогічної форми або дослівного перекладу та спонукає до пошуку інших шляхів відтворення змісту інформації.

Способи перекладу герундія та предикативних конструкцій з ним відображають його дуалістичну природу, яка об'єднує як дієслівні, так і іменникові характеристики. Герундій може виконувати будь-яку функцію у реченні, окрім простого присудка. Проте його переклад залежить не тільки від цього, а й від того, які саме прийменники ним керують, та, які слова його оточують. Так, С. Остапенко зауважує, що часто вирішальними при перекладі герундія є не його функції у реченні, а його лексичне значення та зручність використання тієї чи іншої української граматичної форми [55, с. 345]. Отже, навіть за умови збігу функцій один герундій може перекладатися, наприклад, іменником: *the habit of **speaking** in public* – звичка до публічних **виступів**, а інший – інфінітивом: *the habit of **smoking*** – звичка **курити**.

Наступну складність становить омонімічність *ing-forms* і, як наслідок, можливість подвійного тлумачення, що призводить до необхідності розрізнення дієприкметника І і герундія з одного боку та герундія і віддієслівного іменника з іншого. Так, А. Мельдіанова акцентує увагу на тому, що особливу складність викликає розрізнення герундія та дієприкметника І у випадку вживання напівгерундіальної предикативної конструкції у функції складного додатку, оскільки використання у якості іменного елемента конструкції іменника у загальному або займенника у об'єктному замість присвійного відмінка ускладнює визначення частиномовної приналежності *ing-form* [48, с. 116].

Серед дослідників існує два основних підходи до визначення способів перекладу герундія українською мовою. Більшість з них пропонують переклад герундія в залежності від його синтаксичної функції у реченні. Проте деякі науковці також акцентують увагу і на граматичній формі, у якій герундій вжито у мові оригіналу.

Так, І. Корунець описує способи перекладу з огляду на граматичні категорії виду та стану герундія. За словами науковця, в залежності від виконуваних функцій та значення герундій у неозначеній формі може перекладатися: іменником (у тому числі віддієслівним або у поєднанні з прийменником), інфінітивом або інфінітивним словосполученням, дієприслівником або дієприслівниковим зворотом та іноді підрядним реченням [3737, с. 296–298]. При цьому основні способи перекладу герундія у пасивному та активному стані, на думку науковця, співпадають [46, с. 298].

Натомість для перекладу перфектної форми герундія застосовується набагато менше способів. Як зауважує І. Корунець, зазвичай вона може бути перекладена підрядним реченням: *I thanked him for **having helped** me.* – Я подякував йому за те, **що він допоміг** мені [46, с. 298].

В залежності від синтаксичної функції пропонує переклад герундія Л. Гапоненко. Так, у функції підмета герундій перекладається: 1) іменником: ... *my **rushing** anxiously up the front steps was the first thing that alarmed any one.* – ... **нервова квапливість** моєї ходи стала для слуг першим сигналом тривоги; 2) інфінітивом: *No **wasting** time. No more **smoking** or **chewing**.* – Не **марнувати** часу. **Кинути курити й жувати** гумку [16, с. 116].

Крім того, як зазначає М. Кузнецова, зустрічаються випадки, коли герундіальна форма у функції підмета може навіть не перекладатися: ***Providing an unequivocal definition of the notion is not easy.*** – **Чимке визначення цього поняття** – справа нелеГПКа [40, с. 59].

На думку М. Нагорної, зазвичай герундій у функції частини складеного присудка перекладається: 1) іменником: *He is far from **understanding** my troubles.* – Він далекий від **розуміння** моїх проблем; 2) інфінітивом: *You should stop **thinking** about it.* – Ти повинен **припинити думати** про це; 3) особовою формою дієслова (значно рідше): *He was on the verge of **proposing** to go back.* – Він мало не **запропонував** повертатися додому [50, с. 12].

У свою чергу Л. Дмитрук пропонує перекладати герундій у функції додатку: 1) інфінітивом: *I am still a little afraid of **missing**.* – Я й досі побоююсь

прогавити щось; 2) особовою формою дієслова: *That's what I get for **marrying** a brute of a man.* – Так мені й треба: нащо **одружувалася** з таким здоровезним бездушним вайлом; 3) підрядним реченням: *I insisted **on paying** the check.* – Я наполіг на тому, **щоб оплатити рахунок**; 4) іменником: *I was unjustly accused of **being a politician.*** – Мене часто несправедливо звинувачували в **політиканстві**; 5) дієприслівником: *Tom interrupted her by **shifting** heavily in his chair.* – Але Том перебив її, **важко засовавшись** на стільці [75, с. 41–42].

Найбільше різноманіття способів для перекладу герундія у функції означення запропоновано Ю. Червінською: 1) іменником: *Reserving judgments is a matter of infinite hope.* – **Стриманість** у судженнях вселяє невичерпну надію; 2) інфінітивом: *She must have broken her rule against **drinking** that night.* – Певно, того вечора вона зрадила своє правило не **пити**; 3) підрядним реченням: *... who accepted Gatsby's hospitality and paid him the subtle tribute of **knowing** nothing whatever about him.* – ... які люди користувалися гостинністю Гетсбі, люб'язно віддячуючи господареві тим, що нічогосінько про нього не **знали**; 4) дієприкметником: *But I knew I had discovered a man of fine **breeding** after I talked with him an hour.* – Вірите, якусь годину з ним побалакав – і зрозумів, що переді мною прекрасно **вихована** людина; 5) особовою формою дієслова: *The word "sensuous" had the effect of further **disquieting** Tom.* – Слово «хтивве» ще більше **розтривожило** Тома; 6) прикметником: *a dozen volumes on **banking*** – кільканадцять посібників з **банківської справи**; 7) із застосуванням опущення: *He smiled – and suddenly there seemed to be a pleasant significance in **having been** among the last to go.* – Він усміхнувся, і мені раптом здалося, що він радіє з того, що я йду від нього одним з останніх, що він хотів цього [74, с. 279–281].

Крім того, В. Карабан додає, що пасивна та перфектна форми герундія у функції означення зазвичай перекладаються дієсловом-присудком у складі підрядного означального речення: *The proposal also has the merit of **being built***

on accessible evidence. – Ця пропозиція має ту перевагу, що базується на доступних даних [27, с. 181].

Л. Яровенко та А. Болдирева описують переклад герундія у функції обставини в залежності від її виду у такий спосіб: герундій у функції обставини часу найчастіше перекладається дієприслівником у складі дієприслівникового звороту: *On hearing the news, Sienna turned to Langdon...* – *Зачувши про новину, Сіенна повернулася до Ленгдона...*; у функції обставини способу дії – дієприслівником, але трапляються випадки перекладу віддієслівним іменником з прийменниками *шляхом* та *за допомогою*; у функції обставини супутніх подій – за допомогою дієприслівника та, що трапляється рідше, особового дієслова зі зміною типу речення зі стверджувального на заперечне: *Without breaking off from his work or looking up, the man reached out with one hand.* – *Не відриваючись від роботи й не підводячи очей, чоловік простяг руку*; у функції обставини допустовості спостерігається переклад герундія складнопідрядним допустовим реченням зі сполучником *nonni me, що*: *Langdon, despite having been in this room many times, now felt the mystical 79 of space...* – *Ленгдон, nonni me, що вже бував тут багато разів, знову відчув містичний потяг до цього приміщення...*; у функції обставини мети герундій перекладається віддієслівним іменником з прийменником *для*: *You both are coming to headquarters for questioning.* – *Ви підете з нами до відділка для допиту* [69, с. 304–306].

Як вже було зазначено, окрім самостійного функціонування у реченні, герундій може входити до складу герундіальних предикативних конструкцій, які, на думку багатьох науковців, викликають більше труднощів при перекладі, ніж герундій у будь-якій функції. Так, за словами І. Корунця, спосіб перекладу таких конструкцій залежить від граматичної форми і лексичного значення герундіального елемента та лексичного значення іменного елемента, при цьому синтаксична функція усієї конструкції також має вплив на вибір способу відтворення українською мовою [37, с. 299].

В залежності від синтаксичних функцій науковець пропонує такі способи перекладу ГПК: 1) у функції складного підмета конструкція перекладається підрядним іменним словосполученням або реченням: *Tom's coming was a blessing.* – *Томів приїзд був великою розрадою*; 2) у функції іменної частини складеного присудка та частини складеного дієслівного присудка переклад здійснюється за допомогою функціонально та семантично еквівалентної частини складеного дієслівного присудка, що виражається інфінітивом або іменником: *The dollar at the Exchange began its climbing up again.* – *Курс долара на валютній біржі почав знову зростати*; 3) у функції складного додатку – підрядним додатковим реченням або іменниковим словосполученням: *I think everybody looked forward to his coming back.* – *Думаю, всі чекали, що він повернеться/ на його повернення*; 4) у функції означення конструкція перекладається означальним підрядним реченням, означальним інфінітивним словосполученням або, власне, інфінітивом: ... *there was no chance of their being left even for a moment by themselves.* – ... *у них не було жодної можливості навіть хвилину побути самим/щоб їх залишили самими*; 5) у функції обставини переклад конструкції здійснюється за допомогою дієприслівника або відповідного виду підрядного обставинного речення: *On my being settled at Doctor Strong's I wrote to her again.* – *Після того, як мене поселили у лікаря Стронга/Поселившись у лікаря Стронга, я знову написав їй листа* [37, с. 300–302].

Отже, незважаючи на відсутність граматичного відповідника герундія у українській мові, науковці наводять багато способів його відтворення. Найчастіше пропонується переклад герундія за допомогою іменника, дієприслівника, інфінітива, різних видів підрядного речення, особової форми дієслова (у тому числі у складі підрядного речення). Крім того трапляються випадки опущення герундія при перекладі. Вибір способу відтворення ГПК залежить від граматичної форми і лексичного значення герундіального елемента, лексичного значення іменного елемента та синтаксичної функції конструкції у цілому. Найчастіше трапляється переклад за допомогою

інфінітива та іменника (у тому числі словосполучень з ними), дієприслівника та різного виду підрядних речень.

1.3.2 Способи перекладу дієприкметника І та дієприкметникових предикативних конструкцій українською мовою

Дієприкметник І на відміну від герундія наявний як в англійській, так і в українській мові, проте різниться парадигмою граматичних форм, синтаксичними функціями та частиномовними властивостями. Так, український дієприкметник теперішнього часу має лише дієслівні та прикметникові властивості на відміну від англійського, якому також притаманні ознаки прислівника, а також не вживається у функції обставини. Натомість такі характеристики має український дієприслівник – незмінна дієслівна форма, що відсутня в англійській мові, яка пояснюючи дієслово-присудок, називає додаткову дію. Отже, усе вищезазначене може становити певні проблеми при перекладі.

Переклад англійського дієприкметника І, як зазначає Н. Абабілова, викликає значні труднощі, оскільки в англійській мові він є частіше вживаною формою та носить більш книжний характер, ніж в українській. До того ж форми дієприкметника І в зазначених мовах не співпадають [1, с. 382]. Так І. Корунець стверджує, що українській мові не властиві перфектні форми як активного, так і пасивного стану дієприкметника, що натомість притаманні сучасній англійській мові [36, с. 244].

Певні труднощі, за словами Н. Абабілової, можуть також виникати при перекладі деяких сполучень іменника і дієприкметника І англійської мови, що не відповідають нормам сполучуваності в українській мові. З огляду на це вони мають передаватися іншими лексико-граматичними засобами [1, с. 382].

Оскільки, на думку К. Недбайло, безособові форми дієслова в англійській мові кількісно і функціонально представлені більше, ніж в

українській, часто це зумовлює транспозицію дієприкметника І в особову форму дієслова або прикметник [52, с. 16].

Більшість вітчизняних науковців вважає, що англійський дієприкметник І слід перекладати в залежності від функції, яку він виконує в реченні. Так, за словами В. Карабана, у функції означення дієприкметник І зазвичай перекладається відповідною контексту часовою формою дієслова-присудка у складі підрядного означального речення, яке вводить сполучниками **що, який**: *On-going research is considering other measures in relation on these two factors... – У дослідженні, що триває, розглядаються інші заходи щодо цих двох чинників... У деяких випадках, за словами науковця, також можлива передача за допомогою дієприкметника, прикметника або іменника: The acceleration of all **falling** bodies is the same, independent of their size, shape or mass. – Прискорення всіх тіл у **падінні** однакове і не залежить від їх розміру, форми або маси [27, с. 182].*

При перекладі дієприкметника І у функції означення слід також звернути увагу на зауваження І. Корунця щодо обмеженого вживання дієприкметників теперішнього часу у функції означення в українській мові. Як наслідок англійські словосполучення типу VingN не завжди можливо перекласти на українську за допомогою аналогічних за структурою словосполучень. Особливо це стосується дієприкметників, що походять від дієслів руху, які перекладаються здебільшого за допомогою означального підрядного речення або за допомогою семантично еквівалентного прикметника чи навіть дієслова: *The house was alive with **running** voices. – Будинок наповнювали голоси, що лунали повсюди./ Будинок сповнювався звідусіль **лункими** голосами./ У будинку повсюди лунали голоси.* Аналогічний спосіб перекладу використовується при передачі змісту англійських словосполучень з дієприкметником І у функції означення, що стоїть у постпозиції до іменника [37, с. 269].

О. Лесінська та Н. Королук пропонують перекладати дієприкметник І у функції обставини за допомогою дієприслівника, дієприслівникового

звороту, підрядного речення або особового дієслова у теперішньому або минулому часах: *A red-faced man, **slamming** the cabin door behind him and **stumping out** on the deck interrupted my reflections...* – *Якийсь червонолиций чоловік **зрюкнув** дверима салону і **загунав ногами** по палубі, урвавши мої думки* [43, с. 137].

У функції іменної частини складеного присудку дієприкметник І, за словами І. Корунця, трансформується у особову форму дієслова, що виконує функцію простого присудка: *Sunshine **came spilling** upon us.* – *Сонце **залило** нас своїм промінням* [37, с. 271].

Якщо ж дієприкметник І вживається у функції вставного члена речення, його, на переконання А. Болдиревої та Л. Яровенко, зазвичай перекладають дієприслівником або вставним реченням зі сполучником **якщо**: *Considering the increase in import prices the volume decrease was considerably greater.* – *Якщо врахувати/враховуючи збільшення імпортних цін, то можна сказати, що зменшення його об'єму було значно більшим* [11, с. 25].

Як зазначалося, дієприкметник І може входити до складу різних предикативних конструкцій, переклад яких, з огляду на їх відсутність в українській мові, може викликати певні труднощі.

Так, в залежності від лексичного значення дієприкметника І та дієслова, з яким він вживається, а також за наявності лексико-синтаксичних засобів в українській мові, об'єктна дієприкметникова конструкція, на думку І. Корунця, може перекладатися: 1) підрядним додатковим реченням зі сполучниками **що, як, коли**: *He heard **her moving** about the room.* – *...як вона **ходила** по кімнаті*; 2) підрядним обставинним реченням часу, мети, способу дії тощо, що свідчить про функціональні розбіжності в обох мовах на рівні синтаксичної структури, функції та змісту: *I saw him last September **coming across the square towards the bar.*** – *Я бачив його у вересні, коли він **переходив майдан, прямуючи до бару***; 3) іноді замість підрядного додаткового речення вживається семантично тотожне іменникове словосполучення: *I heard **someone weeping.*** – *Я чув, як **хтось плакав/чийсь плач*** [37, с. 274–275].

При перекладі суб'єктної дієприкметникової конструкції на українську мову іменний елемент, за словами О. Кириченко та А. Троїцької, відтворюється іменником або займенником у функції підмета підрядного речення, а дієприкметник І – його дієсловом-присудком. При цьому дієслово-присудок англійського речення перетворюється на головне неозначено-особове або безособове речення, яке з'єднується з підрядним реченням сполучником **як** та іноді **що**: *An airplane was heard flying over the wood. – Було чути, як літак летів над лісом* [31, с. 138–139].

При перекладі незалежної дієприкметникової конструкції науковці рекомендують визначити її функцію та характер семантичного зв'язку з головною частиною речення. Крім цього, слід звернути увагу на розташування конструкції відносно головного речення. Так, якщо вона розташована на початку речення, В. Карабан пропонує перекладати її: 1) підрядним обставинним реченням, що вводиться за допомогою сполучників **оскільки, якщо, коли**: *This being the case, there is no reason for the features to be included here. – Оскільки це так, то не має жодної підстави включати сюди ці ознаки*; 2) словосполученням (зокрема, при наявності в українській мові сталого відповідника): *Clearly, other things being equal, a theory that gives the practitioner some valuable leads is to be preferred... – Зрозуміло, що за всіх інших рівних умов перевагу слід віддати теорії, яка дає експериментатору певні важливі підказки...* [27, с. 142].

У випадку прикінцевого вживання незалежної дієприкметникової конструкції науковець радить застосовувати наступні способи перекладу: 1) сурядне речення, що вводиться за допомогою сполучників **і, але, та**: *The bureau's technical staff consists of seventeen technical divisions, each covering a particular technical field. – Технічний штат бюро складається з сімнадцяти спеціальних підрозділів, і кожний з них займається певною технічною галуззю*; 2) підрядне обставинне речення, що вводиться за допомогою сполучників **оскільки, причому, хоча, якщо, коли, де, адже** тощо: *Thus, the critical standpoint would no longer be seen as opposed to relativistic view,*

relativism itself being redefined. – Таким чином, ця критична позиція не може надалі розглядатися як протилежна релятивістській точці зору, **адже й сам релятивізм визначається по-новому**; 3) окреме речення; 4) підрядне означальне речення: *They therefore constructed a number of arguments, **the most compelling being modeled after Hobst's argument.*** – Тому вони опрацювали низку аргументів, **найпереконливіший з яких було побудовано за схемою аргументу Гобста** [27, с. 143–144].

Незалежна дієприкметникова конструкція з прийменником, за словами А. Коваленко, перекладається тими ж способами, що і аналогічна конструкція без прийменника, а саме: підрядним, сурядним або самостійним реченням чи дієприслівниковим зворотом: *With the experiments having been carried out, we started new investigations.* – **Після того, як були проведені експерименти, ми почали нові дослідження** [33, с. 232].

Отже, не зважаючи на наявність дієприкметника теперішнього часу у обох мовах, його граматичні форми, синтаксичні функції та частиномовні властивості не збігаються повною мірою, що викликає певні труднощі при перекладі та спонукає до пошуку інших шляхів відтворення у мові перекладу. Найчастіше дієприкметник І пропонується перекладати підрядним означальним або обставинним реченням, дієприслівником, дієприслівниковим зворотом, особовим дієсловом або навіть прикметником. Вибір шляхів перекладу дієприкметникових предикативних конструкцій залежить головним чином від функцій, які вони виконують. Найчастіше зустрічається переклад за допомогою підрядного обставинного, додаткового та означального речення, сурядного та самостійного речення, дієприслівникового звороту та іменникового словосполучення.

1.4 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі ing-forms українською мовою

Переклад – це не просто заміна одиниць однієї мови одиницями іншої, а складний процес, що викликає багато труднощів, які необхідно долати перекладачеві. З огляду на розбіжність граматичної та лексичної будови англійської та української мов, можемо припустити, що лише у виняткових випадках перекладач може зберегти практично без змін повну суть оригінального тексту, не втручаючись у структуру його складових.

Зазвичай задля забезпечення адекватності перекладу, комунікативної рівноцінності та еквівалентності текстів перекладачу доводиться перебудовувати текст висловлювання, оскільки його структура та складові елементи не завжди збігаються у англійській та українській мовах. Такі розбіжності можуть бути повними або частковими. Повна розбіжність трапляється у разі відсутності в українській мові граматичної форми, що існує в англійській, як, наприклад, у випадку з герундієм або предикативними конструкціями з *ing-forms*. Часткова ж розбіжність спостерігається, коли граматична категорія наявна в обох мовах, проте не збігається в усіх формах, властивостях та функціонуванні, як у випадку з дієприкметником І. Одним із прийомів подолання проблем, що виникають у зв'язку з такими розбіжностями при перекладі, є застосування перекладацьких трансформацій (ПТ).

Насамперед необхідно уточнити зміст, вкладений у поняття ПТ. У перекладацьких студіях існує безліч дефініцій ПТ, що запропоновані визначними перекладознавцями такими, як І. Корунець [37, с. 361], Я. Рецкер [60, с. 38], В. Комісаров [34, с. 172], Р. Міньяр-Белоручев [49, с. 50], Л. Латишев [41, с. 96], О. Швейцер [67, с. 118], А. Семьонов [63, с. 68–69], А. Архипов [6, с. 201], І. Алексеева [4, с. 158], Л. Нелюбін [53, с. 151] та інші.

Одне з найвідоміших визначень поняття ПТ, яке, на нашу думку, найточніше відображає суть питання, належить Л. Бархударову. На його переконання, ПТ – це численні та якісно різноманітні міжмовні перетворення, що, попри відмінність у формальних та семантичних системах двох мов, сприяють досягненню перекладацької еквівалентності з метою

максимально повного відтворення всієї інформації, що міститься у вихідному тексті, за суворого дотримання норм мови перекладу [8, с. 190].

Водночас у західному перекладознавстві термін «трансформація», за словами І. Алексєєвої, зустрічається дуже рідко, замість нього у більшості випадків вживається термін «відповідність» [4, с. 155]. Однак, попри різницю у формулюваннях цього поняття, як зауважує А. Болдирева, думки вчених збігаються у тому, що «тільки при комбінації суб'єктивних і об'єктивних факторів можна досягти еквівалентного перекладу» [10, с. 96].

Неоднорідність тлумачення поняття ПТ призводить до того, що у сучасній лінгвістичній науці не існує єдиної загальноприйнятої класифікації цього прийому. З одного боку, розбиття ПТ на окремі види і типи здійснюється науковцями на різних підґрунтях, з іншого – розробка єдиної класифікації ускладнюється тим, що різні лінгвісти розрізняють різну кількість ПТ.

Так, Л. Бархударов у своїй класифікації розрізняє ПТ за формальними ознаками та поділяє їх на перестановки, додавання, заміни та опущення. Сам науковець при цьому підкреслює, що такий поділ є значною мірою приблизним та умовним [8, с. 190].

Однією із найбільш популярних класифікацій, на яку спирається більшість сучасних вчених, представлена В. Комісаровим, який виокремлює: 1) лексичні трансформації: транскрибування, транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція); 2) граматичні трансформації: синтаксичне уподібнення, членування та об'єднання речень, граматичні заміни (форми слова, частини мови, члена речення); 3) комплексні лексико-граматичні трансформації: антонімічний переклад, експлікація, компенсація [34, с. 172].

Підхід О. Швейцера відрізняється від попередніх класифікацій тим, що він пропонує розмежовувати ПТ на чотирьох рівнях: 1) трансформації на референційному рівні: генералізація, конкретизація, синекдохічна, метонімічна та метафорична трансформації та їх комбінації; 2) трансформації

на прагматичному рівні: заміна реалій або алюзій аналогом, описовий переклад, уточнююче доповнення, перекладацькі компенсації тощо; 3) трансформації на компонентному рівні семантичної еквівалентності: заміна одних морфологічних або синтаксичних засобів іншими морфологічними або синтаксичними засобами, заміна граматичних засобів лексичними або фразеологічними тощо; 4) трансформації на стилістичному рівні: компресія (еліipsis, семантичне стягнення, опущення надлишкових елементів і лексичне згортання) та розширення [67, с. 118].

Класифікація ПТ українського науковця С. Максимова, на нашу думку, ґрунтується на класифікації В. Комісарова, проте є більш широкою та детальною. Так, лексичні трансформації вчений поділяє на формальні (практичне транскрибування, транслітерація, традиційне фонетичне і графічне відтворення, комбінація трьох вищезазначених трансформацій та калькування) та лексико-семантичні (генералізація, диференціація, конкретизація та модуляція). До граматичних трансформацій вчений відносить дослівний переклад, транспозицію (перестановку), заміну (морфологічну та синтаксичну), додавання та опущення. Окремо С. Максимов розглядає лексико-граматичні ПТ, до яких належать антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсація втрат [45, с.144–149].

Інший погляд на класифікацію ПТ має українська науковиця Л. Науменко. Вона виокремлює: 1) лексико-семантичні ПТ: вибір варіантного відповідника, контекстуальна заміна, калькування, описовий переклад, транскодування (транслітерація, транскрипція, мішане, адаптивне), антонімічний переклад (негативація, позитивація, анулювання двох негативних компонентів), компресія, декомпресія, пермутація (перестановка слів), транспозиція (номіналізація, вербалізація), конкретизація та генералізація значення; 2) граматичні ПТ: компенсація, зміна порядку слів у реченні, поділ (внутрішній, зовнішній) та інтеграція (внутрішня, зовнішня); 3) стилістичні ПТ: логізація, експресивація, модернізація та архаїзація [51, с. 4–32].

Отже, розглянувши низку різноманітних класифікацій, ми погоджуємося з науковцями, що поділяють ПТ на лексичні, граматичні та комплексні лексико-граматичні трансформації, оскільки їх застосування, на наш погляд, є найбільш ефективним прийомом для подолання проблем, які можуть виникати при перекладі тексту, що містить *ing-forms* та конструкції з ними.

Розглянувши способи перекладу *ing-forms*, можемо зробити висновок, що їх відтворення українською мовою не можливе насамперед без застосування граматичних трансформацій. Оскільки герундій та дієприкметник І є засобами досить компактного вираження думки в англійській мові та відповідно повністю або частково відсутні в українській, під час їх перекладу виникає необхідність проводити морфологічні та синтаксичні заміни, вводити додаткові слова, а часто навіть і підрядні речення, що призводить до зміни структури тексту перекладу.

За визначенням Л. Яровенко та А. Болдиревої, граматичні трансформації (ГТ) – це перетворення граматичної будови речення оригіналу зі збереженням його семантичного наповнення, у суворій відповідності до норм мови перекладу [70, с. 196].

Як зазначають дослідниці, зазвичай ГТ застосовуються з огляду на відмінність двох мов. До чинників, що зумовлюють необхідність їх застосування, дослідниці зараховують: відсутність відповідної граматичної одиниці в мові перекладу (МП); розбіжності у формах і функціях аналогічних граматичних одиниць у вихідній мові (ВМ) та МП; розбіжності семантичних структур лексичних одиниць у ВМ та МП [70, с. 196].

Найчастіше до ГТ науковці відносять перестановки, заміни, додавання та опущення. Перестановкою називають зміну розташування мовних одиниць у тексті перекладу відносно тексту оригіналу. Така трансформація насамперед зумовлена фіксованим порядком слів у англійській мові на противагу нефіксованому в українській.

Серед факторів, що впливають на зміну порядку слів у перекладі, Л. Яровенко та А. Болдирева називають: розбіжність в тема-рематичних відносинах у двох мовах; комбінацію перестановки з різними типами замін; лексичне наповнення речення та необхідність відповідності стилістичним нормам МП [70, с. 196].

Під граматичними замінами зазвичай мають на увазі заміни частин мови, членів речення або типів речення. Заміни *ing-forms* іншими частинами мови (транспозиція) при перекладі насамперед зумовлені відсутністю герундія в українській мові, розбіжністю у вживанні форм дієприкметника І та різними нормами сполучуваності слів у двох мовах.

Зазвичай під час перекладу речення, що містить предикативну конструкцію з *ing-forms*, відбувається перетворення простого речення оригіналу в складне у перекладі, внаслідок чого здійснюється розширення тексту, що називається декомпресією. За визначенням В. Карабана, «декомпресія – це збільшення з різних об'єктивних причин обсягу речення цільової мови у порівнянні з обсягом речення мовою оригіналу». Причинами цього явища науковець називає особливості граматичної і лексичної будови мов, а також відмінності норм і традицій мовлення різними мовами [28, с. 294].

При перекладі *ing-forms* частотними також є додавання, що зумовлюються насамперед розбіжністю норм сполучуваності слів у англійській та українській мовах. При додаванні відбувається збільшення кількості слів, словоформ або членів речення у перекладі. Натомість при опущенні мовні елементи навпаки вилучаються.

Уваги заслуговує твердження В. Карабана про те, що поділ на граматичні та лексичні явища при перекладі є досить умовним. Оскільки в кожній мові вони тісно пов'язані, способи відтворення граматичних форм і конструкцій нерідко залежать від їх лексичного наповнення [27, с. 15]. Таким чином взаємозалежність лексичної та граматичної складових наповнення речення має бути обов'язково врахована під час перекладу *ing-forms*.

Розбіжність у структурі двох мов викликає труднощі, пов'язані зі збереженням та передачею значень слів під час їх перекладу. Оскільки семантичне навантаження слова унікальне для кожної конкретної мови, воно може не збігатися у лексичних системах ВМ та МП. Саме ці розбіжності і зумовлюють використання лексико-семантичних трансформацій (ЛСТ), суть яких полягає у заміні лексичних одиниць (ЛО) вихідної мови ЛО мови перекладу, що не є словниковими еквівалентами та за своїм значенням не збігаються із ЛО тексту оригіналу. На нашу думку, застосування ЛСТ є актуальним і при перекладі *ing-forms*, оскільки при зміні граматичної форми при перекладі може змінюватись і її семантичне наповнення.

Так, В. Рибенюк називає наступні чинники, що зумовлюють необхідність застосування ЛСТ: 1) наявність різноманітних ознак предмета, явища, поняття; 2) відмінність у смисловому обсязі слова; 3) характер семантичного контексту та особливості сполучуваності слова [61, с. 234].

Більшість науковців до ЛСТ відносять генералізацію, конкретизацію, диференціацію та модуляцію. Під конкретизацією розуміють заміну родового поняття видовим або слова з ширшою семантикою у ВМ словом з вужчою семантикою у МП. Застосування конкретизації, на наш погляд, насамперед зумовлене тим, що ЛО української мови притаманна більша конкретність, ніж відповідним ЛО англійської мови.

Натомість при генералізації відбувається розширення значення ЛО, таким чином створюваний відповідник відображає родове поняття, що містить в собі вихідне видове. Застосування такого прийому, на нашу думку, позбавляє перекладача необхідності робити зайві уточнення.

Застосування диференціації, за словам С. Максимова, зумовлюється відсутністю в українській мові прямого еквівалента до англійського слова з широким значенням. Таким чином із переліку словникових варіантів перекладу, що лише частково відображають значення слова у ВМ, підбирається слово МП, що найбільше відповідає контексту [45, с. 144].

Під модуляцією К. Матвєєва та О. Мікрюков пропонують розуміти заміну слова ВМ одиницею МП, значення якої виводиться логічним шляхом із значення вихідної ЛО. Таким чином, прийом модуляції полягає у пошуку більш точних і семантично більш містких контекстуальних лексичних засобів [47].

Усе різноманіття зв'язків між логічно близькими поняттями при застосуванні прийому модуляції С. Романова та А. Коралова зводять до трьох видів: 1) причинно-наслідкові; 2) метонімічні (засновані на суміжності понять); 3) перифрастичні (побудовані на прийомі перифраза) [62, с. 56].

Оскільки граматики і лексика тісно пов'язані, значна кількість трансформацій має комплексний лексико-граматичний характер. Так, В. Лобода комплексною ПТ називає процес перекладу, внаслідок якого відбувається часткове або повне перетворення речення або його частин із застосуванням кількох простих ПТ [44, с. 74].

Зазвичай з поміж лексико-граматичних трансформацій (ЛГТ) науковці виокремлюють антонімічний переклад, експлікацію, цілісне перетворення та компенсацію. Під час застосування антонімічного перекладу, за словами А. Задорожної, відбувається заміна ЛО мови оригіналу на протилежну за значенням ЛО в мові перекладу [23, с. 60]. Проте слід розуміти, що в рамках антонімічного перекладу ЛО мови оригіналу може замінюватися не тільки на прямо протилежну ЛО мови перекладу, а й на інші подібні за значенням слова, що виражають протилежну думку.

При застосуванні прийому компенсації втрата значення при перекладі в одній частині речення компенсується в іншій його частині. А. Красуля та В. Миклащук пропонують використовувати такий вид ПТ у випадку неможливості перекладу певної частини речення, відображення якої є важливим для відтворення цілісності інформації [39, с. 304]. Таким чином, при застосуванні компенсації заповнюється втрачений зміст і, як наслідок, текст оригіналу відтворюється з більшою повнотою.

Застосування прийому експлікації дає можливість передати значення будь-якого безеквівалентного слова. Так, І. Шумило визначає експлікацію як ЛГТ, за допомогою якої лексична одиниця ВМ замінюється словосполученням, що пояснює значення цієї одиниці МП [68, с. 111]. Слід зауважити, що недоліком цього прийому є його багатослівність, тому найбільш вдало цей спосіб перекладу застосовується в тих випадках, коли можна обійтися порівняно коротким поясненням.

Під цілісним перетворенням І. Полюк розуміє перетворення окремого слова, словосполучення або речення, яке відбувається не на рівні елементів, а цілісно, у такий спосіб, що видимий зв'язок між внутрішньою формою одиниць ВМ та МП не простежується [56]. Застосування такої ПТ найчастіше відбувається при перекладі розмовних усталених висловів або ідіом.

Отже, можемо дійти висновку, що у процесі перекладу *ing-forms* важливо максимально адекватно передати не тільки їх форму, а й зміст, що не можливо здійснити без ПТ. Беручи до уваги усі визначення, розуміємо ПТ, як міжмовне перетворення, перебудову елементів вихідного тексту з урахуванням норм МП, процес перевираження змісту з метою досягнення перекладацького еквіваленту. В залежності від характеру вихідних одиниць, ПТ класифікуються як лексичні або граматичні. Крім того, існують комплексні лексико-граматичні трансформації, під час застосування яких перетворення відбуваються одночасно на лексичному та граматичному рівнях.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретичні засади дослідження особливостей перекладу *ing-forms* українською. А саме: досліджено проблему визначення поняття «*ing-forms*»; розглянуто різні уявлення дослідників щодо категоріального статусу цих форм; узагальнено різні погляди науковців щодо їх тлумачення; з'ясовано необхідність

розмежування двох різних *ing-forms*; розглянуто морфологічні та синтаксичні особливості кожної з форм та конструкцій з ними; визначено різні способи перекладу герундія та дієприкметника I та конструкцій з ними; досліджено проблему визначення поняття «перекладацькі трансформації»; з'ясовано критерії класифікації ПТ та наведено декілька найбільш поширених у науковому середовищі принципів їх класифікації; проаналізовано доцільність застосування ПТ при перекладі *ing-forms*.

У результаті дослідження вищезазначених питань зроблено наступні висновки:

Класична граматики виділяє чотири безособових форми англійського дієслова: інфінітив, герундій, дієприкметник I та дієприкметник II. Під назвою *ing-forms* об'єднані герундій та дієприкметник I. Маючи омонімічну парадигму граматичних форм, вони відрізняються за частиномовними властивостями, синтаксичними функціями та специфікою вживання. В основу розмежування *ing-forms* насамперед покладено синтаксичний принцип.

Аналіз функціонування *ing-forms* показує, що попри збіг більшості функцій кожна з форм має свої функціональні особливості, притаманні тільки їй. Так, герундій на відміну від дієприкметника I вживається як додаток, частина складеного дієслівного присудка, обставина мети та виключення. Натомість, дієприкметник I може вживатися як вставний член речення.

З'ясовано, що у функції підмета герундій вживається як самостійно, так і з залежними словами, дієприкметник I – тільки у складі суб'єктної предикативної конструкції. У функції прийменникового та безприйменникового додатку герундій вживається як самостійно, так і з залежними словами, а також у складі герундіальної предикативної конструкції. Натомість дієприкметник I – тільки у складі об'єктної дієприкметникової конструкції. Здатність герундія самостійно виконувати функції підмета та додатка свідчить про помітне превалювання

субстантивних характеристик. Відсутність же таких властивостей у дієприкметника I вказує на явні семантичні розбіжності між двома *ing-forms*.

Обидві *ing-forms* можуть виконувати функцію іменної частини складеного присудку. Однак, у той час як герундій у цій функції розкриває сутність підмета, дієприкметник I, маючи прикметникові властивості, виражає якості предмета, зазнаючи при цьому часткової ад'єктивації.

У функції постпозитивного означення герундій у більшості випадків вживається з прийменником та після іменника з абстрактним значенням, розкриваючи сутність цього значення. Натомість дієприкметник I у цій функції завжди вживається без прийменника та у складі звороту або у формі пасивного стану, виражаючи властивості означуваного слова. У функції препозитивного означення герундій вказує на призначення предмета, у той час як дієприкметник I виражає його якісну характеристику.

При вживанні герундія у функції обставини характерним та обов'язковим є його поєднання з прийменниками. Натомість дієприкметник I ніколи не вживається з прийменниками у цій функції, при цьому часто, хоча і не обов'язково, поєднуючись зі сполучниками.

Невід'ємною особливістю англійського синтаксису є предикативні конструкції, іменний та дієслівний елемент (може бути виражений однією з *ing-forms*) яких нерозривно пов'язані та функціонують як один складний член речення. Кожна з дієприкметникових предикативних конструкцій виконує окрему властиву їй функцію, серед яких: складний додаток, складний підмет та різні види складної обставини. Натомість герундіальні предикативні конструкції наслідують усі синтаксичні функції, притаманні власне герундію.

Розбіжність у властивостях *ing-forms* знаходить своє відображення і у способах їх перекладу українською мовою. Так, субстантивні властивості герундія зумовлюють його переклад іменником, інфінітивом, дієприслівником, різними видами підрядного речення, особовою формою дієслова (у тому числі у складі підрядного речення). Натомість ад'єктивна та адвербіальна природа дієприкметника I спричиняє його відтворення

підрядним означальним або обставинним реченням, дієприслівником, дієприслівниковим зворотом, прикметником або особовим дієсловом.

Вибір способу відтворення герундіальних предикативних конструкцій залежить від граматичної форми і лексичного значення дієслівного елемента, лексичного значення іменного елемента та синтаксичної функції конструкції у цілому. Найчастіше зустрічається переклад ГПК за допомогою інфінітива та іменника (у тому числі словосполучень з ними), дієприслівника та різного виду підрядних речень. Вибір шляхів перекладу дієприкметникових предикативних конструкцій залежить головним чином від функцій, які вони виконують. Найчастіше вони відтворюються підрядним обставинним, додатковим та означальним реченням, сурядним та самостійним реченням, дієприслівниковим зворотом та іменниковим словосполученням.

Реалізація *ing-forms* в українській мові неможлива без застосування перекладацьких трансформацій. Під ПТ ми розуміємо перебудову елементів вихідного тексту з урахуванням норм МП, процес перевираження змісту з метою досягнення перекладацького еквіваленту. Попри наявність у перекладознавстві чисельних класифікацій ПТ, більшість науковців визнають існування граматичних і лексичних трансформацій, які у чистому вигляді зустрічаються рідко, натомість сполучаючись між собою та приймаючи характер комплексних лексико-граматичних трансформацій.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ING-FORMS УКРАЇНСЬКОЮ У ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДЖЕКА ЛОНДОНА «МАРТІН ІДЕН»

У даному розділі кваліфікаційної (магістерської) роботи представлено детальний аналіз відтворення *ing-forms* та предикативних конструкцій з ними на матеріалі 10 перших розділів, що склали 91 сторінку, роману «Martin Eden» Джека Лондона [80] та його україномовний переклад «Мартін Іден», виконаний Марією Рябовою [46]. Нами було проаналізовано 435 випадків вживання *ing-forms* в оригіналі та їх відповідників у тексті перекладу. Досліджувані одиниці було розподілено на герундій та дієприкметник I, що дало змогу порівняти особливості їх вживання в оригіналі та відтворення в українському перекладі.

2.1 Особливості відтворення герундія та герундіальних предикативних конструкцій у перекладі роману Джека Лондона «Мартін Іден»

Нами було відібрано 165 випадків вживання герундія (Додаток 1), у тому числі 11 випадків вживання герундіальної предикативної конструкції (Додаток 2), що склали 38% від загальної кількості відібраних *ing-forms*. Досліджувані одиниці було розподілено за синтаксичними функціями, які вони виконували у реченні оригіналу. Особливості функціонування та способи перекладу герундія та герундіальних предикативних конструкцій розглядалися окремо, оскільки відтворення ГПК українською мовою має свою специфіку та викликає більше труднощів, ніж переклад герундія у будь-якій функції.

2.1.1 Особливості відтворення герундія українською мовою

У тексті досліджуваного роману герундій було вжито у таких функціях: постпозитивне та препозитивне означення; прийменниковий та безприйменниковий додаток; частина складеного дієслівного присудка; підмет; обставина способу дії, часу, супутніх подій, мети, умови; а також квазі-присудок. Опис та аналіз способів перекладу герундія, вжитого у вищезгаданих синтаксичних функціях, здійснювався у порядку частотності їх вживання у тексті оригіналу.

2.1.1.1 Способи відтворення герундія, вжитого у функції постпозитивного означення

Аналіз відібраного матеріалу демонструє, що найчастіше, а саме у 36 випадках, у тексті досліджуваного роману герундій зустрічається у функції постпозитивного означення, що складає 24% від загальної кількості випадків його вживання. В переважній більшості герундій у цій функції зустрічається у прийменниковій формі з іменниками, що мають абстрактне значення. Найбільш уживаним у цій функції виявилось поєднання герундія з прийменником «*of*».

Найчастіше зустрічаються випадки відтворення герундія, вжитого у функції постпозитивного означення, за допомогою інфінітива (14 випадків, що складає 39% від загальної кількості випадків перекладу герундія у цій функції), при цьому у 50% випадків синтаксична функція зберігається і у перекладі:

The old fascination of his neck was there, and there was sweetness in the thought of laying her hands upon it [80, с. 32]. – Знов, як зачарована, дивилась вона на його шию і прислухалась до солодкого бажання **оповити** її руками [46].

Окрім заміни частини мови у цьому прикладі перекладачка також застосовує лексичну перекладацьку трансформацію – модуляцію, внаслідок

чого герундій «*laying*» зазнає смислового розвитку, трансформуючись у інфінітив «*оповити*».

Також зустрічаються випадки, заміни синтаксичної функції при перекладі герундія за допомогою інфінітива. Так, у наступному прикладі окрім заміни частини мови спостерігається застосування синтаксичної заміни, унаслідок якої герундій «*reading*» відтворено інфінітивом «*читати*» у функції додатку. Такий спосіб перекладу зумовлений насамперед опущенням означуваного іменника «*idea*», який за нормами української мови у цьому випадку має надлишкове значення. Також при перекладі відбувається додавання частки «*не*», унаслідок чого речення набуває подвійного заперечення, що відповідає нормам української мови на відміну від норм англійської.

*He guessed this, and for a while entertained the idea of **reading** nothing but the dictionary ...* [80, с. 31]. – *Мартин зрозумів це й поклав нічого не **читати**, крім словника...* [46].

Крім того, у 19 % випадків зустрічається переклад герундія у функції постпозитивного означення за допомогою іменника, при цьому у переважній більшості випадків виконувана ним синтаксична функція зазнає трансформації.

Так, у наступному реченні герундій «*getting*» відтворено вжитим у функції підмета іменником «*перехід*», що зумовлено вилученням при перекладі означуваного герундієм іменника-підмета «*process*», оскільки його відтворення у цьому випадку призводить до небажаної за нормами української мови надлишковості мовних засобів. При перекладі цього речення також спостерігається застосування лексичної трансформації – модуляції, унаслідок якої герундій «*getting*» набуває смислового розвитку.

*The process of **getting** into the dining room was a nightmare to him* [80, с. 8]. – *Перехід до їдальні був для нього кошмаром* [46].

У 17% випадків герундій у функції постпозитивного означення відтворено особовим дієсловом, вжитим у єдиній можливій для цієї частини мови синтаксичній функції присудка речення:

*They had always had the counter effect of **making** him beastly* [80, с. 19]. – *Навпаки, вони **будили** в ньому звіра* [46].

У цьому прикладі заміна герундія «*making*» на особове дієслово «*будили*», як і у попередніх випадках, зумовлена вилученням означуваного герундієм іменника «*effect*», переклад якого спричинив би порушення норм сполучуваності слів у українській мові. Паралельно із описаними граматичними перекладацькими трансформаціями з метою запобігання порушенню мовних норм застосовується лексична трансформація конкретизації змісту.

Серед інших способів, які були менш частотними при відтворенні герундія у функції постпозитивного означення, зустрічається переклад за допомогою дієприслівника у функції обставини способу дії (8%), прикметника у функції означення (3%), підрядного означального (3%) та підрядного з'ясувального речення (3%).

У наступному прикладі синтаксична заміна герундія зумовлена опущенням означуваного ним іменника «*course*», що у реченні оригіналу виконує функцію обставини способу дії, переклад якого у даному випадку призвів би до небажаної надлишковості мовних засобів. Таким чином герундій «*learning*», вжитий у функції постпозитивного означення займає місце вилученого при перекладі іменника та відтворюється дієприслівником «*спробувавши*» у функції обставини способу дії. При цьому також відбувається застосування модуляції, унаслідок якої герундій зазнає смислового розвитку значення.

*Nor did he mind, in the course of **learning** to ride the wheel home, the fact that he ruined his suit of clothes* [80, с. 48]. – *Не дуже засмутився він і тоді, коли, **спробувавши** поїхати на велосипеді додому, подер собі костюма* [46].

Також у 8% випадків при перекладі герундія, вжитого у тексті оригіналу у функції постпозитивного означення, відбувалося його опущення. Так, у наступному прикладі вилучення герундія «*reconstructing*», на нашу думку, зумовлене тим, що він конкретизує значення попереднього однорідного йому постпозитивного означення, вираженого герундієм «*correcting*», при цьому частково дублюючи його. Таким чином перекладачка намагається уникнути небажаної плеонастичності у тексті перекладу.

*He noticed the bad grammar used by his shipmates, and made a point of mentally **correcting** and **reconstructing** their crudities of speech.* [80, с. 42]. – *Тепер він помічав, як неправильно говорять його товариші матроси, і набув звичку **виправляти** про себе їхні помилки* [46].

2.1.1.2 Способи відтворення герундія, вжитого у функції прийменникового додатку

Другою за частотністю функцією, у якій герундій вживається у тексті досліджуваного роману, є функція прийменникового додатку. Нами було відібрано і проаналізовано 32 такі випадки, що склали 21% від загальної кількості вживання герундія. В переважній більшості герундій у цій функції вживався з прийменниками «*of*», «*from*» та «*to*».

Найчастіше, а саме у 47% випадків, герундій у функції прийменникового додатку відтворювався інфінітивом, при чому у більшості випадків функція додатку зберігалася при перекладі:

*...the glass of the windows had prevented his eager eyes from **approaching** too near* [80, с. 2]. – *...скло не давало його жадібним очам **роздивитися** їх як слід* [46].

Окрім заміни частини мови у цьому прикладі також відбувається застосування модуляції, унаслідок якої герундій «*approaching*» зазнає смислового розвитку та набуває нового значення, вираженого інфінітивом «*роздивитися*».

Також зустрічалися випадки, коли при перекладі герундія за допомогою інфінітива його синтаксична функція змінювалась. Так, у наступному прикладі заміна синтаксичної функції при перекладі герундія зумовлена відтворенням фразового дієслова «*look forward*», яке потребує після себе вживання прийменникового додатка, дієсловом «*хотіти*», що в українській мові у поєднанні з інфінітивом утворює складений дієслівний присудок. Окрім заміни герундія «*meeting*» на інфінітив «*бачити*», вжитий у функції частини складеного дієслівного присудку, при перекладі цього речення застосовується перестановка головної та підрядної частини складнопідрядного обставинного речення часу, що зумовлено розбіжністю в тема-рема-тичних відносинах в українській та англійській мовах. Також застосовується модуляція, унаслідок якої відбувається смисловий розвиток і відповідник герундія у перекладі набуває нового значення:

*«I have been looking forward to **meeting** you ever since Arthur told us [80, с. 3]. – Коли Артур нам усе розповів, я дуже хотіла вас **бачити** [46].*

Другим за частотністю способом відтворення герундія у функції прийменникового додатку є його переклад підрядним з'ясувальним реченням, що зустрічався у 13% випадків:

*He cursed himself for **having come**, and at the same time resolved that, happen what would, having come, he would carry it through [80, с. 2]. – Він проклинав себе, що **прийшов** сюди, але вирішив будь-що перетерпіти все до кінця [46].*

Так, у цьому прикладі під час перекладу герундія «*having come*» особовим дієсловом «*прийшов*» спостерігається декомпресія речення. Застосування даної граматичної трансформації зумовлене насамперед розбіжностями граматичної і лексичної будови англійської та української мов. Таким чином просте речення оригіналу при перекладі замінюється на складне з підрядною з'ясувальною частиною, що викликано необхідністю дотримуватись норм сполучення слів у українській мові, оскільки

відтворення герундія інфінітивом або іменником у цьому випадку порушувало б ці норми.

Інші способи відтворення герундія у функції прийменникового додатку були менш частотними. Серед них зафіксовано переклад за допомогою іменника у функції додатка та означення (9%), дієприслівника у функції обставини умови (3%), підрядного означального (3%) та підрядного обставинного речення мети (3%).

У наступному прикладі герундій «*seeing*», вжитий у функції прийменникового додатку, відтворено за допомогою іменника «*побачення*», при цьому синтаксична функція оригіналу зберігається і у перекладі, проте унаслідок застосування модуляції семантичне значення відповідника зазнає смислового розвитку. Також відбувається перестановка, зумовлена опущенням формального підмета «*it*», відтворення якого не відповідає нормам української мови.

It was not so difficult to abstain from seeing her, because of the violent heat of creative fever that burned in him [80, с. 44]. – Відмовитись од **побачення** з нею було не так уже й важко, бо Мартіна охопив огонь творчої гарячки [46].

Досить часто, а саме у 22% випадків, герундій у функції прийменникового додатку було вилучено при перекладі. Так, у наступному прикладі вжито одразу два герундія, що є однорідними прийменниковими додатками. Опущення герундія «*helping*», на наш погляд, зумовлене тим, що наступний герундій «*widening*», що в українському варіанті відтворено інфінітивом «*розширити*», конкретизує його значення, тим самим розкриваючи його зміст. Таким чином перекладачка уникає небажаної надлишковості мовних засобів у тексті перекладу.

... *she dreamed of helping him to see as she saw, of widening his horizon until it was identified with hers* [80, с. 41]. – *І вона мріяла розширити його світогляд настільки, щоб він злився з її власним* [46].

2.1.1.3 Способи відтворення герундія, вжитого у функції безприйменникового додатку

Випадки вживання герундія у функції безприйменникового додатку зустрічалися 20 разів, що склало 13% від загальної кількості. Найчастіше, а саме у 35% випадків, герундій у цій функції перекладався особовим дієсловом-присудком:

*Several times he barely escaped **being caught** by her brothers...* [80, с. 26].
– *Кілька разів він мало **не наскочив** на її братів...* [46].

У цьому прикладі заміна синтаксичної функції герундія «*being caught*» при перекладі спричинена опущенням присудка «*escaped*», яке було застосовано з метою уникнення порушення норм сполучуваності слів в українській мові. Таким чином герундій відтворюється особовим дієсловом-присудком «*наскочив*», при цьому зазначаючи негативації за допомогою введення в текст перекладу частки «*не*» та застосування модуляції, набуваючи нового значення.

Другим за частотністю способом відтворення герундія у функції безприйменникового додатку був переклад за допомогою іменника (у тому числі іменникового словосполучення). Його кількість склало 25% від загальної кількості випадків перекладу герундія у цій функції. У більшості випадків функція додатку зберігалася при перекладі.

У наступному прикладі заміна герундія «*smiling*» іменниковим словосполученням «*дальше знайомство*» спричинена застосуванням модуляції, унаслідок якої значення, виражене герундієм, зазнає смислового розвитку. Унаслідок застосування такого способу перекладу відбувається декомпресія, тобто перетворення слова у словосполучення, та додавання особового займенника третьої особи множини «*їх*», вжитого у родовому відмінку, і прийменника «*до*», що зумовлено необхідністю дотримання норм сполучуваності слів у українській мові.

*In the old days he would have smiled back, and gone further and encouraged **smiling** [80, с. 27]. – Ще не так давно він би відповів дівчатам, заохочуючи їх до дальшого знайомства [46].*

Менш частотними виявилися способи відтворення герундія у функції безпрійменникового додатку за допомогою інфінітива, вжитого у функціях частини складеного дієслівного присудку та додатку (20%), а також за допомогою прислівника у функції обставини способу дії (5%).

У наступному прикладі, окрім заміни частини мови, відбувається заміна синтаксичної функції, яку виконує герундій «*saying*», на функцію частини складеного дієслівного присудка, у якій вжито відповідний йому інфінітив «*сказати*». Ця граматична трансформація спричинена відтворенням особового дієслова-присудка «*had intended*» його варіантним відповідником «*хотіла*», що в українській мові, на відміну від англійської, у поєднанні з інфінітивом утворює складений дієслівний присудок.

*Your grammar is – “She had intended **saying** «awful,» but she amended it to «is not particularly good.” [80, с. 35]. – Ви говорите... – вона хотіла **сказати** «жахливо», але стрималася, – не зовсім правильно! [46].*

Також у 15% випадків зустрічається опущення при перекладі власне самого герундія, вжитого у тексті оригіналу у функції безпрійменникового додатку. У наступному прикладі опущення герундія зумовлено застосуванням цілісного перетворення – комплексної лексико-граматичної трансформації, що спричиняє повну перебудову речення оригіналу.

*He couldn't fake **being** their kind [80, с. 11]. – Підроблятися під них? [46].*

2.1.1.4 Способи відтворення герундія, вжитого у функції частини складеного дієслівного присудка

У функції частини складеного дієслівного присудка герундій вживався 17 разів, що становить 11% від його загальної кількості. Найчастотнішим способом виявилось відтворення за допомогою інфінітива – 71% від загальної кількості випадків вживання герундія у цій функції, при чому у

більшості випадків, як у наступному прикладі, синтаксична функція зберігалася і у перекладі:

*He began **comparing** himself with the students* [80, с. 15]. – Він почав **порівнювати** себе з цими студентами [46].

Проте при перекладі за допомогою інфінітива також траплялися випадки заміни синтаксичної функції частини складеного дієслівного присудка на функцію додатку та простого присудка. У наступному прикладі одразу дві однорідні частини складеного дієслівного присудка, виражені герундіями «*living*» та «*going*», зазнали морфологічної та синтаксичної заміни, трансформувались у інфінітиви «*узнати*» та «*скуштувати*» відповідно, вжиті у функції додатку. Така трансформація зумовлена застосуванням модуляції під час відтворення першого герундія з метою уникнення небажаної тавтології при перекладі словосполучення «*living life*», що у свою чергу спричинило видалення фазового дієслова «*begin*», який у вихідному тексті разом із герундіями утворював складений дієслівний присудок. При перекладі другого герундія, що входить до складу ідіоми «*go through the mill*» застосовано метафоризацію з метою уникнення дослівного перекладу та відтворення образності тексту оригіналу.

*Later on they would have to begin **living** life and **going** through the mill as he had gone* [80, с. 15]. – Колись і їм доведеться **узнати** справжнє життя і **скуштувати** всього того, що він уже скуштував [46].

Крім того у 24% випадків герундій у функції частини складеного дієслівного присудку відтворювався особовим дієсловом-присудком. Так, у наступному прикладі під час перекладу складеного дієслівного присудка відбувається злиття семантики особового дієслова «*finished*» та герундія «*taking off*», в результаті чого герундій перекладено особовим дієсловом доконаного стану у функції присудка «*зняв*». При цьому за допомогою введення у текст речення прислівника «*нарешті*» відбувається компенсація втраченого значення.

*He sat back on the bed with a bitter laugh, and finished **taking off** his shoes [80, с. 20]. – Гірко посміхаючись, він знову сів на ліжко і **зняв**, нарешті, черевики [46].*

Найменш частотним виявився переклад герундія у функції частини складеного дієслівного присудка за допомогою сурядного речення, що склав 6% від загальної кількості перекладу герундія, вжитого у цій функції:

*He started to take off his shoes, but fell to **staring** at the white plaster wall opposite him [80, с. 18]. – Почав роззуватись, але зненацька **погляд його впав** на білу стіну [46].*

Так, у цьому прикладі унаслідок застосування метафоризації герундій «*staring*» трансформується у словосполучення з метафоричним змістом «*погляд його впав*», що набуває функції граматичної основи сурядного речення у тексті перекладу. Застосування даної трансформації спричинює декомпресію та додавання іменника «*погляд*» і займенника «*його*», при цьому також відбувається вилучення особового дієслова-присудка «*fell to*» та компенсація втрати значення, вираженого ним, за допомогою введення у речення прислівника «*зненацька*».

2.1.1.5 Способи відтворення герундія, вжитого у функції препозитивного означення

У функції препозитивного означення герундій було вжито 14 разів, що склало 9% від загальної кількості. Особливістю цієї групи є те, що герундій входить у склад складеного іменника та вказує на призначення певного предмету, що відрізняє його від дієприкметника I, вжитого у аналогічній функції. У цьому випадку герундій вживається у безприйменниковій формі.

Найчастіше, а саме у 57% випадків, герундій, вжитий у цій функції, перекладався іменником, що виконував функцію додатку, означення, іменної частини складеного присудка або обставини місця. Так, у наступному прикладі герундій «*ironing*» вказує на призначення іменника «*board*» та перекладається поєднанням іменника та прийменника «*для прасування*» зі

збереженням функції означення. При цьому за нормами української мови відбувається його перестановка у постпозицію.

*Also, he learned the reason why, and invaded his sister's kitchen in search of irons and **ironing**-board [80, с. 26]. – Зміркувавши, що тут і до чого, він пішов до сестри на кухню і розшукав праску та дошку для **прасування** [46].*

Другим за частотністю способом відтворення герундія у функції препозитивного означення був переклад за допомогою прикметника зі збереженням функції означення. Його кількість склала 21% від загальної кількості випадків перекладу герундія у цій функції. У наступному прикладі герундій «*whaling*» відтворено прикметником «*китобійний*», що за нормами української мови дозволяє зберегти при перекладі функцію препозитивного означення.

*He had been on a **whaling** voyage in the Arctic... [80, с. 44]. – Йому якось довелося служити на **китобійному** судні в Льодовитому океані... [46].*

У 7% випадків герундій у цій функції трансформувався в інфінітив, що виконує функцію обставини мети. Так, у наступному прикладі відтворення герундія «*hunting*», що виражає призначення іменника «*schooner*», інфінітивом спричинено неможливістю за нормами української мови застосовувати переклад за допомогою іменника або прикметника у функції означення. Таким чином просте речення оригіналу зазнало декомпресії, перетворившись на складнопідрядне з підрядною означальною частиною у перекладі. Для того, щоб передати призначення означуваного іменника, у текст перекладу за допомогою додавання було введено особове дієслово-присудок «*їхало*», унаслідок чого інфінітив набув функції обставини мети. Також відбувається генералізація значення, вираженого герундієм, унаслідок якої значення «*полювати*» замінюється на більш загальне – «*шукати*».

*... he had shipped before the mast on the treasure-**hunting** schooner... [80, с. 42]. – ... він найнявся на судно, що їхало **шукати** скарби... [46].*

У 21% герундій, вжитий, у функції препозитивного означення було вилучено при перекладі. У наступному прикладі застосування лексичної

трансформації генералізації зумовлює опущення герундія «cutting», що є означенням іменника «machine», унаслідок чого словосполучення відтворюється іменником «машина», що має більш загальне значення. З метою компенсації втрати значення вилученого герундія перекладачка також застосовує конкретизацію, відтворюючи особове дієслово «left» відповідною українською лексичною одиницею «відтяло».

Besides, the tips of two of her fingers had been left in the cutting machine at the paper-box factory the preceding winter [80, с. 20]. – А минулої зими на картонажній фабриці машиною їй відтяло кінчики двох пальців [46].

2.1.1.6 Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини способу дії

Випадки вживання герундія у функції обставини способу дії зустрічалися 13 разів, що склало 9 % від загальної кількості. У цій функції герундій вживався з прийменниками «by» та «without». Найчастіше, а саме у 38% випадків, герундій відтворювався особовим дієсловом-присудком, у тому числі дієслівним словосполученням. Так, у наступному прикладі унаслідок застосування синонімічної заміни герундій «not caring» відтворюється дієслівним словосполученням «не звертаю уваги», що спричинює декомпресію. Також задля посилення змісту вислову у перекладі було додано прислівник «просто».

She'd have made fast dates enough with you if you'd wanted to.»... «How d'ye do it, anyway, Mart?» «By not carin' about 'em,» was the answer [80, с. 23]. – Якби ти захотів, вона одразу прибігла б до тебе... – Як це тобі вдається, Марте? – Просто не звертаю на них уваги, – відказав той [46].

Досить часто, а саме у 31% випадків, зустрічався переклад за допомогою дієприслівника (у тому числі дієприслівникового звороту) із збереженням функції обставини способу дії. У наступному прикладі унаслідок застосування генералізації значення герундій «without impoverishing», вжитий у функції обставини способу дії, перекладається

дієприслівниковим зворотом «*не завдавши шкоди*», що спричинює декомпресію тексту.

*Not a line of the great poets can be spared **without impoverishing** the world by that much* [80, с. 6]. – У них жодного рядка не можна викинути, **не завдавши шкоди світові** [46].

Також трапляються випадки перекладу герундія, вжитого у функції обставини способу дії, за допомогою інфінітива (8%) та підрядного з'ясувального речення (8%). У наступному прикладі спосіб відтворення герундія «*multiplying*» за допомогою іменника або інфінітива не є можливим, а переклад його дієприслівниковим зворотом спотворив би зміст речення. Саме ці чинники, на наш погляд, зумовили застосування декомпресії, унаслідок якої просте речення оригіналу трансформувалося у складнопідрядне з підрядною з'ясувальною частиною, що у свою чергу зумовило переклад герундія «*multiplying*» за допомогою особового дієслова «*помножував*», що виконує функцію присудка у підрядній частині речення.

*So, while he copied the manuscript a third time, he consoled himself **by multiplying** ten columns by ten dollars* [80, с. 44]. – Отже, переписуючи нарис утретє, Мартін втішався тим, що **помножував** десять шпальт на десять доларів [46].

У 15% випадків при перекладі речення, що містить герундій, було зафіксовано його опущення. Так у наступному прикладі вилучення герундія «*trying*», на наш погляд, зумовлене необхідністю уникнути небажаної надлишковості мовних засобів при відтворенні змісту речення.

*While he waved his hand and muttered that he had done nothing at all, he was obeying her behest **by trying** to get into a chair* [80, с. 3]. – Протестуючи жестом і словом проти незаслужених похвал, Мартін слухняно підійшов до крісла [46].

2.1.1.7 Способи відтворення герундія, вжитого у функції підмета

У функції підмета герундій зустрічається 8 разів, що складає 5% від загальної кількості. Найчастіше, а саме у 63 %, він перекладався за допомогою інфінітива, при чому у більшості випадків його функція зберігалася і у перекладі. У наступному прикладі герундіальне словосполучення «*getting acquainted*» унаслідок семантичного злиття герундія та прикметника зазнає компресії та відтворюється іменником «*знайомитися*», зберігаючи при цьому функцію підмета. Паралельно з цим за нормами української мови відбувається опущення формального підмета «*it*».

It was difficult enough getting acquainted with her... [80, с. 8]. – *Йому й так нелеГПКо було знайомитися з нею...* [46].

Також було зафіксовано випадки відтворення герундія за допомогою інфінітива, вжитого у функції частини складеного дієслівного присудка та додатка. Так, у наступному прикладі синтаксична заміна зумовлена застосуванням комплексної трансформації, унаслідок якої прикметник «*necessary*», вжитий у функції іменної частини складеного присудка, замінюється на присудковий прислівник «*треба*», що у поєднанні з інфінітивом в українській мові утворює складений дієслівний присудок. Така заміна зумовлює відтворення герундія-підмета «*remodeling*» інфінітивом «*перевиховати*», вжитим у функції частини складеного дієслівного присудка. Паралельно з цим також відбувається конкретизація значення герундія і введення у текст речення іменника «*Мартін*», оскільки інфінітив «*перевиховати*» вимагає вживання додатка, на який спрямована дія, виражена ним. Також відбувається перестановка, що спричинена необхідністю дотримання норм комунікативного членування речення, оскільки у даному випадку інфінітив є ремою, яка має найбільшу комунікативну значущість та за нормами української мови зазвичай стоїть наприкінці речення.

Much of this he strove to express to Ruth, and shocked her and made it clear that more remodeling was necessary [80, с. 42]. – *Своїми міркуваннями він*

спробував поділитися з Рут, але вона тільки жахнулася і остаточно впевнилася, що Мартіна конче треба **перевиховати** [46].

У 37% випадків герундій у функції підмета було перекладено іменником (у тому числі віддієслівним) зі збереженням синтаксичної функції. Так, у наступному прикладі герундій «*succeeding*» відтворюється іменником «*успіх*» зі збереженням функції підмета, оскільки його переклад українською мовою за допомогою будь-яких інших частин мови не можливий. При цьому також відбувається опущення формального підмета «*it*» та модуляція присудка речення «*be*» і обставини «*at first*» з метою дотримання норм сполучення слів у українському перекладі.

Of course, he cautioned himself, it would be slow succeeding at first... [80, с. 46]. – Звісно, казав він собі, **успіх** прийде не зразу... [46].

2.1.1.8 Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини часу

Досить рідко, а саме 5 разів (3%) герундій вживався у функції обставини часу. В таких випадках герундій поєднувався з прийменниками «*at*», «*before*», «*in*» та «*after*». Способи перекладу герундія у цій функції були різноманітними. Найчастіше, а саме у 40% випадків, застосовувався переклад за допомогою дієприслівника та дієприслівникового звороту:

... when he felt the contact of her hand in greeting [80, с. 32]. –... коли вона, **вітаючись**, тисла йому руку [46].

Окрім відтворення герундія «*in greeting*» за допомогою дієприслівника «*вітаючись*» у реченні відбувається перестановка, пов'язана з необхідністю дотримання тема-рематичної структури речення в українській мові.

Найменш частотними способами відтворення герундія у функції обставини часу був переклад за допомогою інфінітива (20%), особового дієслова (20%) та підрядного обставинного речення часу (20%). У наступному прикладі герундій «*saying*», вжитий у функції обставини часу, відтворюється особовим дієсловом-присудком «*попрощався*», оскільки, на нашу думку, у цьому випадку значення передування часу є частиною

імпліцитного смислу речення і не потребує відтворення. Паралельно із морфологічною та синтаксичною заміною перекладачка застосовує генералізацію, унаслідок якої відбувається компресія словосполучення «*saying good night*» і, як результат, його відтворення дієсловом із більш загальним змістом «*попрощався*».

He talked on a few minutes before saying good night [80, с. 30]. – Він погомонів з нею ще кілька хвилин і *попрощався* [46].

2.1.1.9 Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини супутніх подій

Лише у 3 випадках (2%) герундій вживався у функції обставини супутніх подій. Особливістю цієї функції є те, що в українській мові вона не виділяється окремо, а входить до складу обставини способу дії. Усі три герундія у цій функції було вжито у одному реченні та поєднано одним прийменником «*instead of*». Герундії «*being*» та «*talking*» відтворено однорідними інфінітивами «*бути*» та «*розмовляти*», що входять до складу підрядного з'ясувального речення. При цьому відбувається декомпресія речення та перестановка другого інфінітива у кінець речення. Герундій «*sitting*», унаслідок застосування модуляції, було перекладено дієприслівником «*утворивши*» у функції обставини способу дії із застосуванням перестановки.

He wondered that they did not want to, that they had been out having a good time instead of being with her that evening, talking with her, sitting around her in a worshipful and adoring circle. [80, с. 15]. – Він дивувався, що вони цього не хотіли, бо ж от десь собі розважались, замість того, **щоб бути** біля неї, **утворивши** коло шанобливих прихильників, **розмовляти** з нею [46].

2.1.1.10 Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини мети

У функції обставини мети герундій було вжито лише 2 рази, що склали 1% від загальної кількості. У цих випадках він перекладався

дієприслівниковим зворотом та підрядним обставинним реченням мети. Так, у наступному прикладі герундій «*enduring*» відтворюється дієприслівником «*зносячи*», при цьому його функція замінюється на функцію обставини причини. Також задля посилення змісту, вираженого дієприслівником, у текст перекладу було додано прислівник «*насилу*».

«Some day I'll beat the face off of him,» was the way he often consoled himself for enduring the man's existence [80, с. 16]. – «*Коли-небудь я таки наб'ю йому морду*», – *часто втішав він себе, насилу зносячи присутність цієї людини* [46].

2.1.1.11 Способи відтворення герундія, вжитого у функції обставини умови

Лише у 2 випадках герундій було вжито у функції обставини умови, що становить 1% від загальної кількості герундія. При перекладі герундія у цій функції застосовувалася декомпресія, унаслідок якої просте речення оригіналу трансформувалося у складнопідрядне з підрядним обставини умови. При цьому також застосовувався антонімічний переклад, а саме негативація, унаслідок якої герундій «*writing*» було перекладено поєднанням особового дієслова-присудка з заперечною часткою «*не писатиму*».

Because, without writing there wouldn't be any high school [80, с. 47]. – *Тому, що коли не писатиму, то нічого й думати про навчання* [46].

Також при перекладі герундія, вжитого у функції обставини умови, було зафіксовано один випадок опущення, зумовлений семантичним злиттям герундіїв «*spending*» та «*learning*», унаслідок якого перший з них було вилучено, а другий відтворено дієприслівником «*повчившись*» із застосуванням антонімічного перекладу, а саме введенням у текст заперечної частки «*не*».

You couldn't hope to be a blacksmith without spending three years at learning the trade – or is it five years! [80, с. 46]. – *Адже ж не можна стати ковалем, не повчившись років зо три, а то й усі п'ять* [46].

2.1.1.12 Способи відтворення герундія, вжитого у функції квазі-присудка

Також нами було знайдено 2 випадки (1%) вживання герундія у функції так званого квазі-присудка, із значенням м'якого спонукання до здійснення дії, що є характерними для живої розмовної мови, яка часто зустрічається у тексті досліджуваного роману. В обох випадках герундій було перекладено особовим дієсловом-присудком у складі односкладного означено-особового питального речення.

«*Comin' to the dance tonight?*» *the other called after him* [80, с. 23]. – *То що, підемо сьогодні на танці?* – *зукнув йому вслід Джім* [46].

2.1.2 Особливості відтворення герундіальних предикативних конструкцій українською мовою

Окрім самостійного функціонування у реченні герундія, у тексті досліджуваного роману зустрічалися також випадки вживання герундіальних предикативних конструкцій, які мали невисоку частотність – 11 випадків, що склали 7% від загальної кількості випадків вживання герундія. У тексті досліджуваного роману ГПК виконували функції складного додатку, означення, підмета та іменної частини складеного присудка.

2.1.2.1 Способи відтворення герундіальних предикативних конструкцій, вжитих у функції складного додатку

Найчастіше ГПК виконували функції складного додатку (5 випадків або 46%). У двох випадках ГПК перекладалися за допомогою іменника та іменникового сполучення. Так, у наступному прикладі ГПК, виражена присвійним займенником «*their*» та герундієм «*chaffing*», відтворюється іменником «*глузування*» зі збереженням функції додатку. При цьому з метою уникнення небажаного повтору відбувається опущення займенника.

... *he treated them and was treated in turn, as of old, but he ordered for himself root beer or ginger ale and good-naturedly endured **their chaffing*** [80, с. 26]. –... він, як і раніш, частував їх, але собі замовляв лише кухоль **неміцного пива або імбирного елю і добродушно зносив глузування** [46].

У решті випадків ГПК у функції складного додатку було перекладено інфінітивом, підрядним з'ясувальним та самостійним реченням. Так, у наступному прикладі ГПК, виражена присвійним займенником «*ту*» та герундієм «*being*», відтворюється займенником «*я*» та інфінітивом «*бути*». Унаслідок опущення граматичної основи речення оригіналу «*You don't mind*» та компенсації втрати змісту за допомогою дієслова-зв'язки «*можу*», що разом з інфінітивом «*бути*» утворює складений дієслівний присудок, відповідник ГПК трансформується у граматичну основу речення перекладу. При цьому також відбувається позитивація, унаслідок якої питально-заперечне речення змінюється на питально-стверджувальне.

*You don't mind **my being frank**, do you?* [80, с. 35]. – **Можу я з вами бути одверта?** [46].

2.1.2.2 Способи відтворення герундіальних предикативних конструкцій, вжитих у функції складного означення

Другою за частотністю є функція складного означення, у якій ГПК вживалися 4 рази, що склало 36% випадків. У двох випадках ГПК перекладалися за допомогою іменника та іменникового сполучення. Так, у наступному прикладі ГПК, виражена іменником у загальному відмінку «*friendship*» та герундієм «*flowing*», унаслідок опущення герундія, відтворення якого порушувало би норми сполучення слів в українській мові та призводило би до небажаної надлишковості, перекладено іменником «*знайомство*» у функції додатку. Заміна синтаксичної функції у цьому випадку спричинена опущенням означуваного за допомогою ГПК іменника «*amenities*». Паралельно з граматичними трансформаціями при перекладі

іменного елемента ГПК, було застосовано синонімічну заміну, яка лише частково відтворює зміст оригіналу.

*There was no bar-keeper upon whom to call for drinks, no small boy to send around the corner for a can of beer and by means of that social fluid start the amenities of **friendship flowing*** [80, с. 4]. – Не було тут ані бармена, що міг би подати чогось випити, ані хлопця, якого можна послати по пиво, в такий спосіб полегшивши собі початок **знайомства** [46].

У решті випадків ГПК у функції складного означення відтворювалася за допомогою інфінітива та підрядного з'ясувального речення. Так, у наступному прикладі, унаслідок заміни граматичної основи речення дієсловом «згадав», що потребує застосування після себе додатку, відбувається декомпресія простого речення, яке трансформується у складно-підрядне із двома підрядними з'ясувальними частинами. Таким чином ГПК, виражена іменниковим словосполученням «*the pair of them*» та герундієм «*walking*» трансформується у граматичну основу підрядного з'ясувального речення – «*вони обидві... підійшли*». При перекладі герундія також відбувається його семантичне злиття із прийменником «*toward*», унаслідок чого його відтворено особовим дієсловом доконаного виду із префіксом «*піді-*», що виражає значення наближення.

*There flashed into his mind the picture of her mother, of the kiss of greeting, and of **the pair of them walking** toward him with arms entwined* [80, с. 8]. – Згадав, як Рут привітала матір поцілунок і як **вони обидві**, обнявшись, **підійшли** до нього [46].

2.1.2.3 Способи відтворення герундіальних предикативних конструкцій, вжитих у функції складного підмета та складної іменної частини складеного присудка

Найменш частотними виявилися функції складного підмета та складної іменної частини складеного присудка, у яких ГПК вживалися лише по

одному разу. Так, у функції **складного підмета** ГПК «*me askin'*» відтворено граматичною основою підрядного з'ясувального речення «*я питаю*».

Mebbe you think it's funny, me askin' you about all this [80, с. 34]. – *Вам, мабуть, смішно, що я питаю вас про це?* [46].

У функції **складної іменної частини складеного присудка** ГПК «*all wishin'*» відтворено граматичною основою головної частини самостійного речення «*всі жаліли*» із застосуванням антонімічного перекладу, унаслідок якого значення герундія замінюється на протилежне, а у підрядній частині речення відбувається додавання частки «не».

We was all wishin' you was there [80, с. 23]. – *Ми всі жаліли, що тебе не було* [46].

2.1.3 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі герундія

При перекладі герундія на українську мову досить широко застосовувалися різноманітні перекладацькі трансформації. Так, з аналізу досліджуваного матеріалу можемо зробити висновок, що у 12% герундій не було перекладено. У решті випадків у 100% герундій перекладався із застосуванням заміни частини мови (транспозиції). Досить рідко перекладачка вдається лише до однієї цієї трансформації (у 14% випадків). Натомість у 74% випадків просліджується комбінування кількох типів як граматичних, так і лексичних трансформацій. Тобто застосовуються комплексні лексико-граматичні трансформації, що включають дві або більше простих трансформацій різних типів, наприклад, одночасне застосування транспозиції, перестановки, додавання та модуляції.

У результаті проведеного дослідження визначено частотність застосування перекладацьких трансформацій різних видів та типів у комплексі із транспозицією. Найчастотнішими виявилися **граматичні трансформації**, застосування яких відбувалося у 75%. Серед них

найчастотнішим було застосування заміни синтаксичної функції – 43%. Рідше застосовувалися опущення – 19%, перестановка – 15%, декомпресія – 11% та додавання – 9%. Найменш частотним було застосування компресії – 3%.

Частотність застосування **лексичних трансформацій** склала 18%. Найчастотнішим виявилось застосування модуляції – 42%. Рідше зустрічалися генералізація – 17%, диференціація – 17% та конкретизація – 13%. Найрідше застосовувалася синонімічна заміна – 11%.

Найменш частотним виявилось застосування **лексико-граматичних трансформацій** – 7%, до переліку яких нами було включено семантичне злиття. Під *семантичним злиттям* розуміємо лексико-граматичну трансформацію, у результаті якої семантичне значення двох або більше слів мови оригіналу поєднується, зумовлюючи компресію тексту, унаслідок якої у мові перекладу фраза відтворюється одним словом. Серед ЛГТ найчастотнішим було застосування компенсації – 41% та семантичного злиття – 35%. Рідше застосовувався антонімічний переклад, а саме негативація – 24%. Також нами було зафіксовано 1 випадок застосування цілісного перетворення, внаслідок якого герундій було опущено при перекладі, з цієї причини ця трансформація не була внесена до загальної кількості трансформацій, що входять у комплекс із транспозицією.

2.1.4 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі герундіальних предикативних конструкцій

Підчас перекладу ГПК у 100% випадків відбувалося застосування комплексної трансформації, при чому у 100%, як і при перекладі самостійного герундія, до складу кожного комплексу трансформацій входила транспозиція. У результаті проведеного дослідження визначено частотність застосування перекладацьких трансформацій різних видів та типів у комплексі із транспозицією при перекладі ГПК.

Найчастотнішим виявилось застосування **граматичних трансформацій** – 72%. Серед них найчастіше було застосовано заміну синтаксичної функції – 44%. Рідше застосовувалися перестановка – 22%, опущення – 17% та декомпресія – 13%. Найменш частотним було додавання – 4%.

Частотність застосування **лексичних трансформацій** склала 16%. Найчастотнішими виявилися модуляція – 40% та синонімічна заміна – 40%. Рідше застосовувалася диференціація – 20%. Генералізацію та конкретизацію не було застосовано.

Найменш частотним виявилось застосування **лексико-граматичних трансформацій** – 12%. Найчастотнішим серед них було застосування антонімічного перекладу – 50%. Рідше застосовувалися семантичне злиття – 25% та компенсація – 25%.

Отже, комплексні перекладацькі трансформації становлять найчисельнішу групу під час перекладу досліджуваного твору, що пояснюється, насамперед, значними розбіжностями в граматичному складі обох мов і неможливістю обмежити здійснення трансформацій перетвореннями лише на одному рівні, дотримуючись при цьому норм мови перекладу.

2.2 Особливості відтворення дієприкметника І та дієприкметникових предикативних конструкцій у перекладі роману Джека Лондона «Мартін Іден»

Нами було відібрано 270 випадків вживання дієприкметника І (Додаток 3), у тому числі 61 випадок вживання дієприкметникових предикативних конструкцій (Додаток 4), що склали 62% від загальної кількості відібраних *ing-forms*. Досліджувані одиниці було розподілено за синтаксичними функціями, які вони виконували у реченні тексту досліджуваного роману. Випадки вживання та перекладу ДПК розглядалися нами окремо, оскільки їх відтворення, з огляду на їх відсутність в українській

мові, має свою специфіку та викликає більше труднощів, ніж переклад дієприкметника I у будь-якій функції.

2.2.1 Особливості відтворення дієприкметника I українською мовою

У тесті досліджуваного роману дієприкметник I було вжито у таких функціях: постпозитивне та препозитивне означення; обставина способу дії, супутніх подій, причини, часу, умови; іменна частина складеного присудку. Опис та аналіз способів перекладу дієприкметника I, вжитого у вищезгаданих синтаксичних функціях, здійснювався у порядку частотності їх вживання у тексті оригіналу.

2.2.1.1 Способи відтворення дієприкметника I, вжитого у функції обставини супутніх подій

Найчастіше, а саме у 64 випадках, у тексті досліджуваного роману дієприкметник I вживається у функції обставини супутніх подій, що складає 31% від загальної кількості випадків його вживання. Найчастотнішим способом відтворення дієприкметника I у цій функції виявився переклад за допомогою особового дієслова, що застосовувався 29 разів (45% від загальної кількості випадків вживання дієприкметника I у цій функції). Така заміна стає можливою за рахунок вилучення присудка з тексту оригіналу або введення у речення перекладу додаткового однорідного присудка, що у реченні оригіналу мав форму дієприкметника I та вживався у функції обставини супутніх подій.

Так, у наступному прикладі дієприкметник I «*preventing*», вжитий у функції обставини способу дії, зазнаючи негативації у результаті додавання заперечної частки трансформується у особове дієслово-присудок «*не дає*», що за допомогою сполучника «*i*» поєднується з уже наявним у реченні присудком «*робить*».

... *this carefulness of diction was making a booby of him, **preventing** him from expressing what he had in him* [80, с. 10]. – ... така нескладність у мові робить його якимсь йолопом і **не дає** висловити те, що він почуває й думає [46].

Натомість у наступному прикладі переклад однорідних обставин супутніх подій, виражених дієприкметниками I «*eating*» та «*scooping*», за допомогою особових дієслів-присудків «*їли*» та «*черпали*», став можливим за рахунок вилучення присудка «*sat*», відтворення якого призвело би до небажаної надлишковості мовних засобів у тексті перекладу.

...*he and his mates sat **eating** salt beef with sheath-knives and fingers, or **scooping** thick pea-soup out of pannikins by means of battered iron spoons* [80, с. 8]. – ...він і його товариші, орудуючи складаними ножами й пальцями, **їли** солонину або **черпали** з мисок погнутими залізними ложками горохову юшку [46].

Досить часто, а саме у 20 випадках (31%), дієприкметник I у цій функції було відтворено дієприслівником (у тому числі дієприслівниковим зворотом). При чому у переважній більшості випадків у реченні перекладу його було вжито у функції обставини способу дії, що зумовлено відсутністю в українській мові функції обставини супутніх подій. Так, у наступному прикладі за допомогою застосування диференціації значення та додавання іменника «*очима*» дієприкметник «*racing*» відтворено контекстуальним відповідником – дієприслівниковим зворотом «*перебігаючи очима*», що виконує функцію обставини способу дії:

*Early that morning he was out himself to the front door, nervously **racing** through the many-sheeted newspaper* [80, с. 45]. – *Настав жаданий день, Мартін схопився дуже рано і скоро був уже біля парадних дверей, збуджено **перебігаючи очима** по сторінках газети* [46].

Набагато менш частотними виявилися способи перекладу дієприкметника I за допомогою інфінітива (3%), дієприкметника (3%) та підрядного означального речення (2%). Так, у наступному прикладі за

допомогою застосування модуляції відбувається смисловий розвиток значення дієприкметника I «*blushing*», вжитого у функції обставини супутніх подій, що зумовлює його відтворення за допомогою дієприкметника у формі пасивного стану минулого часу «*засоромлений*», вжитого у функції означення. Інший дієприкметник I «*stammering*», вжитий у аналогічній функції, за допомогою застосування диференціації значення відтворено контекстуальним відповідником – особовим дієсловом-присудком «*бурмотів*», що зумовлено опущенням присудка «*stood*».

*He seemed such a boy, as he stood **blushing** and **stammering** his thanks...* [80, с. 13]. – *Мартін скидався на маленького хлопчика, коли, **засоромлений**, **бурмотів** слова подяки...* [46].

Також нами зафіксовано 10 випадків (16%) опущення дієприкметника I, вжитого у функції обставини супутніх подій. У наступному прикладі дієприкметник I «*multiplying*» було вилучено при перекладі та компенсовано прислівником у формі вищого ступеню порівняння «*ще більше*»:

*... they would troop in review across his mind, each, by contrast, **multiplying** Ruth's glories* [80, с. 38]. – *... всі ці жінки довгою низкою проходили в пам'яті, і на їх тлі ще більше сяяв ореол Рут* [46].

2.2.1.2 Способи відтворення дієприкметника I, вжитого у функції обставини способу дії

Другою за частотністю була функція обставини способу дії, в якій дієприкметник I було вжито 41 раз, що склало 20% від загальної кількості випадків його вживання у тексті досліджуваного роману. Найчастотнішим способом відтворення дієприкметника I у цьому випадку виявився переклад за допомогою особового дієслова, що застосовувався 16 разів (39%). Як і у випадку з функцією обставини супутніх подій, дієприкметник I трансформувався у особове дієслово-присудок за рахунок вилучення присудка, наявного в тексті оригіналу; введення у речення перекладу додаткового однорідного присудка, що у реченні оригіналу мав форму

дієприкметника I у функції обставини супутніх подій; а також за рахунок перекладу присудка оригіналу дієприслівниковим зворотом.

Так, у наступному прикладі одразу чотири дієприкметника I, вжитих у функції способу дії, відтворено за допомогою особового дієслова-присудка, що зумовлено трансформацією групи присудка у дієприслівниковий зворот, вжитий у тексті перекладу у функції способу дії. Такий спосіб відтворення, на наш погляд, застосовано з метою винесення на перший план дії, вираженої у оригіналі дієприкметниками I. Паралельно з цим задля уникнення тавтології у прикладі відбувається опущення дієприкметника I «*saying*», оскільки він дублює значення попереднього дієприкметника I «*replying*».

... he kept himself in the background, listening, observing, and pleasuring, replying in reticent monosyllables, saying, «Yes, miss,»... [80, с. 9]. – ... не виступаючи на перший план, слухав, спостерігав, тішився, а на запитання відповідав дуже коротко: їй – «так, міс»... [46].

Також досить часто, а саме 13 разів (32%), дієприкметник I у функції обставини способу дії було відтворено за допомогою дієприслівника (у тому числі дієприслівникового звороту), при чому у більшості випадків синтаксична функція зберігалася і у тексті перекладу. Так, у наступному прикладі дієприкметник I «*holding*» відтворено за допомогою дієприслівника «*тримаючись*», що виконує функцію обставини способу дії. При цьому відбувається перестановка прислівника «*міцно*», що характеризує дієприслівник, та опущення додатку «*with his hands*», оскільки за нормами української мови його поєднання з дієприслівником «*тримаючись*», що має постфікс «*-сь*» із значенням зворотної дії, призведе до плеонастичності у тексті перекладу.

He felt better, and settled back slightly from the edge of the chair, holding tightly to its arms with his hands [80, с. 5]. – Мартінові теж полегшало, і він трохи глибше вмотився в кріслі, міцно тримаючись за бильця [46].

Найменш частотними способами відтворення дієприкметника I у функції обставини способу дії виявився переклад за допомогою підрядного

обставинного речення мети – 3 випадки (7%) та прислівника у функції обставини способу дії – 1 випадок (2%). Так, у наступному прикладі дієприкметник I «*questing*», зазнаючи смислового розвитку унаслідок застосування модуляції, трансформується в інфінітив із протилежним значенням «*знайти*». При цьому відбувається декомпресія, унаслідок якої просте речення оригіналу замінюється на складнопідрядне з підрядним обставинним реченням мети.

It extended on into infinity, and through its golden depths his soul went questing after hers [80, с. 19]. – Воно ширилось без кінця-краю, і в його золотаву глибіню поринала Мартінова душа, щоб **знайти** її душу [46].

Також у 8 випадках (20%) дієприкметник I у функції обставини способу дії було опущено при перекладі. У більшості випадків таку трансформацію було застосовано задля уникнення надлишковості мовних засобів та з урахуванням норм сполучуваності слів в українській мові. Таким прикладом є наступне речення, у якому дієприкметник I «*alternating*» було вилучено при перекладі та компенсовано повторюваними сполучниками «*то...,то...*»:

And so he wandered on, alternating between depression and elation as he stared at the shelves packed with wisdom [80, с. 24]. – Отак, *то* впадаючи в розпач, *то* переймаючись запалом, він ішов повз ці наповнені мудрістю полиці [46].

2.2.1.3 Способи відтворення дієприкметника I, вжитого у функції препозитивного означення

Також досить частотним виявилось вживання дієприкметника I у функції означення, яку, з огляду на відмінність у способах перекладу, нами було розділено на функцію препозитивного та постпозитивного означення. Так у функції препозитивного означення дієприкметник I було вжито 40 разів, що склало 19% із загальної кількості вживання дієприкметника I у тексті досліджуваного роману. Найчастотнішим способом відтворення

дієприкметника I у цій функції був переклад за допомогою прикметника у функції означення – 14 випадків (35%). Так, у наступному прикладі унаслідок застосування диференціації дієприкметник I «*pulsing*», вжитий у функції препозитивного означення, відтворено його контекстуальним відповідником – прикметником «*бурхливе*» у аналогічній функції:

*He brought the **pulsing** sea before them, and the men and the ships upon the sea* [80, с. 11]. – *Він змалював **бурхливе** море, кораблі й людей на морі* [46].

Також у 18% (7 випадків) дієприкметник I у функції препозитивного означення було відтворено за допомогою іменника із застосуванням заміни синтаксичної функції. Так, у наступному прикладі дієприкметники I «*tinkling*» та «*rumbling*» перекладено за допомогою іменників «*дзвін*» та «*стукіт*» у поєднанні із прийменником «*під*», вжитих у функції обставини способу дії, оскільки відтворення їх за допомогою інших способів перекладу порушувало би норми української мови. При перекладі дієприкметника I «*rumbling*» також було застосовано синонімічну заміну.

*... in the light of which danced the HULA dancers to the barbaric love-calls of the singers, who chanted to **tinkling** UKULELES and **rumbling** tom-toms* [80, с. 13]. – *... у відсвітах полум'я під **дзвін** гавайської гітари та **стукіт** тамтамів танцюристи танцюють гулу* [46].

Менш частотними виявилися способи відтворення дієприкметника I, вжитого у цій функції, за допомогою особового дієслова – 4 випадки (10%), дієприкметника – 3 випадки (7%), дієприслівника та прислівника – по 1 випадку (по 2,5%). Так, у наступному прикладі унаслідок семантичного злиття дієприкметника I «*lowering*» та особового дієслова-присудка «*covered*» було застосовано переклад за допомогою особового дієслова «*повисли*», що спричинило компресію та перестановку лексичних одиниць у реченні.

*...**lowering** storm-clouds covered the sky...* [80, с. 2]. – *...над обрієм **повисли** темні хмари...* [46].

Також нами було зафіксовано 10 випадків (25%) опущення дієприкметника І, вжитого у функції препозитивного означення. Так, у наступному прикладі складений дієприкметник І «*cigarette-smoking*» було перекладено із вилученням власне самої дієприкметникової складової «*smoking*» та компенсовано поєднанням іменника із прийменником «в зубах», що логічно виводяться із значення опущеного дієприкметника І.

There were women of the cattle camps, and swarthy cigarette-smoking women of Old Mexico [80, с. 3]. – Тут були й скотарки з ферм, і смугляві мексіканки з сигаретами в зубах [46].

2.2.1.4 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції постпозитивного означення

У функції постпозитивного означення дієприкметник І було застосовано 36 разів, що складає 17% від загальної кількості випадків вживання дієприкметника І у тексті досліджуваного роману. Найчастотнішим способом відтворення у цьому випадку виявився переклад за допомогою підрядного означального речення – 14 випадків (39%). Такий спосіб відтворення дієприкметника І спричинено обмеженістю вживання дієприкметників теперішнього часу, особливо тих, що походять від дієслів руху, у функції означення в українській мові. Так, у наступному прикладі унаслідок декомпресії просте речення оригіналу трансформується у складне з підрядною означальною частиною, при цьому дієприкметник І «*entering*» перетворюється на особове дієслово-присудок підрядного речення «*вступають*».

«You know far more than any of the students entering high school...» [80, с. 49]. – Ви знаєте далеко більше, ніж учні, **що вступають** до середньої школи... [46].

Також з вищезазначених причин досить частотним виявився переклад дієприкметника І у функції постпозитивного означення за допомогою особового дієслова-присудка головного речення – 9 випадків (25%). У

наступному прикладі у результаті семантичного злиття дієприкметника I «*stepping*» та прислівника «*mincingly*» було застосовано переклад за допомогою особового дієслова «*дріботили*», яке унаслідок опущення складеного іменного присудка «*were crowded*» вжито у синтаксичній функції присудка головного речення, що дозволило уникнути декомпресії.

These, in turn, were crowded out by Japanese women, doll-like, stepping mincingly on wooden clogs... [80, с. 3]. – *За ними дріботили в дерев'яних ходаках схожі на ляльок японки...* [46].

Найменш частотним способом відтворення дієприкметника I у цій функції виявився переклад за допомогою дієприкметника, вжитого у функції означення – 2 випадки (5,5%), дієприслівника, вжитого у функції обставини способу дії – 2 випадки (5,5%) та підрядного з'ясувального речення – 1 випадок (3%). Так, у наступному прикладі дієприкметник I «*breathing*» зберігає свою функцію, проте унаслідок застосування модуляції зазнає смислового розвитку свого значення та заміни вихідної форми, трансформуючись в український дієприкметник, вжитий у формі пасивного стану минулого часу, «*обвіяний*».

He came to her breathing of large airs and great spaces [80, с. 39]. – *Мартін прийшов до неї, обвіяний вітрами безмежних просторів та далеких країн* [46].

Також досить часто, а саме 8 разів (22%), траплялися випадки опущення дієприкметника I, вжитого у функції постпозитивного означення. Так, у наступному прикладі опущення дієприкметника I при перекладі зумовлено застосуванням цілісного перетворення – комплексної лексико-граматичної трансформації, що спричиняє повну перебудову речення оригіналу:

He was appalled at the problem confronting him, weighted down by the incubus of his working-class station [80, с. 24]. – *Мартіна жахала безвихідність його становища – людини таврованої робітничим походженням* [46].

2.2.1.5 Способи відтворення дієприкметника I, вжитого у функції обставини причини

У 15 випадках (7%) дієприкметник I було вжито у функції обставини причини. Найчастотнішим способом відтворення у цьому випадку виявився переклад за допомогою дієприслівника (у тому числі дієприслівникового звороту) зі збереженням функції обставини причини, що застосовувався 6 разів (40%). У наступному прикладі унаслідок семантичного злиття дієприкметника I «*becoming*», вжитого у функції обставини причини, та прикметника «*aware*» відбувається переклад за допомогою дієприслівника «*усвідомивши*» зі збереженням синтаксичної функції оригіналу, що, як наслідок, спричинює компресію.

And then, becoming aware of the heights of exquisite sensibility he attained, he decided that this was love... [80, с. 38]. – *Усвідомивши, на яку висоту витончених переживань він злетів, Мартін зрозумів урешті, що це – кохання* [46].

Другим за частотністю виявився переклад за допомогою особового дієслова, таким способом дієприкметник I у зазначеній функції відтворювався 4 рази (26%). У наступному прикладі за допомогою застосування диференціації дієприкметник I «*having been conscious*» відтворено контекстуальним відповідником – особовим дієсловом «*думав*», у результаті чого відбувається введення у речення перекладу додаткового однорідного присудка. Паралельно з цим застосовується антонімічний переклад, унаслідок якого у вихідний текст вводиться частка «*не*», що спричинює виникнення подвійного заперечення, характерного для української мови, на відміну від англійської.

Never having been conscious of himself, he did not know that he had that in his being that drew love from women... [80, с. 19]. – *Він ніколи не думав про себе і не підозрював, що в ньому є щось таке, що збуджувало у жінок любов...* [46].

Найменш частотним виявився переклад дієприкметника I у функції обставини причини за допомогою інфінітива – 1 випадок (7%), а також підрядного з'ясувального та підрядного обставинного речення міри і ступеня – по 1 випадку (по 7%). У наступному прикладі унаслідок одночасного застосування антонімічного перекладу та модуляції дієприкметник I «*having been deaf*» зазнає смислового розвитку та поєднується із заперечною часткою, відтворюючись особовим дієсловом «*не чув*», що зі свого боку спричинює декомпресію, унаслідок якої просте речення оригіналу перетворюється у складнопідрядне із обставинною частиною міри і ступеня. У результаті описаних трансформацій також відбувається зовнішній поділ речення.

*He was at too great a height for that, and **having been deaf** to a twice-repeated summons, he went without the heavy Sunday dinner with which Mr. Higginbotham invariably graced his table* [80, с. 48]. – *Він вивав так високо, що навіть **не чув**, як його двічі кликали їсти. Так і пішов, не покуштувавши недільного обіду, яким містер Хігінботем незмінно прикрашав свій стіл* [46].

2.2.1.6 Способи відтворення дієприкметника I, вжитого у функції обставини часу

Досить рідко, а саме у 7 випадках (4%), у тексті досліджуваного роману дієприкметник I вжито у функції обставини часу. Найчастіше у такому випадку його перекладено за допомогою дієприслівника (у тому числі дієприслівникового звороту) – 6 разів (86%). Так, у наступному прикладі унаслідок застосування семантичного злиття та модуляції дієприкметниковий зворот «*glancing at those about him*» відтворюється дієприслівником «*розглядаючись*» зі збереженням функції обставини часу, що спричинює компресію речення.

*But there were others who saw, and now and again, **glancing at those about him**, he noted two young girls who looked back from the row in front, a dozen seats along...* [80, с. 27]. – *А проте, **розглядаючись** час від часу, Мартін завважив у передньому ряді, крісел за десять убік, двох дівчат...* [46].

Також зафіксовано 1 випадок відтворення дієприкметника І, вжитого у цій функції, за допомогою підрядного обставинного речення часу. Під час відтворення дієприкметника І «*purchasing*» особовим дієсловом-присудком «*купував*» з метою дотримання норм української мови у текст утвореного при перекладі підрядного обставинного речення часу вводиться підмет «*він*»:

While purchasing it, the clerk glanced at his nails, suggested a nail-file... [80, с. 26]. – Коли він **купував** її, продавець, глянувши на його нігті, запропонував і пилочку... [46].

2.2.1.7 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції обставини умови

У функції обставини умови дієприкметник І було вжито 3 рази, що склало 1% від загальної кількості випадків вживання дієприкметника І. У двох випадках його було перекладено за допомогою дієприслівника зі збереженням синтаксичної функції. Так, у наступному прикладі унаслідок застосування генералізації дієприкметник І «*herding*» було відтворено дієприслівником «*живучи*», що виражає більш загальне значення та наслідує синтаксичну функцію обставини умови при перекладі.

How could he, herding with such cattle, ever become worthy of her? [80, с. 24]. – Хіба міг він, **живучи** з такими тварюками, стати гідним її? [46].

Також нами зафіксовано випадок опущення дієприкметника І, вжитого у функції обставини умови, яке застосовано з метою уникнення небажаного повтору інформації у межах одного речення:

He cursed himself for having come, and at the same time resolved that, happen what would, having come, he would carry it through [80, с.2]. – Він проклинав себе, що прийшов сюди, але вирішив будь-що перетерпіти все до кінця [46].

2.2.1.8 Способи відтворення дієприкметника І, вжитого у функції іменної частини складеного присудку

У функції іменної частини складеного присудку дієприкметник І було вжито 3 рази, що скластановить 1% від загальної кількості випадків вживання дієприкметника І. При такому вживанні він поєднувався з особовим дієсловом *seem*. У двох випадках його було перекладено за допомогою особового дієслова та у одному за допомогою дієприслівника. Так, у наступному прикладі у результаті відтворення дієслова-зв'язки «*seemed*» прислівником «мовби» дієприкметник І «*gazing*» унаслідок застосування диференціації було перекладено контекстуальним відповідником – особовим дієсловом-присудком «заглядав». Паралельно з цим другий дієприкметник І «*reading*», вжитий у аналогічній функції, за допомогою застосування модуляції набуває смислового розвитку свого значення та трансформується у дієприслівник «прозираючи», вжитий у функції обставини способу дії.

... *he seemed gazing on the face of life and reading its deepest secrets* [80, с. 38]. – ... юнак мовби **заглядав** у лице самому життю, **прозираючи** в його найглибші таємниці [46].

2.2.2 Особливості відтворення дієприкметникових предикативних конструкцій українською мовою

Окрім самостійного функціонування дієприкметника І, досить частотним також виявилось вживання дієприкметникових предикативних конструкцій (ДПК). У тексті досліджуваного роману нами було зафіксовано 61 випадок вживання ДПК, що склало 23% від загальної кількості випадків вживання дієприкметника І. ДПК були представлені об'єктною дієприкметниковою конструкцією, незалежною дієприкметниковою конструкцією та незалежною дієприкметниковою конструкцією з прийменником. Випадків вживання суб'єктної дієприкметниковою конструкції не було зафіксовано.

2.2.2.1 Способи відтворення об'єктної дієприкметникової конструкції

Найчастотнішим виявилось вживання об'єктної дієприкметникової конструкції (ОДК). Вона зустрічалася у тексті 43 рази, що склало 70% від загальної кількості вживання ДПК. Як вже зазначалося у першому розділі нашої роботи, ОДК може виконувати тільки одну синтаксичну функцію, а саме функцію складного додатку. Незважаючи на це, нами було зафіксовано суттєву кількість способів її відтворення українською мовою.

Найчастіше, а саме у 12 випадках (28%), ОДК було відтворено підрядним з'ясувальним реченням. Так, у наступному прикладі унаслідок декомпресії просте речення оригіналу трансформується у складнопірядне з підрядною з'ясувальною частиною. Дієслівний елемент ОДК, виражений дієприкметником І «*coming*» за допомогою синонімічної заміни відтворюється особовим дієсловом-присудком підрядного речення «*подала*». Натомість іменний елемент «*her hand*» втрачає свою цілісність: займенник «*her*» замінюється іменником «*дівчина*», вжитим у функції підмета підрядного речення, а іменник «*hand*» трансформується у додаток «*руку*» та унаслідок перестановки займає положення після присудка.

He saw her hand coming out to his... [80, с.3]. – *Він побачив, що дівчина подала йому руку...* [46].

Другим за частотністю способом відтворення ОДК виявився переклад за допомогою сурядного речення, що траплявся 8 разів (19%). Так, у наступному прикладі унаслідок опущення каузативного дієслова-присудка «*set*» ОДК втрачає функцію складного додатку та трансформується у сурядне речення, що спричинює внутрішній поділ речення. При цьому дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*thrilling*» унаслідок застосування диференціації замінюється контекстуальним відповідником – особовим дієсловом-присудком «*повнилися*», а іменний елемент «*her mind and pulse*» перетворюється у підмет утвореного сурядного речення «*її серце й розум*».

... *the man who drew it was so much man as to shock her with maidenly fears and set **her mind and pulse thrilling** with strange thoughts and feelings* [80, с. 33]. – ... від цього чоловіка віяло такою мужністю, що вона відчувала перед ним якийсь дівочий страх, а її серце й розум повнилися чудними думками й почуваннями [46].

Також досить частотним виявився переклад ОДК за допомогою підрядного означального речення, який було застосовано 6 разів (14%). Особливістю такого способу відтворення ОДК є те, що у всіх зафіксованих нами випадках дієслівний елемент переноситься у підрядну частину речення, яка виконує функцію означення відносно іменного елемента, який залишається у головному реченні, зберігаючи функцію додатку.

Так, у наступному прикладі іменний елемент ОДК «*throng*» відтворюється іменником «*натовп*» та зберігає функцію додатку, залишаючись у головному реченні, натомість дієслівний елемент «*passing*» за допомогою застосування диференціації трансформується у контекстуальний відповідник – особове дієслово «*плив*», що виконує функцію присудка підрядного означального речення, яке утворилося унаслідок декомпресії.

*Across their shoulders he could see **the moving throng passing** under the street lamps* [80, с. 27]. – Поверх їхніх плечей він міг бачити **натовп, що плив** при світлі вуличних ліхтарів [46].

Серед способів відтворення ОДК також зустрічався переклад за допомогою іменника (у тому числі іменного словосполучення та займенника). Нами було зафіксовано 6 таких випадків (14%). Такий спосіб перекладу стає можливим унаслідок опущення дієслівного елемента або перекладу його іменником.

Так, у наступному прикладі при перекладі ОДК було опущено дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*saying*», оскільки він є частиною імпліцитного смислу тексту та за нормами української мови не потребує відтворення. Іменний елемент ОДК «*Arthur's voice*» перекладено іменниковим словосполученням «*Артурів голос*» у функції додатку:

The first he knew was when he heard Arthur's voice saying:...[80, с.2]. – *Опам'ятався лише тоді, як почув Артурів голос:...* [46].

Натомість у іншому прикладі при перекладі ОДК дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*imagining*», за допомогою застосування генералізації відтворено іменником у знахідному відмінку «*на думці*».

He caught himself imagining the wonder of a caress from such a hand, and flushed guiltily [80, с. 20]. – *Упіймав себе на цій думці і винувато почервонів* [46].

Також у 4 випадках (9%) було застосовано переклад ОДК за допомогою самостійного речення, при цьому у всіх випадках відбувалося опущення граматичної основи речення оригіналу. Так, у наступному прикладі унаслідок опущення граматичної основи «*he felt and heard*» дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*saying*» відтворюється особовим дієсловом-присудком «*промовив*», а іменний елемент «*a voice*», зазнаючи генералізації, перекладається неозначеним займенником «*хтось*». Таким чином ОДК перекладено граматичною основою самостійного речення.

He felt a tug at his arm, and heard a voice saying... [80, с. 29]. – *Хтось шарпнув його за руку й промовив...* [46].

Найменш частотним способом відтворення ОДК виявився переклад за допомогою: інфінітивного словосполучення – 2 випадки (5%), дієприслівникового звороту – 2 випадки (5%), особового дієслова – 1 випадок (2%) та підрядного обставинного речення часу – 1 випадок (2%). У наступному прикладі іменний елемент ОДК, виражений займенником «*them*», відтворено займенником «*їх*» у функції додатку, а дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*vibrating*», за допомогою застосування модуляції трансформується у інфінітив «*бриніти*». Таким чином ОДК відтворено інфінітивним словосполученням у функції додатку.

... the flood of music was a wind that poured against those strings and set them vibrating with memories and dreams [80, с. 13]. – *... потік музики –*

вітром, що торкався цих струн і примушував їх **бриніти** спогадами й мріями [46].

Також нами зафіксовано 1 випадок (2%) опущення ОДК при перекладі. Унаслідок опущення граматичної основи речення оригіналу «*he saw*» ОДК «*himself drinking and cursing*» було відтворено сурядним реченням, при цьому відбувається опущення останнього дієслівного елементу ОДК, вираженого дієприкметником І «*sitting*», оскільки він є частиною імпліцитного смислу тексту і його опущення не призведе до втрати інформації при перекладі.

... *he saw himself with them drinking and cursing with the wildest, or sitting at table with them, under smoking kerosene lamps...* [80, с. 46]. – ... , і **він** теж із ними **п'є** й **лається** найкрутішими словами, тут-таки, за тим самим столом; **чадять** гаснички... [46].

2.2.2.2 Способи відтворення незалежної дієприкметникової конструкції

Другим за частотністю виявилось застосування незалежної дієприкметникової конструкції (НДК). Нами було зафіксовано 14 випадків вживання НДК, що склало 23% від загальної кількості ДПК у тексті досліджуваного роману.

Найчастіше, а саме 12 разів (86%), НДК виконувала функцію **обставини супутніх подій**. Найчастотнішим способом відтворення НДК у цій функції був переклад за допомогою сурядного речення – 5 випадків (42%). Так, у наступному прикладі дієслівний елемент НДК, виражений дієприкметником І «*stamping*», відтворено особовим дієсловом-присудком «**відкарбовував**», а іменний елемент, виражений іменником у поєднанні з присвійним займенником «*his lips*», унаслідок застосування генералізації трансформувався у особовий займенник «**він**», вжитий у функції підмета. Таким чином НДК відтворюється граматичною основою сурядного речення, утвореного унаслідок внутрішнього поділу речення.

His voice was cold, sharp, and final, his lips stamping the enunciation of each word like the die of a machine [80, с. 17]. – Голос у нього був холодний і гострий, **він** наче **відкарбовував** кожне слово [46].

Також у 3 випадках (25%) НДК, вжита у функції обставини супутніх подій, перекладалася самостійним реченням, що було спричинено зовнішнім поділом речення. Так, у наступному прикладі іменний елемент НДК, виражений поєднанням іменника із присвійним займенником «*her hand*», унаслідок застосування генералізації було перекладено особовим займенником «*вона*», вжитим у функції підмета. Зі свого боку дієслівний елемент НДК, виражений дієприкметником І «*pressing*», відтворено особовим дієсловом-присудком «*потиснула*». У результаті таких перетворень НДК трансформується у граматичну основу утвореного унаслідок зовнішнього поділу самостійного речення.

«Lizzie,» she replied, softening toward him, her hand pressing his arm, while her body leaned against his [80, с. 30]. – Лізі, – уже лагідніше промовила дівчина. **Вона потиснула** йому руку і пригорнулася до нього всім тілом [46].

Найменш частотними способами відтворення НДК у функції обставини супутніх подій виявився переклад за допомогою підрядного означального речення та дієприслівникового звороту – по 2 випадки (по 17%). У наступному прикладі дієслівний елемент НДК, виражений дієприкметником І «*dangling*», перекладено дієприслівником «*звісивши*», а іменний елемент НДК, виражений поєднанням іменника та присвійного займенника «*his feet*», відтворено іменником «*ноги*». При цьому з огляду на дотримання норм української мови відбувається опущення займенника «*his*» та перестановка утвореного іменника у позицію після дієприслівника. Таким чином НДК трансформується у дієприслівниковий зворот, вжитий у функції обставини супутніх подій.

She was patching a pair of his trousers, while his lean body was distributed over two chairs, his feet dangling in dilapidated carpet-slippers over the edge of the second chair [80, с. 16]. – Вона латала чоловікові штани, а він читав

газету, вмотививши своє худе тіло на двох стільцях і звисивши ноги в стоптаних капцях [46].

Також нами було зафіксовано по 1 випадку (по 8%) вживання НДК у функції **обставини способу дії** та **обставини часу**.

Так, у функції **обставини способу дії** іменний елемент НДК «*her own*» було вилучено при перекладі, а дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*inviting*», унаслідок застосування диференціації було відтворено контекстуальним відповідником – прислівником «*визивно*», вжитим у функції обставини способу дії. Паралельно з цим відбулась його перестановка.

She looked him in the eyes, her own sharply passionate and inviting [80, с. 28]. – ... дівчина палко й **визивно** глянула йому в очі [46].

При перекладі НДК у функції **обставини часу** іменний компонент, виражений займенником «*she*», було замінено на іменник «*Рут*», вжитий у функції підмета, а дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*singing*», було перекладено особовим дієсловом «*співала*» – присудком утвореного унаслідок декомпресії підрядного обставинного речення часу.

But she singing he did not question [80, с. 39]. – *Зате, коли Рут співала, він ні про що вже не питав* [46].

2.2.2.3 Способи відтворення незалежної дієприкметникової конструкції з **прийменником**

Найменш частотним виявилось вживання незалежної дієприкметникової конструкції з прийменником (НДКП). Нами було зафіксовано 4 випадки її вживання, що склало 7% від загальної кількості ДПК у тексті досліджуваного роману.

У 3 випадках (75%) НДКП було вжито у функції **обставини супутніх подій**. При цьому 2 рази її було перекладено за допомогою сурядного речення. Так, у наступному прикладі продемонстровано, як НДКП трансформується у граматичну основу утвореного внаслідок внутрішнього

поділу сурядного речення. При цьому внаслідок застосування диференціації дієприкметник І «*running*» замінено на контекстуальний відповідник – особове дієслово «розходилося»:

«One night, in a calm, with a heavy sea running, the main-boom-lift carried away, an' next the tackle [80, с. 4]. – Якось уночі море розходилося, і з головної реї зірвало грот з усіма снастями [46].

Також нами було зафіксовано 1 випадок відтворення НДКП, вжитої у функції обставини супутніх подій, за допомогою прислівника, вжитого у функції означення. Застосування такого способу перекладу виявилось можливим унаслідок цілісного перетворення, у результаті якого відбулася повна перебудова досліджуваного фрагмента речення оригіналу зі збереженням його змісту.

Martin Eden, with blood still crawling from contact with his brother-in-law, felt his way along the unlighted back hall and entered his room [80, с. 18]. – Мартін Іден, усе ще збурений сутичкою з зятем, намацав дорогу в темному коридорі і увійшов до своєї кімнати [46].

У 1 випадку (25%) НДКП було вжито у функції **обставини причини** та відтворено за допомогою дієприслівникового звороту, зі збереженням функції. При цьому дієслівний елемент, виражений дієприкметником І «*permitting*», було вилучено при перекладі

With four cards permitting him to draw books, he burned the gas late in the servant's room, and was charged fifty cents a week for it by Mr. Higginbotham [80, с. 25]. – Беручи книжки на чотири абонементи, він допізна палив газ у своїй кімнаті і щотижня платив за це містерові Хігінботему п'ятдесят центів [46].

2.2.3 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі дієприкметника І

При перекладі дієприкметника І на українську мову, як і при перекладі герундія, досить широко застосовувалися різноманітні перекладацькі трансформації. Так, з аналізу досліджуваного матеріалу можемо зробити висновок, що у 19% дієприкметник І не було перекладено. У решті 81% випадків дієприкметник І було перекладено із застосування морфологічної заміни. При чому у 96% морфологічна заміна полягала у застосуванні транспозиції, натомість у 4% випадків дієприкметник І відтворювався українським дієприкметником із застосуванням заміни його граматичної форми на форму минулого часу пасивного стану.

Лише у 4% випадків при перекладі речень, що містили дієприкметник І, перекладачка застосовувала тільки одну трансформацію, а саме транспозицію. У решті 77% випадків просліджується застосування морфологічної заміни у комплексі з різними видами та типами перекладацьких трансформацій.

У результаті проведеного дослідження визначено частотність застосування перекладацьких трансформацій різних видів та типів у комплексі із морфологічною заміною при перекладі дієприкметника І. Найчастіше застосовувались **граматичні трансформації** – 69%. Найчастотнішою з них виявилася заміна синтаксичної функції – 53%. Рідше застосовувалися перестановка – 11%, опущення – 10%, додавання – 10% та декомпресія – 9%. Найменш частотними були компресія – 3%, внутрішній – 3% та зовнішній поділ – 1%.

Лексичні трансформації застосовувалися з частотністю 25%. Найчастотнішим виявилось застосування модуляції – 45%. Рідше зустрічалися диференціація – 32% та генералізація – 12%. Найменш частотними були конкретизація – 6% та синонімічна заміна – 5%.

Найрідше застосовувалися **лексико-граматичні трансформації** – 6%. Серед них найчастотнішим було застосування антонімічного перекладу – 42% та семантичного злиття – 42%. Рідше застосовувалася компенсація – 16%. Також нами було зафіксовано 1 випадок застосування цілісного

перетворення, внаслідок якого дієприкметник I було опущено при перекладі, з цієї причини ця трансформація не була внесена до загальної кількості трансформацій, що входять у комплекс із морфологічною заміною.

2.2.4 Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі дієприкметникових предикативних конструкцій

Під час аналізу речень, що містять ДПК, нами було зафіксовано 1 випадок опущення власне самої ДПК, що складає 2% від загальної кількості випадків вживання ДПК у тексті досліджуваного роману. Решта 98% ДПК було перекладено із застосуванням комплексної трансформації. На відміну від перекладу самостійного дієприкметника I, не у всіх випадках перекладачкою було застосовано морфологічну заміну. Транспозиція застосовувалася у 92% випадків відтворення ДПК. Це пов'язано з тим, що траплялися випадки опущення дієслівного елемента ДПК, у той час як іменний відтворювався без застосування транспозиції та зі збереженням синтаксичної функції.

У результаті проведеного дослідження визначено частотність застосування перекладацьких трансформацій у комплексі при перекладі ДПК. Найчастотнішим виявилось застосування **граматичних трансформацій** – 86%. Серед них найчастіше було застосовано транспозицію – 29% та заміну синтаксичної функції – 27%. Рідше застосовувалися декомпресія – 11%, опущення – 10% (у тому числі у 26% випадків це було опущення дієслівного елемента) та перестановка – 9%. Найменш частотним було додавання – 4%.

Лексичні трансформації було застосовано з частотністю 12%. Найчастотнішими з них виявилися диференціація – 41% та модуляція – 29%. Рідше застосовувалася генералізація – 22%. Найменш частотними виявилися синонімічна заміна та конкретизація – по 4%.

Найменш частотним виявилось застосування **лексико-граматичних трансформацій** – 12%. Серед них найчастіше перекладачка вдалася до цілісного перетворення – 75%. Рідше застосовувалася компенсація – 25% . Антонімічний переклад та семантичне злиття не були застосовані при перекладі ДПК.

Отже, при перекладі дієприкметника I та ДПК у більшості випадків застосовано комплексні лексико-граматичні трансформації, що зумовлено значними розбіжностями як в граматичному, так і в лексичному складі англійської та української мов, що з огляду на дотримання норм мови перекладу призводить до потреби здійснення трансформацій на обох рівнях.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної (магістерської) роботи проведено дослідження особливостей перекладу *ing-forms* англійського дієслова українською мовою. З цією метою було: ідентифіковано та відібрано *ing-forms*; розподілено їх на герундій, герундіальні предикативні конструкції, дієприкметник I та дієприкметникові предикативні конструкції; визначено їх синтаксичні функції; досліджувані одиниці кожної групи було розподілено за синтаксичними функціям та зіставлено з відповідними одиницями, відібраними з тексту перекладу; проаналізовано та описано способи відтворення кожної *ing-forms* українською мовою; визначено та описано перекладацькі трансформації, що застосовувались при перекладі досліджуваних одиниць; проведено кількісний аналіз способів відтворення *ing-forms* та застосованих при їх перекладі трансформацій.

Нами було відібрано 435 випадків вживання *ing-forms* в оригіналі. Результати підрахунків демонструють нерівномірність співвідношення частоти вживання герундія та дієприкметника I у тексті. Так, 165 досліджуваних одиниць виявилися герундієм, у тому числі зафіксовано 11 випадків вживання ГПК, що разом склали 38%. Решта 270 одиниць

виявилися дієприкметником I, у тому числі ідентифіковано 61 випадок вживання ДПК, що разом становлять 62% від загальної кількості відібраних ing-forms.

Результати проведеного дослідження дозволяють сформулювати наступні висновки:

1. Унаслідок відсутності герундія в українській мові у всіх випадках при перекладі він замінювався іншою частиною мови. Визначено такі найчастотніші способи перекладу герундія згідно з функціями, у яких вони вживаються в оригіналі: постпозитивне означення (24%) – інфінітив – 39%, іменник – 19%; прийменниковий додаток (21%) – інфінітив – 47%, підрядне з'ясувальне речення – 13%; безприйменниковий додаток (13%) – особове дієслово – 35%, іменник – 25%; частина складеного дієслівного присудка (11%) – інфінітив – 71%, особове дієслово – 24%; препозитивне означення (9%) – іменник – 57%, прикметник – 21%; обставина способу дії (9%) – особове дієслово – 38%, дієприслівник – 31%; підмет (5%) – інфінітив – 63%, іменник 37%; обставина часу (3%) – дієприслівник – 40%; обставина супутніх подій (2%) – підрядне з'ясувальне речення – 67%; обставина мети (1%) – дієприслівниковий зворот – 50%, підрядне обставинне речення мети – 50%; обставини умови (1%) – підрядне обставинне речення умови – 50%; квазі-присудок (1%) – особове дієслово – 100%.

3. У загальному підрахунку найчастотнішим способом відтворення герундія виявився переклад за допомогою інфінітива – 35%, іменника – 17% та особового дієслова – 17%

4. Найчастотнішим при перекладі герундія виявилось застосування комплексної трансформації – 74%. До складу якої у 100% випадків входила транспозиція. Визначено частотність застосованих трансформацій у комплексі із транспозицією: граматичні трансформації (75%) – заміна синтаксичної функції – 43%, опущення – 19%; лексичні трансформації (18%) – модуляція – 42%, диференціація – 17%, генералізація – 17%; лексико-

граматичні трансформації (7%) – компенсація – 41%, семантичне злиття – 35%.

5. У 14% випадків при перекладі застосовувалася лише транспозиція. У 12% випадків герундій було опущено. Такий спосіб перекладу було застосовано насамперед з метою дотримання норм сполучуваності слів в українській мові та уникнення надлишковості мовних засобів.

6. Зафіксовано досить низьку частотність вживання ГПК – 7% від загальної кількості герундіальних одиниць. Визначено такі найчастотніші способи перекладу ГПК згідно з їх синтаксичними функціями: складний додаток (55%) – іменникове словосполучення, інфінітив, підрядне з'ясувальне речення; складне означення (36%) – іменникове словосполучення, підрядне з'ясувальне речення; іменна частина складеного присудку (9%) – самостійне речення.

7. Підчас перекладу ГПК у 100% випадків відбувалося застосування комплексної трансформації. У 100% випадків до складу кожного комплексу трансформацій входила транспозиція. Визначено частотність застосованих трансформацій у комплексі із транспозицією: граматичні трансформації (72%) – заміна синтаксичної функції – 44%, перестановка – 22%; лексичні трансформації (16%) – модуляція – 40%, синонімічна заміна – 40%; лексико-граматичні трансформації (12%) – антонімічний переклад – 50%.

8. Попри наявність в українській мові, лише у 3% випадків дієприкметник І було відтворено українським дієприкметником. Причому кожного разу замінювалася його граматична форма. Визначено наступні найчастотніші способи перекладу дієприкметника І з огляду на його синтаксичну функцію: обставина супутніх подій (31%) – особове дієслово – 45%, дієприслівник – 31%; обставина способу дії (20%) – особове дієслово – 39%, дієприслівник – 32%; препозитивне означення (19%) – прикметник – 35%, іменник – 18%; постпозитивне означення (17%) – підрядне означальне речення – 39%, особове дієслово – 25%; обставини причини (7%) – дієприслівник – 40%, особове дієслово – 26%; обставина часу (4%) –

дієприслівник – 86%, обставина умови (1%) – дієприслівник – 67%; іменна частина складеного присудку (1%) – особове дієслово – 67%.

9. У загальному підрахунку найчастотнішим способом відтворення дієприкметника І виявився переклад особовим дієсловом – 31%, дієприслівником (у тому числі зворотом) – 24% та різними типами підрядних речень – 11%.

10. Найчастотнішим при перекладі дієприкметника І виявилось застосування комплексної трансформації – 77%. До складу якої у 100% випадків входила морфологічна заміна (96% – транспозиція, 4% – заміна форми слова). Визначено частотність застосованих трансформацій у комплексі із морфологічною заміною: граматичні трансформації (69%) – заміна синтаксичної функції – 53%, перестановка – 11%; лексичні трансформації (25%) – модуляція – 45%, диференціація – 32%; лексико-граматичні трансформації (6%) – антонімічний переклад – 41%, семантичне злиття – 35%.

12. У 4% випадків застосовувалася лише транспозиція. Випадки опущення при перекладі склали 19% від загальної кількості виявленого дієприкметника І. Такий спосіб перекладу був зумовлений необхідністю дотримання норм сполучуваності слів в українській мові та уникнення надлишковості мовних засобів.

13. Зафіксовано досить високу частотність вживання ДПК – 23% від загальної кількості дієприкметникових одиниць. Визначено наступні найчастотніші способи перекладу ДПК з огляду на їх вид та синтаксичну функцію: ОДК (складний додаток) (70%): підрядне з'ясувальне речення – 28%, сурядне речення – 19%, підрядне означальне речення (до якого переносився лише дієслівний компонент) – 14% та іменникове словосполучення – 14%; НДК (23%): обставина супутніх подій (86%) – сурядне речення – 42%, самостійне речення – 25%, дієприкметниковий зворот – 17%, обставина способу дії (7%) – прислівник – 100%, обставина часу (7%) – підрядне обставинне речення часу – 100%; НДКП (7%):

обставини супутніх подій (75%) – сурядне речення – (67), дієприкметник – 33%; обставина причини (25%) – дієприслівниковий зворот – 100%.

14. Підчас перекладу ДПК у 98% випадків відбувалося застосування комплексної трансформації. Транспозиція застосовувалася у 92% випадків відтворення ДПК (траплялися випадки опущення дієслівного елемента ДПК, та відтворення іменного елемента без застосування транспозиції). Визначено частотність застосованих у комплексі трансформацій: граматичні трансформації (86%) – транспозиція – 29%, заміна синтаксичної функції – 27%; лексичні трансформації (12%) – диференціація – 41%, модуляція – 29%; лексико-граматичні трансформації (2%) – цілісне перетворення – 75%.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Об'єктом нашої кваліфікаційної роботи стали *ing-forms*, що є безособовою формою англійсько дієслова. Особливістю *ing-forms* є те, що вони часто використовуються носіями англійської, як спосіб стисло висловити думку у межах простого речення, у той час, як у інших мовах, а зокрема і в українській, аналогічна інформація може передаватися лише із застосування складно-підрядного речення.

У ході дослідження встановлено, що у наукових колах *ing-forms* розглядаються, як граматична категорія змішаного характеру, що проявляється у частиномовних властивостях та у функціональних особливостях цих форм. Залежно від поглядів, лінгвісти визначають їх узагальнено під назвою «*ing-forms*», виокремлюють герундій та дієприкметник І або ж не відносять їх до жодної конкретної категорії, натомість розглядаючи їх як міжкатегоріальне явище.

Проведений нами аналіз функціонування *ing-forms* демонструє, що маючи омонімічну парадигму граматичних форм, герундій та дієприкметник І відрізняються за частиномовними властивостями, синтаксичними функціями і специфікою вживання та поєднання із іншими словами в тексті речення. В основу розмежування *ing-forms* нами покладено синтаксичний принцип.

Так, у ході практичної частини дослідження було з'ясовано, що у тексті досліджуваного твору герундій найчастіше вживався у функції постпозитивного означення та прийменникового додатку, які застосовуються у поєднанні з прийменником, що є характерною рисою іменних частин мови таких, як іменник та займенник, та свідчить про очевидне переважання субстантивних властивостей герундія у цих функціях. Особливістю застосування герундія у функції постпозитивного означення є те, що він вживається з абстрактними іменниками, конкретизуючи при цьому їх зміст.

Субстантивні властивості мають своє відображення і у способах перекладу герундія у зазначених функціях. Так у функції постпозитивного означення герундій у більшості випадків перекладався іменником та інфінітивом, якому також притаманні субстантивні властивості. Часто під час перекладу герундія, вжитого у цій функції, відбувалося опущення означуваного ним іменника, унаслідок чого герундій наслідував його синтаксичну функцію. Вживаючись у функції прийменникового додатку, герундій переважно трансформувався у інфінітив або присудок підрядного з'ясувального речення, демонструючи таким чином субстантивні і дієслівні властивості.

Натомість дієприкметник I не здатний виконувати функцію додатку самостійно, а тільки у складі об'єктної дієприкметникової конструкції у поєднанні з іменним елементом, який і надає конструкції таку можливість. Відсутність такої характеристики впевнено демонструє розбіжності між властивостями двох *ing-forms*.

Частотним було вживання герундія і у функції безприйменникового додатку та препозитивного означення. Особливістю застосування герундія у функції препозитивного означення є те, що він входить у склад складеного іменника та вказує на призначення певного предмету, позначеного цим іменником. Найчастотнішим способом відтворення герундія у функції препозитивного означення виявився переклад за допомогою іменника та прикметника. Вжитий у функції безприйменникового додатку герундій у більшості випадків відтворювався особовим дієсловом, при цьому часто відбувалося опущення присудка речення оригіналу, та іменником, що демонструє його дуалістичну природу.

Дієприкметник I також часто було вжито у функції як препозитивного, так і постпозитивного означення, водночас він на відміну герундія ніколи не вживається з прийменником і вказує на якісні характеристики та властивості особи чи предмета, при цьому виражаючи його дію, чим демонструє ад'єктивні властивості. Найчастотнішими способами відтворення

дієприкметника І у цих функціях виявився переклад за допомогою прикметника, особового дієслова та підрядного означального речення, що вказує на його ад'єктивні та дієслівні властивості.

Ще однією відмінною рисою у властивостях герундія було його вживання у функціях підмета та частини складеного дієслівного присудка, що чітко вказує на його субстантивні властивості. У таких випадках герундій було перекладено іменником, інфінітивом, а також особовим дієсловом у випадках опущення дієслова-зв'язки при перекладі складеного дієслівного присудка. Натомість дієприкметнику І не властиве вживання у цих функціях.

Найчастотнішим виявилось вживання дієприкметника І у функції різного виду обставин. Особливо часто його було вжито у функції обставини супутніх подій та способу дії. При цьому він відтворювався українським дієприслівником та особовим дієсловом. Переклад за допомогою дієслова виявлявся можливим у випадках вилучення присудка речення тексту оригіналу, додавання додаткового однорідного присудка або перекладу присудка оригіналу дієприслівниковим зворотом. У функціях обставини причини, часу та умови дієприкметник І у більшості випадків було перекладено дієприслівниковим зворотом. Частотне вживання у функції обставини та способи перекладу дієприкметника І яскраво демонструють поєднання у ньому адвербіальних та дієслівних властивостей.

Вживання герундія у функції обставини зустрічалося значно рідше. Обов'язковою умовою для такого функціонування герундія, як і у випадку з іменником, є його поєднання з прийменниками, які і визначають, яке саме обставинне значення матиме таке поєднання у цілому. Така особливість вживання герундія свідчить про переважання його субстантивних властивостей і у цій функції. Вжитий у функції обставини способу дії герундій відтворювався за допомогою особового дієслова та дієприслівникового звороту. Вживання герундія у функції обставини часу, супутніх подій, мети та умови було дуже малочастотним. У таких випадках

він відтворювався дієприслівниковим зворотом, інфінітивом та підрядним реченням.

У підсумку найчастотнішим способом відтворення герундія виявився переклад за допомогою іменника, інфінітива та особового дієслова. Дієприкметник І у більшості випадків було перекладено особовим дієсловом, дієприслівниковим зворотом та особовим дієсловом-присудком підрядних речень різного виду. Зафіксовані нами способи відтворення яскраво відображають відмінність природи двох *ing-forms*.

Зіставлення функціонування та способів відтворення герундіальних та дієприкметникових предикативних конструкцій також демонструє відмінність властивостей досліджуваних форм. Так, ГПК вживалась у функціях складного додатку, означення та іменної частини складеного присудку. Найчастотнішим був переклад ГПК за допомогою іменникового словосполучення. Натомість ДПК вживалась у функціях складного додатку, обставини супутніх подій, способу дії, часу та причини. У більшості випадків ДПК трансформувалась у підрядне речення різних видів, а також сурядне і самостійне речення та дієприслівниковий зворот.

Оскільки герундій не має еквівалента в українській мові, а англійський дієприкметник І не збігається за формами, властивостями та функціонуванням з українським дієприкметником, реалізація *ing-forms* в українській мові неможлива без застосування перекладацьких трансформацій.

При перекладі герундія у 100% випадків відбувалося застосування транспозиції, що зумовлено його відсутністю в українській мові. Лише у 14% було застосовано тільки цю трансформацію, натомість у 74% відбувалося застосування комплексної трансформації з переважанням граматичних трансформацій.

Під час відтворення дієприкметника І у 100% випадків застосовувалась морфологічна заміна (96% – транспозиція, 4% – заміна форми слова), що спричинено обмеженістю вживання дієприкметників теперішнього часу в

українській мові. Лише у 4% випадків застосовувалася тільки транспозиція, натомість у 77% відбувалась застосування комплексної трансформації, у якій перевалювали граматичні трансформації.

Також нами було зафіксовано випадки опущення *ing-forms* при перекладі. У 12% випадків було опущено герундій та у 19% дієприкметник І. Таке перекладацьке рішення було застосовано насамперед з метою дотримання норм сполучуваності слів в українській мові та уникнення надлишковості мовних засобів.

Отже, спираючись на вищезазначені результати нами доведено, що попри зовнішню омонімічність герундій та дієприкметник І відрізняється за значенням, властивостями, функціонуванням, особливостями застосування та способами перекладу на українську мову. Результати дослідження вказують на складну природу процесу перекладу досліджуваних одиниць. Тому з метою уникнення спотворення уявлення про специфіку функціонування та критерії вибору способу перекладу тієї чи іншої *ing-forms* слід розрізняти герундій та дієприкметник І. На наше переконання, задля удосконалення перекладацьких стратегій та досягнення максимально якісного перекладу, проведення аналізу синтаксичних та прагматичних особливостей герундія та дієприкметника І окремо є більш доцільним, ніж узагальнення їх під однією назвою «*ing-forms*».

SUMMARY

The master's degree paper researches the ways of rendering English ing-forms (the Gerund and the Participle I) into the Ukrainian language. Jack London's novel "Martin Eden" and its translation into Ukrainian by Maria Riabova served as examples with ing-forms were selected and allocated according to their gerundial they performed in the sentence. Their translation versions were analysed.

The results of the calculations showed the irregularity of the frequency of use of the Gerund and the Participle I in the studied novel. Thus, 165 researched units were the Gerunds, including 11 cases of the use of the Gerundial Predicative Constructions, which together amounted to 38%, whereas the remaining 270 units were the Participle I, including 61 cases of the use of the Participial Predicative Constructions, which together accounted for 62% of the total number of ing-forms.

The analysis of the material showed the highest frequency of the Gerund in the function of an object, an attribute, part of a compound verbal predicate, and a subject. The use of the Gerund as an adverbial modifier was less common. The syntactic functions of the Participle I were represented mainly by an adverbial modifier of attendant circumstances and manner, as well as an attribute. The use of the Participle I as an adverbial modifier of cause, time and condition, and also a predicate was less common. The results of the study showed predominance of adverbial and adjectival characteristics of the Participle I, whereas the functions of character.

Analysis of the ways of rendering ing-forms into Ukrainian according to their functions has made it possible to draw the following conclusions. In the translation of the studied novel, the gerund most often was rendered by a noun, as well as by verb forms – a finite verb and an infinitive. The rendering of the Gerund

a
t
t
r
i

Translation transformations were widely used in the process of rendering ing-forms. The most frequent was the use of complex translation transformations. Isolated cases of the use of only one transformation were observed: the substitution of a part of speech in the rendering of the Gerund, as well as the substitution of a grammatical form and a part of speech in the rendering of the Participle I. The cases of omission of ing-forms as a result of rendering are determined by the norms of the Ukrainian. Grammatical translation transformations were most often used during the rendering of ing-forms.

Thus, the results of the research prove that the Gerund and the Participle I differ in meaning, characteristics, functioning and ways of rendering into the Ukrainian.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М. Переклад –ing вербалій як перекладознавча проблема. *Мова і культура*. 2013. № 16, т. 1. С. 381–386.
2. Абабілова Н., Зубік О. Відтворення герундія у художніх текстах українською мовою. *InterConf*. 2021. Грудень (№ 93). С. 242–250.
3. Акмалдінова О.М. Будко Л. В., Фатєєва С.П. Практична грамати́ка англійської мови : навч. Посібник. 5-е вид., стер. Київ : НАУ, 2016. 148 с.
4. Алексеева И. С. Введение в переводоведение: учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. заведений. Санкт-Петербург, Москва : Академия, 2004. 352с.
5. Андрушенко О. Ю. Вступ до германського мовознавства : навч. посібник. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 178 с.
6. Архипов А. Ф. Практический курс перевода. Москва : Международные отношения, 2009. 214с.
7. Бабій О. Р., Качан Б. М., Пендещук А. Я. Категорія предикативності в сучасному англomовному дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. № 25(2). С. 10–13.
8. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва : «Междунар. отношения», 1975. 240 с.
9. Блох М. Я. Теоретическая грамматика английского языка : учебник для студентов филол. фак. ун-тов и фак. англ. яз. педвузов. Москва : Высш. школа, 1983. 383 с.
10. Болдирева А. Є. Смісловий розвиток при перекладі. *Записки з романо-германської філології. Актуальні проблеми сучасного мовознавства*. 2019. № 2 (43). С. 93–102.
11. Болдирева А. Є., Яровенко Л. С. Передача англійських дієприкметників українською мовою. *Innovative pathway for the development of*

modern philological sciences in Ukraine and EU countries: Collective monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing". 2021. 784 p. С. 19-34. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-031-5-2> (дата звернення: 17.07.2023).

12. Бруннер К. История английского языка : в 2 т. 2-е изд. Москва : Едиториал УРСС, 2003. 720 с.

13. Ващило О. В., Нагнибіда В. В. Компресія в англомовних текстах галузі механічної інженерії та особливості її відтворення в українському перекладі. *Молодий вчений*. 2021. № 10 (98) жовтень. С. 307–311.

14. Верба Г. В., Верба Л. Г. Граматика сучасної англійської мови : довідник. Київ : ТОВ "ВП Логос-М", 2006. 352 с.

15. Верба Л. Г. Історія англійської мови : посібник для студентів та викладачів вищ. навч. закл. Вінниця : Нова книга, 2004. 304 с.

16. Гапоненко Л. П. Герундій в українському перекладі роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. № 20(2). С. 115–117.

17. Гончарова О. В., Коротенко Є. Д., Косовська Т. З., Ковальова Н. І. Граматика сучасної англійської мови : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів денної та заочної форм навчання. Краматорськ : ДДМА, 2009. 208 с.

18. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підручник для студентів вищ. навч. закл. Київ : Академія, 2004. 336 с.

19. Гузеева К. А. Причастие. Грамматика английского языка. Учебное пособие. 2-е изд., испр. и доп. Санкт-Петербург : Перспектива Изд-во «Союз», 2008. 224 с.

20. Добровольська А. С. До питання статусу *ing-forms* в англійській мові . Мова та література в полікультурному суспільстві: тези доповідей учасників Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 17 листопада 2022 року). Київ, 2022. 233 с.

21. Добровольська А. С. Застосування граматичних трансформацій при перекладі герундія українською мовою (на матеріалі роману Джека

Лондона «Мартін Іден»). Міжнародна науково-практична онлайн-конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Мови та літератури у крос-культурній перспективі» (16-17 листопада 2023 р). Київ, 2023.

22. Добровольська А. С. Способи перекладу *ing-forms* українською мовою. Дебют: Збірник тез доповідей студентів факультету іноземних мов МДУ за результатами участі у Декаді студентської науки 2023 / За заг. ред. к.політ.н., проф. Трофименка М.В., д.е.н., проф. О.В. Булатової. Київ, 2023. 134 с.

23. Задорожна А. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення еквівалентності перекладу. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. 2020. № 27, т.2. С. 57–63.

24. Иванова И. П., Бурлакова В. В., Почепцов Г. Г. Теоретическая грамматика современного английского языка : учебник. Москва : Высш. школа, 1981. 285 с.

25. Ильиш Б. А. Строй современного английского языка. Ленинград : Просвещение, 1971. 378 с.

26. Камянова Т. *English Grammar*. Практическая грамматика английского языка. Москва : Дом Славянской Книги, 2014. 448 с.

27. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 276 с.

28. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську : навч. посіб.-довід. Вінниця : Нова книга, 2003. 608 с.

29. Каушанская В. Л., Ковнер Р. Л., Кожевникова О. Н., Прокофьева Е. В. и др. Грамматика английского языка : пособие для студентов педагогических институтов. 5-е изд., испр. и доп. Москва : Айрис Пресс, 2008. 384 с.

30. Качалова К. Н., Израилевич Е. Е. Практическая грамматика английского языка с упражнениями и ключами. Т.1. 8-е изд. Киев : Методика, 2003. 368с.

31. Кириченко О. А. Троїцька А. А. Особливості перекладу англійських дієприкметникових конструкцій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : збірник наукових праць*. 2015. № 56. 368 с. С. 137–139.

32. Ковалева Л. М. Личные формы глагола, вербоиды и девербативы в (единой) системе организации модально-предикативной организации предложения. Динамические процессы в германских языках : материалы Четвертых лингвистических чтений памяти В. Н. Ярцевой. ИП Шилин И. В. (Издательство «Эйдос»), 2012. С. 88–94.

33. Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад. 2-е вид., виправл. Тернопіль : Видавництво Карп'юка, 2004. 284 с.

34. Комиссаров В. Н. Теория перевода. Москва : Высшая школа, 1990. 254 с.

35. Корнеева Е. А. Практическая грамматика английского глагола: Инфинитив, причастие I, причастие II, герундий. *English Practical Grammar : Infinitive, Participle-I, Participle-II, Gerund*. Санкт-Петербург : Союз, 2004. 368 с.

36. Корунець І. В. Порівняльна типологія української та англійської мов.: навчальний посібник для ВНЗ. Вінниця Нова Книга, 2004. 464 с.

37. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 448 с.

38. Котнюк Л. Г. Особливості вираження «безособовості» неособовими формами англійських дієслів. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2891/1/08klgfad.pdf> (дата звернення: 10.11.2022).

39. Красуля А. В., Миклашук В. П. Лексичні та граматичні трансформації у процесі перекладу художніх творів з англійської мови українською (на матеріалі трилогії сюзанни коллінз «голодні ігри»). *Нова філологія*. 2020. Т. 1, №80. С. 299–305.

40. Кузнецова М. О. Особливості відтворення граматичних явищ англомовних науково-технічних текстів при перекладі українською мовою

Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. 2014. № 49. С. 58–60.

41. Латышев Л. К. Курс перевода (эквивалентность перевода и способы ее достижения). Москва : Международные отношения, 1981. 246 с.

42. Леміш Н. Є., Кравцова Ю. В., Толчесва Т. С. Предикативні конструкції англійської мови: структура і типи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. 2022. № 23. С. 25–40.*

43. Лесінська О. М., Королюк Н. В. Особливості вживання та перекладу дієприкметників та дієприкметникових зворотів у художньому тексті. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. 2018. № 33, т. 2. С. 136–139.*

44. Лобода В. А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43, том 4. С. 72–74.*

45. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту : навч. пос. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Ленвіт, 2012. 203 с.

46. Мартін Іден. Джек Лондон. *УкрЛіб*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=879> (дата звернення: 12.11.2023).

47. Матвєєва К. В., Мікрюков О. О. Типи лексичних трансформацій при перекладі художніх творів (на матеріалі творів Ф. С. Фіцджеральда “Tender is the night” та “The Great Getsby”). URL: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2014/Philologia/7_156404.doc.htm (дата звернення: 20.07.2023).

48. Мельдианова А. Проблема передачи неличных форм глагола в современном английском языке и перевода их с английского языка на русский. *Научный диалог, 2018. № 4. С. 113–123.*

49. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода. Москва : Международные отношения, 1980. 198с.
50. Нагорна М. Шляхи перекладу герундія українською мовою. *Наука. Освіта. Молодь*. 2015. С. 12–13. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2015_2/2.pdf (дата звернення: 15.07.2023).
51. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську = Practical Course of Translation from English into Ukrainian : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2011. 136 с.
52. Недбайло К. М. Транспозиції частин мови в перекладі з англійської мови на українську (на матеріалі художніх текстів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2009. 20 с.
53. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. Москва : Флинта: Наука, 2003. 320с.
54. Ніконова В. Г., Гарбар І. О. English Grammar in Theory and Practice (Non-Finite Forms of the Verb. Modal Verbs): Англійська граматики: теорія і практика (Безособові форми дієслова. Модальні дієслова) : Навч.-метод. посібник з практичної граматики першої іноземної мови (англійської). Київ : Вид. центр КНЛУ, 2016. 106 с.
55. Остапенко С. Аналіз відтворення герундія та герундіальних конструкцій і їх трансформацій в українському перекладі роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2016. С.343–352. URL: https://dspu.edu.ua/native_word/wp-content/uploads/2016/04/2016-34.pdf (дата звернення: 09.12.2022).
56. Полюк І. С. Комплексні трансформації у процесі перекладу франкомовних текстів у галузі електротехніки. URL: http://www.rusnauka.com/48_NNM_2015/Philologia/6_204084.doc.htm (дата звернення: 22.07.2023).

57. Практична граматики англійської мови для студентів 3 курсу. Неособисті форми дієслова. Дієприкметник. Навчально-методичний посібник з граматики для студентів 3 курсу факультету іноземних мов. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 53 с.

58. Пушина Н. И. Неличные формы глагола в ономазиологическом и когнитивных аспектах. *Вестник Удмуртского университета*. 2009. № 1. С. 160–161.

59. Рак Н. В., Гребенщикова Ю. В. Способи відтворення герундія та герундіальних конструкцій у перекладі технічного англійського тексту. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2017. № 34. С. 142–147.

60. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Международные отношения, 1974. 216 с.

61. Рибенюк В. В. Сутність лексико-семантичних трансформацій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологічна»*. 2012. Т.1. №24. С. 253–255.

62. Романова С. П., Коралова А. Л. Пособие по переводу с английского языка на русский. 3-е изд. Москва : КДУ, 2007. 176с.

63. Семёнов А. Л. Основные положения общей теории перевода. Москва : Изд-во Российского ун-та дружбы народов, 2005. 99 с.

64. Смирницкий А. И. Морфология английского языка. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1959. 440 с.

65. Статкевич Л. П., Корж-Ікаєва Т. Г. Особливості перекладу дієприкметника і герундія в українській та англійській мовах. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2020. № 14. С. 167–172.

66. Хаймович Б. С. Стилий курс історії англійської мови. Київ : Вища школа, 1975. 100 с.

67. Швейцер А. Д. Теория перевода. Москва : Наука, 1988. 216 с.

68. Шумило І. М. Використання лексико-граматичних трансформацій при перекладі англомовної реклами, що містить прецедентні феномени. *Перекладацькі інновації*. Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Суми, 15–16 березня 2018 року). Суми, 2018. С. 110–113.
69. Яровенко Л. С., Болдирева А. Є. Особливості передачі герундія та герундіальних комплексів у перекладі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. т. 32(71), № 1, ч. 2. С. 301–307.
70. Яровенко Л., Болдирева А. Граматичні трансформації в процесі перекладу. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. 2021. № 35, том 6. С.193–202.
71. Aarts B. Syntactic gradience : The nature of grammatical indeterminacy. Oxford : Oxford University Press, 2007. 280 p.
72. Alexander L. G. Longman English Grammar. Longman, 2003. 362 p.
73. Chalker S., Weiner E. The Oxford Dictionary of English Grammar. URL: <https://www.perfect24u.com/wp-content/uploads/2022/01/The-Oxford-Dictionary-of-English-Grammar.pdf> (дата звернення: 24.01.2023).
74. Chervinska Y. Variety of interpretation gerund into Ukrainian language in translations of literary texts. *Scientific Collection «InterConf»*. 2022. № 110. С. 273–284.
75. Dmytruk L. A. Variability of rendering gerund into Ukrainian in literary text translations. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2020. № 14. С. 40–45.
76. Foley M., Hall D. Longman Advanced Learner's Grammar. Harlow : Pearson Education Limited, 2003. 384 p.
77. Gusmao, T. An outline of English language for personal learning. URL: [https://www.academia.edu/10308364/ AN_OUTLINE_OF_ENGLISH_LANGUAGE_FOR_PERSONAL_LEARNING](https://www.academia.edu/10308364/AN_OUTLINE_OF_ENGLISH_LANGUAGE_FOR_PERSONAL_LEARNING) (дата звернення: 10.11.2022).

78. Hewings M. *Advanced Grammar in Use*. Cambridge University Press, 2005. 294 p.
79. Huddleston R., Pullum G. K. *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 1860 p.
80. Martin Eden by Jack London. URL: <https://cdn.fulltextarchive.com/wp-content/uploads/wp-advanced-pdf/1/Martin-Eden.pdf> (дата звернення: 12.11.2023).
81. Murph R. *English Grammar in Use. A self-study reference and practice book for intermediate students of English*. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 380 p.
82. Sennrich X. *The Syntax and Morphology of English –ing*. PhD Dissertation / The University of Edinburgh. 2019. 253 p. URL: <https://era.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/36390/Sennrich2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 24.01.2023).
83. Side R., Wellman G. *Grammar and Vocabulary for Cambridge Advanced and Proficiency*. Longman, 2001. 286 p.
84. Swan M. *Practical English Usage*. 3rd edition. Oxford : Oxford University Press, 2009. 669 p.
85. Thomson A. J., Martinet A. V. *A Practical English Grammar*. 4th ed. Oxford : Oxford University Press, 1998. 384 p.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Герундій

№	Оригінал	Переклад	Функція оригіналу	Спосіб перекладу	Перекладацька трансформація
1.	<i>He cursed himself for having come, and at the same time resolved that, happen what would, having come, he would carry it through</i> [80, с. 2].	<i>Він проклинав себе, що прийшов сюди, але вирішив будь-що перетерпіти все до кінця</i> [46].	Прийменниковий додаток	Підрядне з'ясувальне речення (Особове дієслово Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
2.	<i>He did not know painting</i> [80, с. 2].	<i>На малярстві він зовсім не знався</i> [46].	Додаток	Іменник Додаток	Транспозиція Перестановка
3.	<i>...the glass of the windows had prevented his eager eyes from approaching too near</i> [80, с. 2].	<i>...скло не давало його жадібним очам роздивитися їх як слід</i> [46].	Прийменниковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція Модуляція (наблизитись-роздивитися)
4.	<i>An impulsive stride, with one lurch to right and left of the shoulders, brought him to the table, where he began affectionately handling the books</i> [80, с. 2].	<i>Поривчастою ходою, перевальцем підступив він до столу й побожно торкнувся книжок</i> [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (began)
5.	<i>He chanced upon a volume of Swinburne and began reading steadily, forgetful of where he was, his face glowing</i> [80, с. 2].	<i>Ось він натрапив на томик Свінберна, і обличчя хлопцеві запашило, він заходився читати, забувши навіть, де перебуває</i> [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція
6.	<i>«I have been looking forward to meeting you ever since Arthur told us</i> [80, с. 3].	<i>Коли Артур нам усе розповів, я дуже хотіла вас бачити</i> [46].	Прийменниковий додаток	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Модуляція (зустріти – бачити)
7.	<i>She noticed that the hand he waved was covered with fresh abrasions, in the</i>	<i>Рут помітила, що його рука вкрита свіжими саднами, які тільки-но</i>	Постпозитивне означення	Інфінітив Частина складеного дієслівного	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія

	<i>process of healing...</i> [80, с. 3].	<i>почали загоюватись...</i> [46].		присудка (у складі підрядного означального речення)	Опущення (процес) Додавання (почали)
8.	<i>While he waved his hand and muttered that he had done nothing at all, he was obeying her behest by trying to get into a chair</i> [80, с. 3].	<i>Протестуючи жестом і словом проти незаслужених похвал, Мартін слухняно підійшов до крісла</i> [46].	Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
9.	<i>All his life, up to then, he had been unaware of being either graceful or awkward</i> [80, с. 4].	<i>Досі він ніколи не замислювався, зграбний він чи ні</i> [46].	Прийменниковий додаток	Не перекладено	Опущення
10.	<i>He had succeeded in making her talk her talk...</i> [80, с. 5].	<i>Йому пощастило змусити Рут говорити з ним своєю мовою...</i> [46].	Прийменниковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
11.	<i>Not a line of the great poets can be spared without impoverishing the world by that much</i> [80, с. 6].	<i>У них жодного рядка не можна викинути, не завдавши шкоди світові</i> [46].	Обставина способу дії	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Генералізація (не збіднивши – не завдавши шкоди)
12.	<i>...he broke in impulsively, spurred on to exhibit and make the most of his little store of book knowledge, desirous of showing her that he was not wholly a stupid clod</i> [80, с. 6].	<i>...перебив Мартін у нестримному бажанні виявити перед нею увесь свій – хоч і невеличкий – запас книжкових знань, показати, що він не такий уже й неук</i> [46].	Постпозитивне означення	Інфінітив Означення	Транспозиція Перестановка
13.	<i>How did you learn all this you've been talkin'?</i> » « By going to school, I fancy, and by studying, » she answered [80, с. 7].	<i>Звідки ви знаєте все те, про що оце говорили? – Я ходила до школи і вчилася,</i> – відповіла Рут [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
14.			Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
15.	<i>«That depends upon how much studying you have already done</i> [80, с. 7].	<i>– Це залежить од того, чи багато ви вчилися раніш</i> [46].	Додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка
16.	<i>Then he remembered seeing similar grand ladies and gowns entering the London theatres...</i> [80, с. 7].	<i>Спало на пам'ять, як такі самі пишні леді і в таких самих убраннях входили до лондонських театрів...</i> [46].	Додаток	Не перекладено	Опущення
17.	<i>Then the city and the</i>	<i>Далі перед очима</i>	Частина	Особове дієслово	Транспозиція

	<i>harbor of Yokohama, in a thousand pictures, began flashing before his eyes [80, с. 8].</i>	промайнула тисяча різних образів, що їх він колись бачив у Йогогамській гавані [46].	складеного дієслівного присудка	Присудок	Синтаксична заміна Перестановка Опущення (began)
18.	<i>The process of getting into the dining room was a nightmare to him [80, с. 8].</i>	Перехід до ідальні був для нього кошмаром [46].	Постпозити вне означення	Іменник Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (process) Модуляція (дістанання – перехід)
19.			Препозитив не означення	Іменник Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна
20.	<i>There flashed into his mind the picture of her mother, of the kiss of greeting, and of the pair of them walking toward him with arms entwined [80, с. 8].</i>	Згадав, як Рут привітала матір поцілунком і як вони обидві, обнявшись, підійшли до нього [46].	Постпозити вне означення	Підрядне з'ясувальне (Особове дієслово Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Декомпресія Додавання (Рут)
21.	<i>It was difficult enough getting acquainted with her... [80, с. 8].</i>	Йому й так нелеГПКО було знайомитися з нею... [46].	Підмет	Інфінітив Підмет	Транспозиція Опущення (it) Семантичне злиття Компресія
22.	<i>... his shirt was wet with sweat from the exertion of doing so many unaccustomed things at once [80, с. 8].</i>	...сорочка змочла від надмірного напруження – адже стільки незвичних завдань треба було розв'язувати одразу [46].	Постпозити вне означення	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (треба було) Перестановка Конкретизація (робити – розв'язувати)
23.	<i>...he had been the means of getting this particular brother out of an unpleasant row [80, с. 9].</i>	... він виручив його з неприємної історії [46].	Постпозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (means) Диференціація (витягнути – виручити)
24.	<i>For the first time he realized that eating was something more than a utilitarian function [80, с. 9].</i>	Уперше в житті він зрозумів, що їсти – це щось більше, ніж звичайна життєва функція [46].	Підмет	Інфінітив Підмет	Транспозиція
25.	<i>He was feasting his love of beauty at this table where eating</i>	<i>А на цьому обіді він задовольняв свою любов до краси, бо</i>	Підмет	Іменник (віддієслівний) Підмет	Транспозиція

	<i>was an aesthetic function</i> [80, c. 9].	<i>тут ідження</i> було функцією естетичною... [46].			
26.	<i>Never had he been at such an altitude of living</i> [80, c. 9].	<i>Ніколи ще Марлін</i> не почував себе на таких висотах [46].	Постпозити вне означення	Не перекладено	Опущення
27.	<i>... this carefulness of diction was making a booby of him, preventing him from expressing what he had in him</i> [80, c. 10].	... така нескладність у мові робить його якимсь йолопом і не дає висловити те, що він почував і думає [46].	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
28.	<i>He couldn't fake being their kind</i> [80, c. 11].	<i>Підроблятися</i> під них? [46].	Додаток	Не перекладено	Опущення Цілісне перетворення
29.	<i>For the first time he became himself, consciously and deliberately at first, but soon lost in the joy of creating in making life as he knew it appear before his listeners' eyes</i> [80, c. 11].	<i>Уперше</i> за весь вечір він став самим собою. Спочатку це виходило децю силувано, але потім він перейнявся творчою радістю, змальовуючи те життя, яке знав [46].	Постпозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Перестановка
30.			Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Конкретизація (створюючи – змальовуючи)
31.	<i>Later, at the piano, she played for him, and at him, aggressively, with the vague intent of emphasizing the impassableness of the gulf that separated them</i> [80, c. 12].	<i>Після обіду, сівши за рояль, вона грала йому – з таємним викликом, напівсвідомо підкреслюючи безодню, що розділяла їх</i> [46].	Постпозити вне означення	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (intent)
32.	<i>But he had caught hints of such music from the books, and he accepted her playing largely on faith...</i> [80, c. 12].	<i>Але він знав про таку музику з книжок і брав зру дівчини на віру...</i> [46].	Додаток	Іменник Додаток	Транспозиція Перестановка
33.	<i>... he went on oscillating across the broad, warm world, through high adventure and noble deeds to Her...</i> [80, c. 13].	<i>І він полинув думкою у широкий живий світ, шукаючи пригод і подвигів заради Неї</i> [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (went on) Диференціація (коливатися – полинув)
34.	<i>... the woman that he had thought little about, not being given to thinking</i>	... жінка, про яку, щоправда, рідко думав, не звикши взагалі думати про	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція

	<i>about women, but whom he had expected</i> [80, c. 14].	жінок, хоч десь у глибині душі сподівався її зустріти [46].			
35.	<i>... so did he catch similar glimpses of the state he would gain to by possessing her</i> [80, c. 14].	... так і він бачив проблиски того блаженства, що він зазнає, володіючи нею [46].	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція
36.	<i>His was a fluid organism, swiftly adjustable, capable of flowing into and filling all sorts of nooks and crannies</i> [80, c. 15].	Він швидко пристосовувався до будь-яких обставин [46].	Прийменниковий додаток	Не перекладено	Опущення
37.			Прийменниковий додаток	Не перекладено	Опущення
38.	<i>He wondered that they did not want to, that they had been out having a good time instead of being with her that evening, talking with her, sitting around her in a worshipful and adoring circle.</i> [80, c. 15].	Він дивувався, що вони цього не хотіли, бо ж от десь собі розважались, замість того, щоб бути біля неї, утворивши коло шанобливих прихильників, розмовляти з нею [46].	Обставина супутніх подій	Підрядне з'ясувальне речення (Інфінітив Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
39.			Обставина супутніх подій	Підрядне з'ясувальне речення (Інфінітив Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Декомпресія
40.			Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Модуляція (сидіти – утворивши)
41.	<i>He began comparing himself with the students</i> [80, c. 15].	Він почав порівнювати себе з цими студентами [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція
42.	<i>They had been studying about life from the books while he had been busy living life</i> [80, c. 15].	Вони вивчали життя з книжок, а він жив насправді [46].	Додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (busy) Опущення (life)
43.	<i>He remembered his failures and scrapes in the process of learning. He was that much to the good, anyway</i> [80, c. 15].	Він пригадав усе, що йому довелося пережити. В усякому разі, та наука пішла йому на користь [46].	Постпозитивне означення	Іменник Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Опущення (process) Синонімічна заміна (навчання –

					наука)
44.	<i>Later on they would have to begin living life and going through the mill as he had gone [80, с. 15].</i>	<i>Колись і їм доведеться узнати справжнє життя і скуштувати всього того, що він уже скуштував [46].</i>	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (begin) Модуляція (почати жити – узнати)
45.			Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Метафоризація (пройти через – скуштувати)
46.	<i>«Some day I'll beat the face off of him,» was the way he often consoled himself for enduring the man's existence [80, с. 16].</i>	<i>«Коли-небудь я таки наб'ю йому морду», – часто втішав він себе, насилу зносячи присутність цієї людини [46].</i>	Обставина мети	Дієприслівниковий зворот Обставина причини	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (насилу)
47.	<i>... he saw, first, the paintings, and next, Her, looking at him with melting sweetness as she shook his hand at leaving [80, с. 16].</i>	<i>Він... побачив спочатку картини, що його прикрашали, а потім Її, з ніжною усмішкою, як тоді, коли процалися [46].</i>	Обставина часу	Підрядне обставинне речення часу (Особове дієслово Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Опущення (she shook his hand) Модуляція (йти – прощатися)
48.	<i>All day he effaced himself in the store, reserving for the evening, with his family, the privilege of being himself [80, с. 17].</i>	<i>Цілий день у крамниці він стримував себе, лишаючи радість бути самим собою на вечірні години серед сім'ї [46].</i>	Постпозити вне означення	Інфінітив Означення	Транспозиція Перестановка
49.	<i>She nodded, sighed, and went on stitching [80, с. 17].</i>	<i>Вона хитнула головою, зітхнула і знов почала шити [46].</i>	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція
50.	<i>If he only wanted to steady down, I'd give him a job drivin' the wagon [80, с. 17].</i>	<i>Якби він узявся за розум, я б йому дав роботу, їздив би з візком [46].</i>	Постпозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
51.	<i>He extracted great happiness from squelching her... [80, с.18].</i>	<i>Приємно було отак розчавлювати її... [46].</i>	Прийменниковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
52.	<i>He started to take off his shoes, but fell to staring at the white plaster wall opposite him [80, с.18].</i>	<i>Почав роззуватись, але зненацька погляд його впав на білу стіну [46].</i>	Частина складеного дієслівного присудка	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Опущення (fell to)

					Додавання (погляд) Компенсація (знанацька) Метафоризація (пильно дивитися – погляд впав)
53.	<i>He crinkled the paper viciously and resumed his reading</i> [80, с.18].	<i>Він сердито зашарудів газетою і знову став читати</i> [46].	Додаток	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (his)
54.	<i>They had always had the counter effect of making him beastly</i> [80, с. 19].	<i>Навпаки, вони будили в ньому звіра</i> [46].	Постпозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (effect) Перестановка Конкретизація (робили – будили)
55.	<i>He got up abruptly and tried to see himself in the dirty looking-glass over the wash-stand</i> [80, с. 19].	<i>Мартін раптом схопився й зазирнув у брудне дзеркальце над умивальником</i> [46].	Препозитив не означення	Іменник Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна
56.	<i>His eyes were made for seeing, but up to that moment they had been filled with the ever changing</i>	<i>Його очі були створені для того, щоб бачити, але їх занадто приваблювала вічно</i>	Обставина мети	Підрядне обставинне речення мети (Інфінітив Обставина мети)	Транспозиція Декомпресія
57.	<i>panorama of the world, at which he had been too busy gazing, ever to gaze at himself</i> [80, с. 19].	<i>мінлива панорама світу і він не мав часу роздивлятись самого себе</i> [46].	Додаток	Не перекладено	Опущення
58.	<i>His might have been a cherub's mouth, had not the full, sensuous lips a trick, under stress, of drawing firmly across the teeth</i> [80, с. 19].	<i>Рот у нього був би зовсім як у херувима, якби не звичка, розсердившись, стулювати міцно губи...</i> [46].	Постпозити вне означення	Інфінітив Означення	Транспозиція Опущення (across the teeth) Диференціація (стягувати – стулювати)
59.	<i>Besides, the tips of two of her fingers had been left in the cutting machine at the paper-box factory the preceding winter</i> [80, с. 20].	<i>А минулої зими на картонажній фабриці машиною їй відтяло кінчики двох пальців</i> [46].	Препозитив не означення	Не перекладено	Опущення
60.	<i>He sat back on the bed with a bitter laugh, and finished taking off his shoes</i>	<i>Гірко посміхаючись, він знову сів на ліжко і зняв, нарешті,</i>	Частина складеного дієслівного присудка	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення

	[80, с. 20].	черевики [46].			(finished) Компенсація (нарешті) Семантичне злиття (finished taking off – зняв)
61.	...she would dance with the best, all night, after a hard day's work at the laundry, and think nothing of leaving the dance to go to another day's hard work [80, с. 22].	... Гертруда могла танцювати цілу ніч після важкої роботи в пральні, байдужа і до того, що така сама важка робота її чекає й завтра [46].	Прийменни ковий додаток	Не перекладено	Опущення
62.	«Goin' to the Lotus Club dance to-night?» Jim demanded [80, с. 22].	– Підеи сьогодні танцювати до «Лотосу»? – запитав Джім [46].	Квазі- присудок	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
63.	«By not carin' about 'em,» was the answer [80, с. 23].	– Просто не звертаю на них уваги, – відказав той [46].	Обставина способу дії	Дієслівне словосполучення Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (просто) Декомпресія Синонімічна заміна (цікавитися – звертати увагу)
64.	«You mean makin' b'lieve you don't care about them?» Jim queried eagerly [80, с. 23].	– Тобто прикидаєшся , що тобі на них наплювати? – жваво випитував Джім [46].	Додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Компресія (making believe – прикидатися) Синонімічна заміна (робити вигляд – прикидатися)
65.	«Comin' to the dance to-night?» the other called after him [80, с. 23].	– То що, підемо сьогодні на танці? – гукнув йому вслід Джім [46].	Квазі- присудок	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
66.	There had been times when it was all he could do to refrain	Бували хвилини, коли Мартін насилу	Прийменни ковий додаток	Не перекладено	Опущення
67.	from reaching over and mopping Jim's face in the mush-plate [80, с. 24].	стримувався, щоб не тицьнути його носом у тарілку з вівсянкою [46].	Прийменни ковий додаток	Підрядне з'ясувальне речення (Інфінітив)	Транспозиція Декомпресія Модуляція (витерти – тицьнути) Антонімічний переклад (негативація)
68.	He was appalled at	Мартіна жахала	Препозитив	Прикметник	Транспозиція

	<i>the problem confronting him, weighted down by the incubus of his working-class station [80, c. 24].</i>	безвихідність його становища – людини таврованої робітничим походженням [46].	не означення	Означення	Опущення (class)
69.	<i>He would quit drinking, work up, and become a captain [80, c. 24].</i>	Кине пити , почне працювати й стане капітаном [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція
70.	<i>And if she wouldn't, well - he would live a good life among men, because of Her, and he would quit drinking anyway [80, c. 24].</i>	А хоч і не погодиться, він усе одно ради неї стане порядною людиною і покине пити [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція
71.	<i>He... lost himself in the mazes of visiting-card conduct between persons in polite society [80, c. 25].</i>	... він заплутався у правилах обміну візитними картками [46].	Препозитив не означення	Прикметник Означення	Транспозиція
72.	<i>Several times he barely escaped being caught by her brothers... [80, c. 26].</i>	Кілька разів він мало не наскочив на її братів... [46].	Додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (escaped) Модуляція (бути пійманим – наскочити) Антонімічний переклад (негативація)
73.	<i>... so that he might spring in and save her father [80, c. 26].</i>	... щоб виникла яка смертельна небезпека й Мартін міг би вихопитись і порятувати її батька [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синонімічна заміна (вистрибнути – вихопитись)
74.	<i>He must be that if he were ever to be worthy of breathing the same air with her [80, c. 26].</i>	Він повинен це осягти, якщо хоче бути гідним дихати одним з нею повітрям [46].	Прийменниковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
75.	<i>... he swiftly noted the difference between the baggy knees of the trousers worn by the working class and the straight line from knee to foot of those worn by the</i>	... він тепер одразу ж помітив, що в робітників на колінах завжди набігають мішки, а в людей з вищих кіл зверху донизу йде пряма складка [46].	Препозитив не означення	Іменник Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Компресія Конкретизація (робітничий клас – робітники)

76.	<i>men above the working class</i> [80, с. 26].		Препозитив не означення	Не перекладено	Опущення
77.	<i>Also, he learned the reason why, and invaded his sister's kitchen in search of irons and ironing-board</i> [80, с. 26].	<i>Зміркувавши, що тут і до чого, він пішов до сестри на кухню і розшукав праску та дошку для прасування</i> [46].	Препозитив не означення	Іменник Означення	Транспозиція Перестановка
78.	<i>Up to that time, drinking had seemed to him the proper thing for men to do...</i> [80, с. 26].	<i>Досі він вважав, що кожному чоловікові годиться випивати...</i> [46].	Підмет	Інфінітив Підмет	Транспозиція Перестановка
79.	<i>In the old days he would have smiled back, and gone further and encouraged smiling</i> [80, с. 27].	<i>Ще не так давно він би відповів дівчатам, заохочуючи їх до дальшого знайомства</i> [46].	Додаток	Іменникове словосполучення Додаток	Транспозиція Додавання (їх) Додавання (до) Декомпресія Модуляція (усміхатися – подальше знайомство)
80.	<i>He left his seat before the curtain went down on the last act, intent on seeing Her as she passed out</i> [80, с. 27].	<i>Пери ніж опустилася завіса після останньої дії, Мартін зійшов униз, щоб побачити Рут, коли вона виходитиме з театру</i> [46].	Прийменни ковий додаток	Підрядне обставинне речення мети (Інфінітив)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Опущення (intent)
81.	<i>The black-eyed girl smiled gratification and greeting, and showed signs of stopping, while her companion, arm linked in arm, giggled and likewise showed signs of halting</i> [80, с. 27].	<i>Чорноока задоволено й весело усміхнулася і вповільнила ходу; її подруга, що йшла з нею під руку, теж захихотіла, видно, маючи намір зупинитися</i> [46].	Додаток	Прислівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Диференціація (привітно – весело)
82.			Постпозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (ходу) Компресія Семантичне злиття (showed signs of stopping – вповільнила) Модуляція (зупинитись – вповільнити ходу)
83.			Постпозити вне означення	Інфінітив Означення	Транспозиція

84.	<i>... he held his own royally in the badinage, bristling with slang and sharpness, that was always the preliminary to getting acquainted in these swift-moving affairs</i> [80, с. 27].	<i>Він ... жартував, пересипаючи мову дотепами та жаргонними слівцями, як то завжди буває при таких знайомствах</i> [46].	Постпозити вне означення	Іменник Обставина умови	Транспозиція Синтаксична заміна
85.	<i>These thoughts he had tried to share, but never had he found a woman capable of understanding – nor a man</i> [80, с. 29].	<i>Цими думками він пробував ділитись, але жодного разу не спіткав жінки або чоловіка, які б зрозуміли його</i> [46].	Прийменни ковий додаток	Підрядне означальне речення (Особове дієслово Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
86.	<i>He talked on a few minutes before saying good night</i> [80, с. 30].	<i>Він погомонів з нею ще кілька хвилин і попрощався</i> [46].	Обставина часу	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Компресія Генералізація (сказав на добраніч – попрощався)
87.	<i>... he was afraid of committing himself to an irretrievable blunder</i> [80, с. 30]	<i>... він боявся зробити неоправдану помилку</i> [46].	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
88.	<i>He heard hundreds of technical words that were new to him, belonging to fields of thought that his meagre reading had never touched upon</i> [80, с. 30].	<i>Він почув сотні нових для нього термінів з тих галузей знання, про які ще не встиг прочитати</i> [46].	Підмет	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (читання не торкнулося – не встиг прочитати)
89.	<i>He devised the plan of writing the definitions in a notebook...</i> [80, с. 31].	<i>Тоді він вирішив записувати незнайомі слова до окремого зошитка...</i> [46].	Постпозити вне означення	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (plan) Генералізація (склав план запису – вирішив записувати)
90.	<i>It was not that his brain was weak or incapable; it could think these thoughts were it not for lack of training in thinking and lack of the thought-tools with which to think</i> [80, с. 31].	<i>І не тому, що розум його був безсилий: він міг опанувати всі ті думки, але йому бракувало практики та словесного запасу</i> [46].	Постпозити вне означення	Іменник Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Синонімічна заміна (тренування – практика)
91.	<i>the thought-tools with which to think</i> [80, с. 31].		Постпозити вне означення	Не перекладено	Опущення

92.	<i>He guessed this, and for a while entertained the idea of reading nothing but the dictionary ...</i> [80, с. 31].	<i>Мартін зрозумів це й поклав нічого не читати, крім словника... [46].</i>	Постпозити вне означення	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (idea) Додавання (не)
93.	<i>... he was soon able to extract great joy from chanting aloud or under his breath the music and the beauty of the printed words he had read</i> [80, с. 31].	<i>... на превелику свою радість, незабаром міг уже декламувати вголос чи подумки цілі вірші, сповнені музики й краси [46].</i>	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (extract) Диференціація (монотонно оповідати – декламувати)
94.	<i>... when he felt the contact of her hand in greeting</i> [80, с. 32].	<i>... коли вона, вітаючись, тисла йому руку [46].</i>	Обставина часу	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція Перестановка
95.	<i>Once they were seated in the living-room, he began to get on easily</i> [80, с. 32].	<i>Коли вони вже сиділи у вітальні, Мартін відчув себе певніше [46].</i>	Препозитив не означення	Іменник Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна
96.	<i>The old fascination of his neck was there, and there was sweetness in the thought of laying her hands upon it</i> [80, с. 32].	<i>Знов, як зачарована, дивилась вона на його шию і прислухалась до солодкого бажання оповити її руками [46].</i>	Постпозити вне означення	Інфінітив Означення	Транспозиція Модуляція (покласти – оповити)
97.	<i>Well, I've ben doin' a lot of thinkin' ever since</i> [80, с. 34].	<i>Ну, то я багато думаю про це [46].</i>	Додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (doin')
98.	<i>She was too absorbed in striving to reconcile the stumbling, uncouth speech and its simplicity of thought with what she saw in his face</i> [80, с. 34].	<i>Вона занадто поринула в міркування, як погодити його плутану мову й простоту думки з тим, що вона бачила в нього на обличчі [46].</i>	Прийменни ковий додаток	Іменник Додаток	Транспозиція Диференціація (намагання – міркування)
99.	<i>Your grammar is – «She had intended saying «awful,» but she amended it to «is not particularly good.»</i> [80, с. 35].	<i>Ви говорите... – вона хотіла сказати «жахливо», але стрималася, – не зовсім правильно! [46].</i>	Додаток	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудку	Транспозиція Синтаксична заміна
100.	<i>Her idea of love was more that of placid affection, servng the loved one softly in an</i>	<i>Для неї це була ніжна прихильність, служіння</i>	Постпозити вне означення	Іменник Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна

	<i>atmosphere, flower-scented and dim-lighted, of ethereal calm</i> [80, с. 38].	коханому серед небесного супокою, серед аромату квітів та імлистого сяйва [46].			
101.	<i>... she looked forward someday to emerging, without shock or friction, into that same quiet sweetness of existence with a loved one</i> [80, с. 38].	<i>... вона була певна, що одного дня без будь-яких хвилювань та боротьби теж розпочне таке саме безхмарне, радісне життя з коханим</i> [46].	Прийменни ковий додаток	Підрядне з'ясувальне речення (Особове дієслово Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Диференціація (з'являтися – розпочинати)
102.	<i>She enjoyed singing and playing to him</i> [80, с. 39].	<i>Рут охоче співала і грала йому</i> [46].	Додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
103.			Додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
104.	<i>He went to work in a printing office...</i> [80, с. 40].	<i>Він пішов працювати до друкарні...</i> [46].	Препозитив не означення	Іменник Обставина місця	Транспозиція Синтаксична заміна
105.	<i>When he was only seventeen, he was earning excellent wages at setting type, but he was ambitious</i> [80, с. 40].	<i>Сімнадцяти років він уже був складачем і заробляв добрі гроші, але його честолюбність цим не задовольнилася</i> [46].	Препозитив не означення	Іменник Іменна частина складеного присудку	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (друкарський набір (процес) – складач)
106.	<i>But he had learned how to be economical, and out of that four dollars he went on saving money</i> [80, с. 40].	<i>Але він навчився бути ощадливим і навіть з цих чотирьох доларів примудрявся щось вигадувати</i> [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (went on) Компенсація (примудрявся) Диференціація (зберігати – вигадувати)
107.	<i>An' I'll bet he's not particularly joyful at seein' others have a good time</i> [80, с. 40].	<i>І, мабуть, не дуже любить дивитися, як інші тішаються</i> [46].	Обставина часу	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудку	Транспозиція Синтаксична заміна
108.	<i>... she dreamed of helping him to see as she saw, of widening</i>	<i>І вона мріяла розширити його світогляд</i>	Прийменни ковий додаток	Не перекладено	Опущення
109.	<i>his horizon until it was identified with hers</i> [80, с. 41].	<i>настільки, щоб він злився з її власним</i> [46].	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
110.	<i>... he paid for lessons in shorthand by</i>	<i>... щоб заплатити за уроки, ночами</i>	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична

	<i>dictating at night to a court reporter who needed practice</i> [80, с. 41].	диктував одному судовому репортерові [46].			заміна Перестановка
111.	<i>He could not find an adequate motive in Mr. Butler's life of pinching and privation</i> [80, с. 42].	Як на нього, всі ті муки й злидні містера Бетлера не були нічим виправдані [46].	Постпозити вне означення	Іменник Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка
112.	<i>Much of this he strove to express to Ruth, and shocked her and made it clear that more remodelling was necessary</i> [80, с. 42].	Своїми міркуваннями він спробував поділитися з Рут, але вона тільки жахнулася і остаточно впевнилася, що Мартіна конче треба перевиховати [46].	Підмет	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (Мартін) Перестановка Конкретизація (переробити – перевиховати)
113.	<i>... he had shipped before the mast on the treasure-hunting schooner...</i> [80, с. 42].	... він найнявся на судно, що їхало шукати скарби... [46].	Препозитив не означення	Інфінітив Обставина мети (у складі підрядного означального речення)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Додавання (їхало) Генералізація (полювати – шукати)
114.	<i>Not alone had those eight months earned him enough money to stay on land for many weeks, but they had enabled him to do a great deal of studying and reading</i> [80, с. 42].	За ці вісім місяців він не тільки заробив досить грошей, щоб кілька тижнів прожити на суходолі, але встиг ще багато прочитати й вивчити [46].	Додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція Перестановка
115.	<i>him enough money to stay on land for many weeks, but they had enabled him to do a great deal of studying and reading</i> [80, с. 42].	Заробив досить грошей, щоб кілька тижнів прожити на суходолі, але встиг ще багато прочитати й вивчити [46].	Додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція Перестановка
116.	<i>He noticed the bad grammar used by his shipmates, and made a point of mentally correcting and reconstructing their crudities of speech.</i> [80, с. 42].	Тепер він помічав, як неправильно говорять його товариші матроси, і набув звичку виправляти про себе їхні помилки [46].	Постпозити вне означення	Інфінітив Означення	Транспозиція Синтаксична заміна
117.	<i>He noticed the bad grammar used by his shipmates, and made a point of mentally correcting and reconstructing their crudities of speech.</i> [80, с. 42].	Тепер він помічав, як неправильно говорять його товариші матроси, і набув звичку виправляти про себе їхні помилки [46].	Постпозити вне означення	Не перекладено	Опущення
118.	<i>... in addition to what he had learned of right speaking and high thinking, he had learned much of himself</i> [80, с. 43].	... Мартін не тільки навчився правильно говорити , поважно мислити , але й краще пізнав самого себе [46].	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
119.	<i>... in addition to what he had learned of right speaking and high thinking, he had learned much of himself</i> [80, с. 43].	... Мартін не тільки навчився правильно говорити , поважно мислити , але й краще пізнав самого себе [46].	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція
120.	<i>While he wrote, he could go on studying</i>	Він може водночас і писати й	Частина складеного	Інфінітив Частина	Транспозиція Опущення (go

	[80, с. 43].	учитися [46].	дієслівного присудку	складеного дієслівного присудку	оп) Додавання (водночас)
121.	<i>Of course, he cautioned himself, it would be slow succeeding at first, and for a time he would be content to earn enough money by his writing to enable him to go on studying</i> [80, с. 43].	<i>Звісно, казав він собі, успіх прийде не зразу, і коли б він спочатку міг заробити собі хоч на навчання, і то було б добре</i> [46].	Підмет	Іменник Підмет	Транспозиція Перестановка Опущення (it) Модуляція (буде – прийде) Модуляція (повільний – не зразу)
122.			Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
123.			Додаток	Іменник Обставина мети	Транспозиція Опущення (go on)
124.	<i>It was not so difficult to abstain from seeing her, because of the violent heat of creative fever that burned in him</i> [80, с. 44].	<i>Відмовитись од побачення з нею було не так уже й важко, бо Мартіна охопив огонь творчої гарячки</i> [46].	Прийменниковий додаток	Іменник Додаток	Транспозиція Перестановка Модуляція (бачити – побачення)
125.	<i>So, while he copied the manuscript a third time, he consoled himself by multiplying ten columns by ten dollars</i> [80, с. 44].	<i>Отже, переписуючи нарис утретє, Мартін втішався тим, що помножував десять шпальт на десять доларів</i> [46].	Обставина способу дії	Підрядне з'ясувальне речення (Особове дієслово Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
126.	<i>He went to the free reading-room and looked through the files of THE YOUTH'S COMPANION</i> [80, с. 44].	<i>Пішовши до читальні, він переглянув підшивки цього журналу...</i> [46].	Препозитив не означення	Іменник Обставина місця	Транспозиція Синтаксична заміна Семантичне злиття (читальна зала – читальня)
127.	<i>He had been on a whaling voyage in the Arctic...</i> [80, с. 44].	<i>Йому якось довелося служити на китобійному судні в Льодовитому океані...</i> [46].	Препозитив не означення	Прикметник Означення	Транспозиція
128.	<i>He knew whaling...</i> [80, с. 44].	<i>Він добре розумівся на китобійному промислі...</i> [46].	Додаток	Іменникове словосполучення Додаток	Транспозиція Декомпресія Додавання (промисел)
129.	<i>Martin contented himself by picturing his brother-in-law's surprise...</i> [80, с. 44].	<i>Мартін мовчав і заздалегідь тішився, уявляючи собі здивоване обличчя містера Хігінботема...</i> [46].	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція

130.	... until the thought came to him of hiring a servant for Gertrude and of buying a bicycle for Marion [80, с. 45].	... і врешті надумав найняти Гертруді служницю, а Мерієн подарувати велосипед [46].	Постпозити вне означення	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна
131.			Постпозити вне означення	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Модуляція (купити – подарувати)
132.	... and on Saturday afternoon, after having planned an article on pearl-diving , he went to see Ruth [80, с. 45].	... та накресливши план нарису про ловців перлів , він у суботу після обіду пішов до Рут [46].	Обставина часу	Дієприслівникови й зворот Обставина часу	Транспозиція
133.			Постпозити вне означення	Іменник Означення	Транспозиція Модуляція (пірнання за перлами – ловці перлів)
134.	He told her of what he had been doing, and of his plan to write for a livelihood and of going on with his studies [80, с. 46].	Він розповів їй про свою нову роботу і про те, що збирається писати для заробітку, а разом і вчитися [46].	Прийменни ковий додаток	Не перекладено	Опущення
135.	... writing must be a trade, like anything else [80, с. 46].	... література таке саме ремесло, як і всяке інше [46].	Підмет	Іменник Підмет	Транспозиція Модуляція (письмо – література)
136.	You couldn't hope to be a blacksmith without spending three years at learning the trade - or is it five years! [80, с. 46].	Адже ж не можна стати ковалем, не повчившись років зо три, а то й усі п'ять [46].	Обставина умови	Не перекладено	Опущення
137.			Прийменни ковий додаток	Дієприслівник Обставина умови	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Семантичне злиття (витративши на навчання – провчившись) Антонімічний переклад (негативація)
138.	«But no matter how peculiarly constituted a man may be for blacksmithing ,» she was laughing, «I never heard of one becoming a blacksmith without first serving his apprenticeship.» [80, с. 46].	– Хай навіть людина має і особливий хист до ковальства , – засміялася вона, – але перше ніж стати ковалем, вона мусить побути підмайстром [46].	Прийменни ковий додаток	Іменник Означення	Транспозиція Синтаксична заміна
139.			Обставина способу дії	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудку	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (мусить) Генералізація (служити - побути)
140.	Because, without writing there	– Тому, що коли не писатиму , то	Обставина умови	Підрядне обставинне	Транспозиція Синтаксична

	<i>wouldn't be any high school</i> [80, с. 47].	<i>нічого ї думати про навчання</i> [46].		речення умови (Особове дієслово Присудок)	заміна Декомпресія Антонімічний переклад (негативація)
141.	« <i>Of course, you could go on your writing, too.</i> » [80, с. 47].	– <i>Звісно, ви могли б водночас і писати</i> [46].	Частина складеного дієслівного присудка	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудку	Транспозиція Опущення (go on) Компенсація (водночас)
142.	<i>He was clay in her hands immediately, as passionately desirous of being moulded by her as she was desirous of shaping him into the image of her ideal of man</i> [80, с. 47].	<i>Мартін став глиною в її руках і палко жадав, щоб вона ліпила з нього, що хоче, а вона прагнула зробити його образом і подобою свого ідеалу</i> [46].	Прийменни ковий додаток	Підрядне з'ясувального речення (Особове дієслово Присудок)	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Конкретизація (формувати – ліпити)
143.			Прийменни ковий додаток	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудку	Транспозиція Синтаксична заміна Генералізація (формувати – зробити)
144.	<i>Nor did he mind, in the course of learning to ride the wheel home, the fact that he ruined his suit of clothes</i> [80, с. 48].	<i>Не дуже засмутився він і тоді, коли, спробувавши поїхати на велосипеді додому, подер собі костюма</i> [46].	Постпозити вне означення	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (course) Модуляція (навчатися – спробувати)
145.	<i>Sunday he had intended to devote to studying for the high school examination, but the pearl-diving article lured him away, and he spent the day in the white-hot fever of re-creating the beauty and romance that burned in him</i> [80, с. 48].	<i>У неділю Мартін мав намір готуватися до іспитів, але нарис про ловлю перлів так захопив його, що він провів цілий день у гарячковій праці, відтворюючи ту красу й романтику, які буяли в ньому</i> [46].	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Означення	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (devote) Генералізація (вчитися – готуватися)
146.			Постпозити вне означення	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
147.	<i>... he honored it by delivering platitudinous sermonettes upon American institutions...</i> [80, с. 48].	<i>... він супроводив їх коротенькими заяложеними проповідями про американські звичаї...</i> [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (honored) Генералізація (виголошувати – супроводив)
148.	<i>But if my days are taken up with work and my nights with school, when am I</i>	<i>«Але якщо я буду вдень працювати, а ввечері вчитися, то коли я зможу</i>	Прийменни ковий додаток	Інфінітив Частина складеного дієслівного	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка

	<i>going to see you? - was Martin's first thought, though he refrained from uttering it</i> [80, с. 48].	бачитися з вами?» – хотів сказати Мартін, однак стримався [46].		присудка	Додавання (хотів)
149.	<i>You need the skilled teachers, the specialists in the art of imparting knowledge</i> [80, с. 48].	Вам потрібні кваліфіковані педагоги, які добре володіють мистецтвом передавати свої знання іншим [46].	Постпозити вне означення	Інфінітив Означення	Транспозиція Опущення (specialists) Компенсація (володіють)
150.	<i>I've spent a lot of time in the chart-room now, and I'm on the edge of knowing my way about, what charts I want to refer to, what coasts I want to explore</i> [80, с. 50].	Я вже довгенько пробув серед карт, знаю , які мені потрібні, які береги я б хотів дослідити [46].	Постпозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (on the edge)
151.	<i>But he would cease sleeping in the sun</i> [80, с. 50].	Годі вже спати на сонці! [46].	Частина складеного дієслівного присудку	Інфінітив Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (cease) Компенсація (годі)
152.	<i>Other men had discovered the trick of expression, of making words obedient servitors, and of making combinations of words mean more than the sum of their separate meanings</i> [80, с. 50].	Збагнули ж інші люди тайну слів, зробили їх своїми слухняними рабами, навчилися сполучати їх так, щоб укупі вони набирали глибшого змісту, ніж кожне зокрема [46].	Постпозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
153.			Постпозити вне означення	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (навчилися) Компресія Семантичне злиття (робити комбінації – сполучати)
154.	<i>She had no way of knowing it</i> [80, с. 51].	Та їй звідки було їй знати ? [46].	Постпозити вне означення	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (had no way) Компенсація (звідки)

Герундіальні предикативні конструкції

№	Оригінал	Переклад	Функція оригіналу	Спосіб перекладу	Перекладацька трансформація
1.	<i>There was no bar-keeper upon whom to call for drinks, no small boy to send around the corner for a can of beer and by means of that social fluid start the amenities of friendship flowing [80, с. 4].</i>	Не було тут ані бармена, що міг би подати чогось випити, ані хлопця, якого можна послати по пиво, в такий спосіб полегшивши собі початок знайомства [46].	Складне означення	Іменникове словосполучення Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (flowing) Синонімічна заміна (дружба – знайомство)
2.	<i>There flashed into his mind the picture of her mother, of the kiss of greeting, and of the pair of them walking toward him with arms entwined [80, с. 8].</i>	Згадав, як Рут привітала матір поцілунком і як вони обидві, обнявшись, підійшли до нього [46].	Складне означення	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка Семантичне злиття (walking toward – підійшли)
3.	<i>I won't put up with his shinanigan – debotchin' innocent children with his boozing [80, с. 17].</i>	Я не потерплю, щоб він п'яницьким бешкетом деморалізував мені невинних дітей [46].	Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка Синонімічна заміна (розбещував – деморалізував)
4.			Складний додаток	Іменникове словосполучення Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Модуляція (Пияцтво – п'яницький бешкет)
5.	<i>... he did not know that he had that in his being that drew love from women and which had been the cause of their reaching out for his youth [80, с. 19].</i>	Він... не підозрював, що в ньому є щось таке, що збуджувало у жінок любов, змушувало їх гнатися за його молодістю [46].	Складне означення	Інфінітив Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (cause) Додавання (змушувало) Модуляція (досягати – гнатися)
6.	<i>We was all wishin' you was there [80, с. 23].</i>	Ми всі жаліли , що тебе не було [46].	Іменна частина складеного	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна

			присудку		Антонімічний переклад (негативація)
7.	<i>... he treated them and was treated in turn, as of old, but he ordered for himself root beer or ginger ale and good-naturedly endured their chaffing [80, с. 26].</i>	<i>... він, як і раніш, частував їх, але собі замовляв лише кухоль німецького пива або імбирного елю і добродушно зносив глузування [46].</i>	Складний додаток	Іменник Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (their)
8.	<i>Mebbe you think it's funny, me askin' you about all this [80, с. 34].</i>	<i>Вам, мабуть, смішно, що я питаю вас про це? [46].</i>	Складний підмет	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
9.	<i>You don't mind my being frank, do you? [80, с. 35].</i>	<i>Можу я з вами бути одверта? [46].</i>	Складний додаток	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (don't mind) Компенсація (можу) Антонімічний переклад (позитивація)
10.	<i>«But no matter how peculiarly constituted a man may be for blacksmithing,» she was laughing, «I never heard of one becoming a blacksmith without first serving his apprenticeship.» [80, с. 46].</i>	<i>– Хай навіть людина має і особливий хист до ковальства, – засміялася вона, – але перше ніж стати ковалем, вона мусить побути підмайстром [46].</i>	Складний додаток	Інфінітив Іменна частина складеного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка (вона)
11.	<i>It never entered her head that there could be any other reason for her being kindly disposed toward him [80, с. 51].</i>	<i>Їй і на думку не спадало, що її вибачливість може мати якусь іншу причину [46].</i>	Складне означення	Іменникове словосполучення Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Диференціація (бути прихильним – вибачливість)

Дієприкметник I

№	Оригінал	Переклад	Функція	Спосіб перекладу	Перекладацька трансформація
1.	... <i>he lurched away like a frightened horse, barely missing the piano stool</i> [80, с. 1].	Він ... <i>сахнувся, немов сполоханий кінь, і мало не перекинув</i> дзиглика біля рояля [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (втратив перекинув) Антонімічний переклад (негативація)
2.	« <i>Hold on, Arthur, my boy,</i> » <i>he said, attempting to mask his anxiety with facetious utterance</i> [80, с. 1].	– <i>Стривайте, Артуре, – мовив він, намагаючись приховати своє збентеження жартівливим тоном</i> [46].	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина мети	Транспозиція Синтаксична заміна
3.	<i>He stepped back to the table, tore open the envelope, and began to read, giving the stranger an opportunity to recover himself</i> [80, с. 1].	Артур <i>підступив до столу, розірвав конверта і почав читати, щоб дати</i> гостеві змогу <i>опам'ятатися</i> [46].	Обставина способу дії	Підрядне обставинне речення мети Інфінітив	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
4.	<i>He cursed himself for having come, and at the same time resolved that, happen what would, having come, he would carry it through</i> [80, с. 2].	Він <i>проклинав себе, що прийшов сюди, але вирішив будь-що перетерпіти все до кінця</i> [46].	Обставина умови	Не перекладено	Опущення
5.	... <i>lowering storm-clouds covered the sky...</i> [80, с. 2].	... <i>над обрієм повисли темні хмари...</i> [46].	Препозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Семантичне злиття (нависаючі + вкрили = повисли) Компресія
6.	<i>He glanced at the titles and the authors' names, read fragments of text, caressing the volumes with his eyes and hands, and, once, recognized a</i>	<i>Переглядав заголовки, імена авторів, читав уривки тексту, пестив</i> кожен том <i>очима й руками і навіть упізнав книжку, що її</i>	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна

	<i>book he had read</i> [80, с. 2].	колись читав [46].			
7.	<i>That fellow had eyes, and he had certainly seen color and flashing light</i> [80, с. 2].	У цього хлопчини зірки очі, він справді бачить і обриси, і барви [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
8.	<i>... his imagination, pitched high, was ever at work establishing relations of likeness and difference</i> [80, с. 2].	Його палка уява невтомно скрізь відшукувала схожість і відмінність [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (was ever at work) Модуляція (встановлювати – відшукати)
9.	<i>He saw the weak and sickly faces of the girls of the factories, and the simpering, boisterous girls from the south of Market</i> [80, с. 3].	Він бачив худі, хворобливі обличчя фабричних робітниць і веселих зухвалих дівчат із Маркет-стріт [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Перестановка Модуляція (манірно посміхатися – зухвалий)
10.	<i>There were women of the cattle camps, and swarthy cigarette-smoking women of Old Mexico</i> [80, с. 3].	Тут були й скотарки з ферм, і смугляві мексіканки з сигаретами в зубах [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
11.	<i>These, in turn, were crowded out by Japanese women, doll-like, stepping mincingly on wooden clogs...</i> [80, с. 3].	За ними дріботіли в дерев'яних ходаках схожі на ляльок японки... [46].	Постпозит ивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Опущення (were crowded) Компресія Семантичне злиття (дрібно ступати – дріботіти)
12.	<i>All these were blotted out by a grotesque and terrible nightmare brood – frowsy, shuffling creatures from the pavements of Whitechapel...</i> [80, с. 3].	Але всіх їх відтіснило жаске й маячливе плем'я – розпатлані повії Уайтчепела... [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
13.	<i>She noticed that the hand he waved was covered with fresh abrasions, in the process of healing, and a glance at the other loose-hanging</i>	Вона помітила, що його рука вкрита свіжими саднами, які тільки-но почали загоюватись, що садна були й на	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення

	<i>hand showed it to be in the same condition</i> [80, с. 3].	другій руці [46].			
14.	«A Mexican with a knife, miss,» he answered, moistening his parched lips and clearing his throat [80, с. 4].	– Та то мексіканець итрикнув мене ножем, міс, – відповів він, зволожуючи язиком пересохлі губи й відкашлюючись [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (язиком)
15.			Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Компресія Синтаксичне злиття
16.	... in his eyes was a rich vision of that hot, starry night at Salina Cruz, ... the voices of the drunken sailors in the distance, the jostling	... перед ним постала гаряча зоряна ніч у СалінаКруз, ... вдалині голоси п'яних матросів, юрба вантажників,	Препозити вне означення	Іменник Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна Генералізація (ті, що штовхаються – юрба)
17.	stevedores, ... the two bodies, his and the Mexican's, locked together, rolling over and over and tearing up the sand, and	... два переплетені тіла, його і мексіканцеве, перекидаються в піску, а десь ніжно дзвенить гітара [46].	Постпозитивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (обертаються – перекидаються)
18.	from away off somewhere the mellow tinkling of a guitar [80, с. 4].		Постпозитивне означення	Не перекладено	Опущення
19.	Such was the picture, and he thrilled to the memory of it, wondering if the man could paint it who had painted the pilot-schooner on the wall [80, с. 4].	Він аж здригнувся на цей спогад і запитав сам себе, чи зміг би художник, що намалював оту картину, що висить на стіні, все це відтворити [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
20.	«It was just an accident,» he said, putting his hand to his cheek [80, с. 4].	– Це просто випадок, – сказав він, проводячи рукою по щоці [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (кладучи – проводячи)
21.	«This man Swineburne,» he began, attempting to put his plan into execution and pronouncing the I long [80, с. 4].	– Оцей Свайнберн, – почав Мартін здійснювати свій план, спотворюючи при цьому поетове прізвище [46].	Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
22.			Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Додавання (при цьому) Генералізація (вимовляючи – спотворюючи)
23.	He felt better, and settled back slightly from the edge of the	Мартінові теж полегшало, і він трохи глибше	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Перестановка Опущення

	<i>chair, holding tightly to its arms with his hands</i> [80, с. 5].	вмостився в кріслі, міцно тримаючись за бильця [46].			(with his hands)
24.	... he strove to follow her, marvelling at all the knowledge that was stowed away in that pretty head of hers, and drinking in the pale beauty of her face [80, с. 5].	... він стежив за кожним її словом, дивуючись , що в цій гарненькій голівці крилося стільки знання, і милуючись вродою її блілого обличчя [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
25.	that pretty head of hers, and drinking in the pale beauty of her face [80, с. 5].	гарненькій голівці крилося стільки знання, і милуючись вродою її блілого обличчя [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (упиваючись – милуючись)
26.	And through the swaying , palpitant vision, as through a fairy mirage, he stared at the real woman, sitting there and talking of literature and art [80, с. 5].	А крізь хиткі , тремтливі видіння, немов крізь чарівне марево, Мартін бачив живу жінку, що сиділа перед ним і говорила про літературу та мистецтво [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція
27.	stared at the real woman, sitting there and talking of literature and art [80, с. 5].	бачив живу жінку, що сиділа перед ним і говорила про літературу та мистецтво [46].	Постпозит ивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
28.	literature and art [80, с. 5].	літературу та мистецтво [46].	Постпозит ивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
29.	But she, who knew little of the world of men, being a woman, was keenly aware of his burning eyes [80, с. 5].	А її, жінку, яка не дуже зналася на чоловіках, вважав вогонь його очей [46].	Обставина причини	Не перекладено	Опущення
30.	men, being a woman, was keenly aware of his burning eyes [80, с. 5].	чоловіках, вважав вогонь його очей [46].	Препозити вне означення	Іменник Підмет	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (палаючі – вогонь)
31.	...her instincts rang clarion-voiced through her being, impelling her to hurdle caste and place and gain to this traveller from another world... [80, с. 5].	...але інстинкт, проймаючи всю істоту, дзвенів їй у крові, вимагаючи , щоб вона забула про своє походження й становище, піддалася чарам цього прибульця з іншого світу... [46].	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Диференціація (примушуючи – вимагаючи)
32.	Like silver, he thought to himself, like tinkling silver bells... [80, с. 5].	«Наче срібло, – подумав він, – наче срібні дзвіночки» [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
33.	...he likened himself to a sailor, in a strange ship, on a dark night, groping about in the unfamiliar running rigging [80, с. 6].	...сам собі видавався матросом, який темної ночі блукає напомацки на чужому судні серед незнайомої оснастки [46].	Постпозит ивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Конкретизація (іти напомацки – блукати напомацки)
34.	Her gaze rested for a moment on the	На мить її погляд спинився на його	Постпозит ивне	Підрядне означальне	Транспозиція Синтаксична

	<i>muscular neck, heavy corded, almost bull-like, bronzed by the sun, spilling over with rugged health and strength</i> [80, с. 6].	мускулястий, схожій на волову, бронзовій од сонця шиї, від якої так і пашіло здоров'ям та силою [46].	означення	речення Особове дієслово	заміна Декомпресія Диференціація (розливатися – пашіти)
35.	<i>...he stood with trousers bagging at the knees, his arms loose-hanging and ludicrous, his face set hard for the impending ordeal</i> [80, с. 8].	<i>Штани в нього на колінах надималися, руки безпорадно висіли, а обличчя на саму думку про майбутнє випробування спохмурніло</i> [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Модуляція (що, наближається – майбутнє)
36.	<i>...he and his mates sat eating salt beef with sheath-knives and fingers, or scooping thick pea-soup out of pannikins by means of battered iron spoons</i> [80, с. 8].	<i>...він і його товариші, орудуючи складаними ножами й пальцями, їли солонину або черпали з мисок погнутими залізними ложками горохову юшку</i> [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Опущення (<i>sat</i>)
37.	<i>...he and his mates sat eating salt beef with sheath-knives and fingers, or scooping thick pea-soup out of pannikins by means of battered iron spoons</i> [80, с. 8].	<i>...він і його товариші, орудуючи складаними ножами й пальцями, їли солонину або черпали з мисок погнутими залізними ложками горохову юшку</i> [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
38.	<i>The stench of bad beef was in his nostrils, while in his ears, to the accompaniment of creaking timbers and groaning bulkheads, echoed the loud mouthnoises of the eaters</i> [80, с. 8].	<i>У ніздрі бив дух несвіжого м'яса, а у вухах – під рипіння шпангоутів та стогін переборок – лунало чвакання матросів</i> [46].	Препозити вне означення	Іменник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
39.	<i>The stench of bad beef was in his nostrils, while in his ears, to the accompaniment of creaking timbers and groaning bulkheads, echoed the loud mouthnoises of the eaters</i> [80, с. 8].	<i>У ніздрі бив дух несвіжого м'яса, а у вухах – під рипіння шпангоутів та стогін переборок – лунало чвакання матросів</i> [46].	Препозити вне означення	Іменник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
40.	<i>... a dire Sphinx that propounded puzzles and conundrums demanding instantaneous solution</i> [80, с. 9].	<i>... грізний сфінкс, що загадував загадки, які він мусив одразу розв'язувати</i> [46].	Постпозит ивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово Складений дієслівний присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Додавання (він) Модуляція (що вимагають – мусив)
41.	<i>It was during the first part of the dinner, struggling to decide upon his attitude, that he was very quiet</i> [80, с. 9].	<i>На початку обіду Мартін переважно мовчав, силкуючись вирішити, як йому бути</i> [46].	Обставина причини	Дієприслівник Обставина причини	Транспозиція Перестановка Синонімічна заміна (робити зусилля – силкуватися)
42.	<i>... he kept himself in the background, listening, observing,</i>	<i>... не виступаючи на перший план, слухав,</i>	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна

43.	<i>and pleasuring, replying in reticent monosyllables,</i>	<i>спостерігав, тішився, а на запитання</i>	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
44.	<i>saying, «Yes, miss,»... [80, с. 9].</i>	<i>відповідав дуже коротко: їй – «так, міс»... [46].</i>	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Синонімічна заміна (знаходити задоволення – тішитися)
45.			Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (на запитання)
46.			Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
47.	<i>He curbed the impulse, arising out of his sea-training, to say «Yes, sir,» and «No, sir,» to her brothers [80, с. 9].</i>	<i>У розмові з її братами він насилу стримувався, щоб не казати «так, сер» і «ні, сер», засвоєні на морі [46].</i>	Постпозитивне означення	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Перестановка Модуляція (що, виникають – засвоєні)
48.	<i>He was in the books himself, adventuring through the printed pages of bound volumes [80, с. 9].</i>	<i>Та він немовби і сам ставав героєм з книжки і ззнавав дивних пригод, змальованих на друкованих сторінках опрацьованих томів [46].</i>	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (проживати – зазнавати) Додавання (дивні пригоди)
49.	<i>... his speech was like his walk to the table,</i>	<i>... він раз по раз затинався,</i>	Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
50.	<i>filled with jerks and halts as he groped in his polyglot vocabulary for words, debating over words he knew were fit but which he feared he could not pronounce, rejecting other words he knew would not be understood or would be raw and harsh [80, с. 9].</i>	<i>шукаючи в своєму багатомовному словнику відповідного слова, а знайшовши, боявся, що не зуміє його як слід вимовити, інші ж здавалися йому незрозумілими для цього товариства або грубими й різкими [46].</i>	Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
51.	<i>... this carefulness of diction was making a booby of him, preventing him from expressing what he had in him [80, с. 10].</i>	<i>... така нескладність у мові робить його якимсь йолопом і не дає висловити те, що він відчуває й думає [46].</i>	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Антонімічний переклад (негативація)

52.	<i>He caught her curious and speculative eyes fixed on his hands, and, being in explanatory mood, he said...</i> [80, c. 10].	Помітивши, що Рут пильно й зацікавлено дивиться на його руки, він мовив далі... [46].	Обставина причини	Не перекладено	Опущення
53.	<i>... around the Puget Sound ports we worked like niggers, storing cargo-mixed freight, if you know what that means</i> [80, c. 10].	... нам довелося в портах П'юджет Саунду працювати, мов неграм. Вантажили «мішаний фрахт», коли вам відомо, що це таке [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Зовнішній поділ речення Модуляція (складувати – вантажити)
54.	<i>In pursuance of this decision, when the two brothers, talking university shop, had used «trig» several times, Martin Eden demanded:...</i> [80, c. 10].	Отже, коли брати, говорячи про університетські справи, кілька разів ужили слово «триг», Мартін Іден спитав:... [46].	Обставина часу	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція
55.	<i>... and straightway from the back of his consciousness rushed</i>	... і вмить з глибини свідомості зринула думка –	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція Синтаксична заміна
56.	<i>the thought, CONQUERING, TO WIN TO HER, THAT LILY-PALE SPIRIT SITTING BESIDE HIM</i> [80, c. 11].	завоювавши , здобути її, цей лілейно-білий дух, що сидить поруч нього [46].	Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
57.	<i>He brought the pulsing sea before them, and the men and the ships upon the sea</i> [80, c. 11].	Він змалював бурхливе море, кораблі й людей на морі [46].	Препозитивне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Диференціація (пульсуюче – бурхливе)
58.	<i>He selected from the vast mass of detail with an artist's touch, drawing pictures of life that glowed and burned</i>	З чуттям справжнього художника він вибирав з-посеред безлічі дрібниць найцікавіше,	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Генералізація (малював – створював)
59.	<i>with light and color, injecting movement...</i> [80, c. 11].	створював картини життя, що мінилися яскравим світлом і барвами, надавав їм руху... [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (вводив – надавав)
60.	<i>She wanted to lean toward this burning, blazing man that was like a volcano spouting forth strength, robustness, and health</i>	Їй хотілося пригорнутися до цього палкого, могутнього чоловіка, який, немов вулкан, так і клекотів силою й	Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (вивергав – клекотів)

	[80, с. 11].	здоров'ям [46].			
61.	<i>But he was too complicated a plexus of sensibilities to sit staring at a gulf a whole evening, especially when there was music</i> [80, с. 12].	<i>Він був занадто вразливий і експансивний, щоб сидіти цілий вечір, спокійно споглядаючи цю безодню та ще й під музику...</i> [46].	Обставина способу дії	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Перестановка Додавання (спокійно)
62.	<i>It was like strong drink, firing him to audacities of feeling, - a drug that laid hold of his imagination and went cloud-soaring through the sky</i> [80, с. 12].	<i>Музика впливала на нього, як міцний трюнок, проймаючи вогнем завзяття, полонила його уяву й заносила понад хмари</i> [46].	Постпозитивне означення	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Модуляція (розпалюючи – проймаючи вогнем)
63.			Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (went) Опущення (through the sky) Модуляція (злітати вгору – заносити понад)
64.	<i>... he accepted her playing largely on faith, patiently waiting, at first, for the lifting measures of pronounced and simple rhythm...</i> [80, с. 12].	<i>Але він... брав гру дівчини на віру, терпеливо виловлюючи окремі такти простого танцювального ритму...</i> [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (at first) Модуляція (чекаючи – виловлюючи)
65.			Препозитивне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Генералізація (lifting? – окремі)
66.	<i>... and then the scene before him vanished and he was away, rocking over the world that was to him a very dear world</i> [80, с. 12].	<i>... далі все зникло, і він полинув світами, любими серцю світами</i> [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Семантичне злиття (бути далеко + коливаючись) Модуляція (полинув)
67.	<i>... or he beat up against the southeast trades through long tropic days, sinking</i>	<i>... а от уже змагається в довгі тропічні дні з південно-східним</i>	Препозитивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка

68.	<i>palm-tufted coral islets in the turquoise sea behind and lifting palm-tufted coral islets in the turquoise sea ahead</i> [80, с. 12].	<i>пасатом; позаду в морську блакить поринають увінчані пальмами коралові островці, а попереду такі самі коралові островці випливають з морської блакиті</i> [46].	Препозити вне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Диференціація (підніматися – впливати)
69.	<i>... he was gazing down through shimmering heat into the whited sepulchre of Death Valley, or pulling an oar on a freezing ocean where great ice islands towered and glistened in the sun</i> [80, с. 12].	<i>... він уже дивиться крізь мерехтливу млу розжареного повітря на білу гробницю каліфорнійської Долини Смерті, а то враз починає веслувати серед напівзамерзлого океану, де, вилискуючи на сонці, височать велетенські крижані гори</i> [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція
70.	<i>... he was gazing down through shimmering heat into the whited sepulchre of Death Valley, or pulling an oar on a freezing ocean where great ice islands towered and glistened in the sun</i> [80, с. 12].	<i>... він уже дивиться крізь мерехтливу млу розжареного повітря на білу гробницю каліфорнійської Долини Смерті, а то враз починає веслувати серед напівзамерзлого океану, де, вилискуючи на сонці, височать велетенські крижані гори</i> [46].	Препозити вне означення	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Диференціація (freezing – напівзамерзлий)
71.	<i>He lay on a coral beach where the cocoanuts grew down to the mellow-sounding surf</i> [80, с. 13].	<i>Ось він лежить на кораловому острові під кокосовими пальмами, слухаючи ніжний спів прибою</i> [46].	Препозити вне означення	Іменник Додаток	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (слухаючи) Конкретизація (звук – спів)
72.	<i>... in the light of which danced the HULA dancers to the barbaric love-calls of the singers, who chanted to tinkling UKULELES and rumbling tom-toms</i> [80, с. 13].	<i>... у відсвітах полум'я під дзвін гавайської гітари та стукіт тамтамів танцюристи танцюють гулу</i> [46].	Препозити вне означення	Іменник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
73.	<i>... in the light of which danced the HULA dancers to the barbaric love-calls of the singers, who chanted to tinkling UKULELES and rumbling tom-toms</i> [80, с. 13].	<i>... у відсвітах полум'я під дзвін гавайської гітари та стукіт тамтамів танцюристи танцюють гулу</i> [46].	Препозити вне означення	Іменник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Синонімічна заміна (грюкати – стукіт)
74.	<i>... he went on oscillating across the broad, warm world, through high adventure and noble deeds to Her – ay, and with her, winning her, his arm about her, and carrying her on in flight through the empery of his mind</i> [80, с. 13].	<i>І він полинув думкою у широкий живий світ, шукаючи пригод і подвигів заради Неї. І ось він уже з нею, він здобув її, оповив руками й несе по країні своїх мрій</i> [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (виграв – здобув)
75.	<i>... he went on oscillating across the broad, warm world, through high adventure and noble deeds to Her – ay, and with her, winning her, his arm about her, and carrying her on in flight through the empery of his mind</i> [80, с. 13].	<i>І він полинув думкою у широкий живий світ, шукаючи пригод і подвигів заради Неї. І ось він уже з нею, він здобув її, оповив руками й несе по країні своїх мрій</i> [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
76.	<i>And she, glancing at him across her</i>	<i>Рут, глянувши через плече на</i>	Обставина часу	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція

	<i>shoulder, saw something of all this in his face</i> [80, с. 13].	<i>Мартина, побачила відсвіт цих мріянь у нього на обличчі</i> [46].			
77.	<i>It was a transfigured face, with great shining eyes...</i> [80, с. 13].	<i>Це було зовсім нове обличчя з великими світлистими очима...</i> [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Диференціація (сяючий – світлий)
78.	<i>The raw, stumbling lout was gone</i> [80, с. 13].	<i>Грубий, незграбний парубок зник</i> [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Генералізація (спотикатися – незграбний)
79.	<i>The ill-fitting clothes, battered hands, and sunburned face remained...</i> [80, с. 13].	<i>Правда, погано пошитий костюм, зранені руки й засмагле обличчя лишились...</i> [46].	Препозити вне означення	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Модуляція (підходящий – пошитий)
80.	<i>... when the time came for him to beat a stumbling retreat and go, she lent him the volume of Swinburne...</i> [80, с.13].	<i>... коли він незграбно попросився й зібрався йти, дівчина дала йому томик Свінберна...</i> [46].	Препозити вне означення	Прислівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Генералізація (спотикатися – незграбно)
81.	<i>He seemed such a boy, as he stood blushing and stammering his thanks...</i> [80, с. 13].	<i>Мартін скидався на маленького хлопчика, коли, засоромлений, бурмотів слова подяки...</i> [46].	Обставина супутніх подій	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Синтаксична заміна Модуляція (червоніти – соромитися)
82.			Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (stood) Диференціація (затинатися – бурмотіти)
83.	<i>A cold drizzle was falling, but he bared his head to it and unbuttoned his vest, swinging along in splendid unconcern</i> [80, с. 14].	<i>Сіяв холодний дощ, але Мартін ішов у щасливому засліпленні, без шапки, в розстебнутій куртці</i> [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Генералізація (хитався – ішов) Перестановка
84.	<i>He was in an ecstasy, dreaming dreams and reconstructing</i>	<i>У мрійному екстазі відновлював у пам'яті щойно пережите</i> [46].	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення
85.	<i>the scenes just past</i> [80, с. 14].		Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (у пам'яті)
86.	<i>... the woman that he had thought little</i>	<i>... жінка, про яку, щоправда, рідко</i>	Обставина причини	Дієприслівниковий зворот	Транспозиція Додавання

	<i>about, not being given to thinking about women, but whom he had expected</i> [80, с. 14].	думав, не звикши взагалі думати про жінок, хоч десь у глибині душі сподівався її зустріти [46].		Обставина причини	(взагалі)
87.	<i>He had always been irreligious, scoffing good-naturedly at the sky-pilots and their immortality of the soul</i> [80, с. 14].	Завжди був нерелігійний і добродушно глузував з понів та з їхнього твердження про безсмертя душі [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка
88.	<i>Her face shimmered before his eyes as he walked along, – pale and serious, sweet and sensitive, smiling with pity and tenderness...</i> [80, с. 14].	Він ішов, а перед ним сяяло її обличчя: бліде й серйозне, ніжне й ласкаве, воно усміхалося жалісливо й лагідно... [46].	Постпозитивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (воно)
89.	<i>... he was quivering and palpitant with emotions he had never known, drifting deliciously on a sea of sensibility</i> [80, с. 14].	... він тремтів від не знаного досі зворушення, радісно пливучи по морю одухотворених натхнених почувань... [46].	Обставина часу	Дієприслівниковий зворот Обставина часу	Транспозиція Перестановка
90.	<i>He staggered along like a drunken man, murmuring fervently aloud...</i> [80, с. 14].	Він похитувався, мов п'яний, і бурмотів ... [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (fervently aloud)
91.	<i>With the policeman's hail he was immediately his ordinary self, grasping the situation clearly</i> [80, с. 15].	Почувши полісменів оклик, він миттю прийшов до тями і не розгубився [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Антонімічний переклад (негативація) Модуляція (усвідомити – не розгубитися)
92.	<i>He wondered that they did not want to, that they had been out having a good time instead of being with her that evening, talking with her, sitting around her in a worshipful and adoring circle.</i> [80, с. 15].	Він дивувався, що вони цього не хотіли, бо ж от десь собі розважалися , замість того, щоб бути біля неї, утворивши коло шанобливих прихильників, розмовляти з нею. [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Семантичне злиття Компресія
93.	<i>evening, talking with her, sitting around her in a worshipful and adoring circle.</i> [80, с. 15].	бути біля неї, утворивши коло шанобливих прихильників, розмовляти з нею. [46].	Препозитивне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Перестановка Додавання (прихильників) Модуляція (що,

					обоюють – шанобливі)
94.	<i>He glanced across the top of the paper he was reading,</i>	Він глянув на Мартіна поверх газети темними й нещирими	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення
95.	<i>showing a pair of dark, insincere, sharp-staring eyes</i> [80, с. 16].	колючими очима [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
96.	<i>... he saw, first, the paintings, and next, Her, looking at him with melting sweetness as she shook his hand at leaving</i> [80, с. 16].	Він... побачив спочатку картини, що його прикрашали, а потім її, з ніжною усмішкою, як тоді, коли прощалися [46].	Постпозит ивне означення	Не перекладено	Опущення
97.	<i>He started to leave the room, tripping over a loose seam in the slatternly carpet</i> [80, с. 16].	Виходячи з кімнати, він зачепився за складку на засмальцьованому килимі [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (Спіткнутися – зачепитися)
98.	<i>All day he effaced himself in the store, reserving for the evening, with his family, the privilege of being himself</i> [80, с. 17].	Цілий день у крамниці він стримував себе, лишаючи радість бути самим собою на вечірні години серед сім'ї [46].	Обставина способу дії	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Перестановка Диференціація (відкладати – лишати)
99.	<i>He was over to San Francisco yesterday looking for a ship</i> [80, с. 17].	Учора їздив до Сан-Франціско, шукав підхожого судна [46].	Обставина причини	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
100	<i>Each time he murmured it, her face shimmered before him, suffusing the foul wall with a golden radiance</i> [80, с. 19].	Вимовляючи його, він щоразу бачив її обличчя, що мерехтіло перед ним, освітлюючи брудну стіну золотим сяйвом [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Конкретизація (покривати – освітлювати)
101	<i>It extended on into infinity, and through its golden depths his soul went questing after hers</i> [80, с. 19].	Воно ширилось без кінця-краю, і в його золотаву глибину поринала Мартінова душа, щоб знайти її душу [46].	Обставина способу дії	Підрядне обставинне речення мети Інфінітив	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Модуляція (шукати – знайти)
102	<i>Never having been conscious of himself, he did not know that he had that in his being that drew love from women...</i>	Він ніколи не думав про себе і не підозрював, що в ньому є щось таке, що збуджувало у жінок любов... [46].	Обставина причини	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (усвідомлювати – думати)

	[80, с. 19].				Антонімічний переклад (негативація)
103	... they had been filled with the ever changing panorama of the world... [80, с. 19].	... їх занадто приваблювала вічно мінлива панорама світу... [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція
104	He saw the head and face of a young fellow of twenty, but, being unused to such appraisal, he did not know how to value it [80, с. 19].	Він побачив обличчя юнака років двадцяти, але, не звикши думати про свою зовнішність, ніяк не міг вирішити, вродливе воно чи ні [46].	Обставина причини	Дієприслівник Обставина причини	Транспозиція
105	But he passed it by as without merit, in Her eyes, and dwelt long and thoughtfully on the high, square forehead, – striving to penetrate it and learn the quality of its content [80, с. 19].	Але на своє волосся, як на щось не варте уваги, він ледве глянув, зате довго й замислено вдивлявся у високий і широкий лоб, силкуючись збагнути, що за ним криється [46].	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина мети	Транспозиція Синтаксична заміна Синонімічна заміна (намагатися – силкуватися)
106	He tried to imagine himself she, gazing into those eyes of his, but failed in the jugglery [80, с. 19].	Пробував уявити, як вона дивиться йому в очі, і не зміг [46].	Постпозит ивне означення	Підрядне з'ясувальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
107	The chin and jaw, strong and just hinting of square aggressiveness, helped the lips to command life [80, с. 19].	Масивні підборіддя й щелепи підкреслювали цю енергійність і завзяття [46].	Постпозит ивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (натякати – підкреслювати)
108	Strength balanced sensuousness and had upon it a tonic effect, compelling him to love beauty that was healthy and	Сила врівноважувала в ньому чуттєвість і спонукувала його любити здорову красу й відповідати на здорові почуття	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (змушувати – спонукати)
109	making him vibrate to sensations that were wholesome [80, с. 19].	[46].	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення
110	He held up his hand, rubbing the ball of the thumb over the	Мартін підняв руку і потер пальцем мозолясту долоню,	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна

111	<i>calloused palm and gazing at the dirt that was ingrained in the flesh itself and which no brush could scrub away</i> [80, с. 20].	здавалося, бруд так уївся в шкіру, що його ніякою щіткою не вишкребти [46].	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення
112	<i>And his father had worked to the last fading gasp...</i> [80, с. 20].	Батько теж працював до останнього дня... [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
113	<i>And then a radiant glory shone on the wall, and up through the other vision, displacing it, glimmered Her pale face...</i> [80, с. 21].	І враз на стіні спалахнуло променисте сяйво, і, стираючи сумний спогад, заясніло Її блідаве обличчя... [46].	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Модуляція (витіснити – стирати)
114	<i>«Come here, Alfred,» he called to the crying child, at the same time thrusting his hand into his trousers pocket...</i> [80, с. 21].	– Іди сюди, Альфреде, – покликав Мартін скривджену дитину і сунув руку в кишеню штанів, де були гроші [46].	Препозити вне означення	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Модуляція (що, плаче – скривджена)
115			Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
116	<i>He put a quarter in the youngster's hand and held him in his arms a moment, soothing his sobs</i> [80, с. 21].	Він дав хлопчикові монету – чверть долара й потримав малого трохи на руках, щоб заспокоїти [46].	Обставина способу дії	Підрядне обставинне речення мети Інфінітив	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Опущення (his sobs)
117	<i>It came to him, in a flash of fancy, that her nature seemed taking on the attributes of stale vegetables, smelly soapsuds, and of the greasy dimes, nickels, and quarters she took in over the counter of the store</i> [80, с. 21].	Йому раптом спало на думку, що на ній полишають сліди і гнилі овочі, і брудна білизна, і засмальцьовані мідяки, що їх вона одержує за прилавком [46].	Іменна частина складеного присудку	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (seemed) Модуляція (набувати – полишати)
118	<i>With thumb and forefinger she swept the dripping suds first from one arm and then from the other</i> [80, с. 22].	Вона пальцями стерла піну спочатку з однієї руки, потім з другої [46].	Постпозит ивне означення	Не перекладено	Опущення
119	<i>Martin went into the kitchen with a sinking heart...</i> [80, с. 22].	Мартін з важким серцем пішов до кухні [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Перестановка Модуляція (опускатись – важке)
120	<i>... that he went dizzy</i>	<i>... що аж в очах</i>	Постпозит	Особове дієслово	Транспозиція

	<i>at the thought and seemed to rift through clouds of rose-petals, filling his brain with their perfume</i> [80, с. 22].	потемніло – йому здалося, що на нього посипався дощ трояндових пелюсток, і душа потонула в їхньому ароматі [46].	ивне означення	Присудок (у складі сурядного речення)	Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Перестановка Модуляція (наповнювати – потонути)
121	<i>In the kitchen he found Jim, the other boarder, eating mush very languidly, with a sick, far-away look in his eyes</i> [80, с. 22].	У кухні він побачив Джіма, другого поживльця, котрий, нудьгуюче втупившись у просторинь, нехотя їв вівсянку [46].	Постпозит ивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка
122	<i>He went downstairs and out into the street, breathing great breaths of air</i> [80, с. 24].	Він спустився сходами і вийшов на вулицю, глибоко вдихаючи повітря [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (great breaths) Компенсація (глибоко)
123	<i>How could he, herding with such cattle, ever become worthy of her?</i> [80, с. 24].	Хіба міг він, живучи з такими тварюками, стати гідним її? [46].	Обставина умови	Дієприслівник Обставина умови	Транспозиція Генералізація (ходити стадом – жити)
124	<i>He was appalled at the problem confronting him, weighted down by the incubus of his working-class station</i> [80, с. 24].	Мартіна жахала безвихідність його становища – людини таврованої робітничим походженням [46].	Постпозит ивне означення	Не перекладено	Опущення Цілісне перетворення
125	<i>... and he breathed a great oath, passionately, under his breath, swearing that his brain could do what theirs had done</i> [80, с. 24].	... тоді юнак пошепки палко поклявся збагнути все те, що збагнули Інші [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (breathed a great oath)
126	<i>And so he wandered on, alternating between depression and elation as he stared at the shelves packed with wisdom</i> [80, с. 24].	Отак, то впадаючи в розпач, то переймаючись запалом, він ішов повз ці наповнені мудрістю полиці [46].	Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
127	<i>How could she, living the refined life she did?</i> [80, с. 25].	– Та й як могла вона зрозуміти його, живучи таким витонченим життям? [46].	Обставина умови	Дієприслівник Обставина умови	Транспозиція
128	<i>... and once he trailed Mr. Morse down town and studied his face in</i>	... а то якось пішов слідом за містером Морзом і при світлі ліхтарів вивчав	Обставина супутніх подій	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання

	<i>the lighted streets, longing all the while for some quick danger of death to threaten...</i> [80, с. 26].	<i>його обличчя, ревно бажуючи, щоб виникла яка смертельна небезпека...</i> [46].			(ревно)
129	<i>... thereafter he strayed there often, hiding under a dark tree on the opposite side of the street and smoking countless cigarettes</i> [80, с. 26].	<i>... відтоді цілі години простоював у затінку дерева по той бік вулиці, викурюючи безліч цигарок</i> [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (strayed) Генералізація (ховатися – простоювати)
130			Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
131	<i>While purchasing it, the clerk glanced at his nails, suggested a nail-file...</i> [80, с. 26].	<i>Коли він купував її, продавець, глянувши на його нігті, запропонував і пилочку...</i> [46].	Обставина часу	Підрядне обставинне речення часу Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Додавання (він)
132	<i>He had misadventures at first, hopelessly burning one pair and buying another, which expenditure again brought nearer the day on which he must put to sea</i> [80, с. 26].	<i>Попервах йому не щастило – він спалив свої штани і мусив купити нові, чим ще більше наблизив день відплиття</i> [46].	Обставина причини	Особове дієслово Присудок (у складі сурядного речення)	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення
133			Обставина причини	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудку (у складі сурядного речення)	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (мусив) Внутрішній поділ речення
134	<i>And as they waxed maudlin he studied them, watching the beast rise and master them and thanking</i>	<i>Коли матроси п'яніли, Мартін стежив, як прокидався в них звір, і дякував</i>	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (studied)
135	<i>God that he was no longer as they</i> [80, с. 26].	<i>богові, що він уже не такий, як вони</i> [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
136	<i>But there were others who saw, and now and again, glancing at those about him, he noted two young girls who looked back from the row in front, a dozen seats along...</i> [80, с. 27].	<i>А проте, розглядаючись час від часу, Мартін завважив у передньому ряді, крісел за десять убік, двох дівчат...</i> [46].	Обставина часу	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція Перестановка Семантичне злиття (кидаючи погляд на тих, хто був навколо – розглядаючись) Модуляція Компресія
137	<i>But several times, forgetting the</i>	<i>Але кілька разів, забувши вже про</i>	Обставина часу	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція Опущення

	<i>existence of the two girls, his eyes caught their smiles</i> [80, c. 27].	<i>них, випадково ловив їхні погляди</i> [46].			(existence)
138	<i>... he held his own royally in the badinage, bristling with slang and sharpness, that was always the preliminary to getting acquainted in these swift-moving affairs</i> [80, c. 27].	<i>Він ... жартував, пересипаючи мову дотепами та жаргонними слівцями, як то завше буває при таких знайомствах</i> [46].	Обставина способу дії	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Модуляція (бути багатим на – пересипати)
139	<i>But the girl with the black eyes caught his arm, following him and dragging her companion after her, as she cried...</i> [80, c.27].	<i>Але чорноока схопила його за руку і, тягнувши за собою приятельку, гукнула...</i> [46].	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення
140			Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
141	<i>He halted with a laugh, and turned, facing them</i> [80, c. 27].	<i>Мартін спинився і, сміючись, повернув до дівчат</i> [46].	Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
142	<i>Across their shoulders he could see the moving throng passing under the street lamps</i> [80, c. 27].	<i>Поверх їхніх плечей він міг бачити натовп, що плив при світлі вуличних ліхтарів</i> [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
143	<i>«What's her name?» he asked of the giggling girl, nodding at the dark-eyed one</i> [80, c. 28].	<i>– Як її звать? – запитав він сміхотливу дівчину, киваючи на чорнооку</i> [46].	Препозити вне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Диференціація (хихотіти – сміхотлива)
144			Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
145	<i>«Well, what is it?» he demanded, turning squarely on the girl in question</i> [80, c. 28].	<i>– Ну, то як? – звернувся він до смаглявої</i> [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Опущення (demanded, in question)
146	<i>Oh, he knew it all, and knew them well, from A to Z. Good, as goodness might be measured in their particular class,</i>	<i>О, він знав жінок, чудово знав! Чеснотливі, наскільки можуть бути чеснотливі жінки, що</i>	Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія

147	<i>hard-working for meagre wages and scorning the sale of self for easier ways, nervously desirous for some small pinch of happiness in the desert of existence, and facing a future that was a gamble between the ugliness of unending toil and the black pit of more terrible</i>	виснажно працюють за мізерну платню, вони не хотіли продавати себе ради легшого життя і палко жаждали знайти хоч крихту щастя у життєвій пустині, де в майбутньому їх чекала або злиденність у тяжкій праці, або чорна відхлянь занепаду... [46].	Постпозитивне означення	Особове дієслово Присудок (у складі сурядного речення)	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Модуляція (зневажати – не хотіти) Антонімічний переклад (негативація)
148	<i>wretchedness... [80, с. 28].</i>		Постпозитивне означення	Не перекладено	Опущення
149			Препозитивне означення	Прикметник Означення	Транспозиція Диференціація (нескінченна – тяжка) Антонімічний переклад (позитивація)
150	<i>«Bill,» he answered, nodding his head [80, с. 28].</i>	– Білл, – повторив він [46].	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення
151	<i>... she was gone and he was left staring at the two girls of the cannery... [80, с. 29].</i>	Вона проминула його, а він лишився в товаристві фабричних дівчат... [46].	Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
152	<i>«Lizzie,» she replied, softening toward him... [80, с. 30].</i>	– Лізі, – уже лагідніше промовила дівчина [46].	Обставина способу дії	Прислівник Обставина способу дії	Транспозиція Перестановка Диференціація (ставати м'якшим – лагідніше)
153	<i>Having shaken himself free from his old companions and old ways of life, and having no new companions, nothing remained for him but to read... [80, с. 30].</i>	Зрікшись колишніх звичок і колишніх товаришів, він не мав нових, і йому нічого не лишалось, як тільки читати й читати [46].	Обставина причини	Дієприслівник Обставина причини	Транспозиція Компресія Диференціація (струсити – зріктися)
154			Обставина причини	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (він)
155	<i>Passing through the City Hall Park, he had noticed a group of men, in the centre of which were half a dozen, with flushed faces and raised voices, earnestly carrying on a discussion [80, с. 30].</i>	Якось проходячи Сіті-Гол-парком, він побачив юрбу, посеред якої кілька розчервонілих чоловіків голосно й палко про щось сперечалися [46].	Обставина часу	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція Додавання (якось)
156			Постпозитивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Семантичне злиття (проводити дискусію – дискутувати) Конкретизація

					(дискутувати – сперечатися)
157	<i>He heard hundreds of technical words that were new to him, belonging to fields of thought that his meagre reading had never touched upon [80, c. 30].</i>	<i>Він почув сотні нових для нього термінів з тих галузей знання, про які ще не встиг прочитати [46].</i>	Постпозитивне означення	Не перекладено	Опущення
158	<i>... he read much of it, finding his greatest joy in the simpler poets, who were more understandable [80, c. 31].</i>	<i>... він зачитувався нею, найбільшу насолоду дістаючи від тих поетів, у яких кожен рядок був йому зрозумілий [46].</i>	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Модуляція (знаходити – діставати)
159	<i>The man at the desk in the library had seen Martin there so often that he had become quite cordial, always greeting him with a smile and a nod when he entered [80, c. 31].</i>	<i>Бібліотекар так часто бачив Мартіна, що, коли той входив, уже вітав його усмішкою і приязно кивав головою [46].</i>	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Опущення (he had become quite cordial)
160	<i>Drawing out some books at the desk, and while the man was stamping the cards, Martin blurted out... [80, c. 31].</i>	<i>Він подав бібліотекареві кілька вибраних книжок і, поки той штемпелював його картки, пробурмотів... [46].</i>	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Опущення (at the desk) Компенсація (бібліотекареві) Модуляція
161	<i>«I'll tell you,» the librarian said with a brightening face [80, c. 32].</i>	<i>– Знаєте що, – мовив бібліотекар, посміхнувшись [46].</i>	Препозитивне означення	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (face) Модуляція (світліти – посміхатися)
162	<i>«I'll do it,» he said, picking up his books and starting away [80, c. 32].</i>	<i>– Так я ї зроблю, – згодився Мартін і, забравши книжки, рушив до виходу [46].</i>	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина часу	Транспозиція Синтаксична заміна
163			Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
164	<i>She thought she was merely interested in him as an unusual type possessing various potential excellencies...</i>	<i>Її здавалося, що вона просто зацікавилась ним, як незвичайною людською постаттю,</i>	Постпозитивне означення	Не перекладено	Опущення

	[80, с.33].	різнорідно й незмірно обдарованою [46].			
165	<i>Her penetrative virginity exalted and disguised his own emotions, elevating his thoughts to a star-cool chastity</i> [80, с. 33].	Цнотлива дівочість Рут підносила його почування, поривала його мислі на височінь зоряно-холодної чистоти [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (на височінь) Диференціація (піднімати – поривати)
166	<i>...an’ since I’ve ben to the library, lookin’ with new eyes at books – an’ lookin’ at new books,</i>	<i>... а от тепер пішов до бібліотеки і зовсім іншими очима став дивитися на книжки, побачив багато нових...</i> [46].	Обставина супутніх подій	Інфінітив Частина складеного дієслівного присудку	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (став)
167	<i>too...</i> [80, с. 34].		Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (дивитися – побачив)
168	<i>It had seemed to her like a giant writhing and straining at the bonds that held him down</i> [80, с. 34].	<i>Цей юнак видавався їй велетнем, що пружився, намагаючись зірвати з себе пута</i> [46].	Постпозитивне означення	Не перекладено	Опущення
169			Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Додавання (намагаючись зірвати)
170	<i>... he stood up awkwardly, worrying as to whether he was doing the right thing, and fearing that she might take it as a sign that he was about to go</i> [80, с. 36].	<i>... він теж незграбно підвівся з свого місця, але одразу занепокоївся, щоб Рут не подумала, що він збирається вже йти</i> [46].	Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (as to whether he was doing the right thing) Додавання (одразу) Диференціація (хвилюватися – непокоїтися)
171			Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення (fearing)
172	<i>... he began to learn metre and construction and form, beneath the beauty he loved finding the why and wherefore of that beauty</i> [80, с. 37].	<i>... Мартін почав вивчати розмір, будову й форму, що крилися під красою йому красою</i> [46].	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення
173	<i>... they would troop in review across his</i>	<i>... всі ці жінки довгою низкою</i>	Обставина супутніх	Не перекладено	Опущення

	<i>mind, each, by contrast, multiplying Ruth's glories</i> [80, с. 38].	<i>проходили в пам'яті, і на їх тлі ще більше сяє ореол Рут</i> [46].	подій		
174	<i>... he seemed gazing on the face of life and reading its deepest secrets</i> [80, с. 38].	<i>... юнак мовби заглядав у лице самому життю, прозираючи в його найглибші таємниці</i> [46].	Іменна частина складеного присудку	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (вдивлятися – заглядати)
175			Іменна частина складеного присудку	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (читати – прозирати)
176	<i>And then, becoming aware of the heights of exquisite sensibility he attained, he decided that this was love...</i> [80, с. 38]	<i>Усвідомивши, на яку висоту витончених переживань він злетів, Мартін зрозумів уреши, що це – кохання</i> [46].	Обставина причини	Дієприслівник Обставина причини	Транспозиція Семантичне злиття Компресія
177	<i>He came to her breathing of large airs and great spaces</i> [80, с. 39].	<i>Мартін прийшов до неї, обвіяний вітрами безмежних просторів та далеких країн</i> [46].	Постпозитивне означення	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Модуляція (дихати – обвіяний)
178	<i>His father had been a bank cashier, but he lingered for years, dying of consumption in Arizona...</i> [80, с. 40].	<i>Його батько, банківський касир, прохворівши кілька років, помер в Арізоні від сухот</i> [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
179	<i>Back from sea Martin Eden came, homing for California with a lover's desire</i> [80, с. 42].	<i>Повернувшись з плавання, Мартін Іден поспішив до Каліфорнії, гнаний любовною тугою</i> [46].	Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Диференціація (направитися додому – поспішати)
180	<i>... he steadily went over and over his lengthening list of pronunciations and definitions...</i> [80, с. 42].	<i>Він без кінця повторював вивчені слова та їх значення</i> [46].	Препозитивне означення	Не перекладено	Опущення
181	<i>... he promptly set to work writing the article over, referring continually to the pages of the</i>	<i>Він негайно сів знову переписувати нарису, раз у раз заглядаючи до</i>	Обставина супутніх подій	Інфінітив Обставина мети	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (work)

182	<i>rhetoric and learning more in a day about composition than the average schoolboy in a year</i> [80, с. 44].	<i>підручника, і за один день дізнався про будову літературного твору більше, як інший школяр за цілий рік</i> [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Диференціація (звертатись до – заглядати)
183			Обставина супутніх подій	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка
184	<i>Early that morning he was out himself to the front door, nervously racing through the many-sheeted newspaper</i> [80, с. 45].	<i>Настав жаданий день, Мартін схопився дуже рано і скоро був уже біля парадних дверей, збуджено перебігаючи очима по сторінках газети</i> [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (очима) Диференціація (швидко пересуватися – перебігати)
185	<i>... each evening he puzzled his way through the magazines, taking note of the stories, articles, and poems that editors saw fit to publish</i> [80, с. 45].	<i>... щовечора заглиблювався в журнали, силкуючись зрозуміти, які саме повісті, статті й вірші видавці ухвалюють до друку</i> [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівниковий зворот Обставина мети	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (звертати увагу – силкуватись зрозуміти)
186	<i>... though it did not protect the neck from the gnawing chafe of the stiff collar</i> [80, с. 45].	<i>Проте шию ця бронза не захистила від тугого комірця</i> [46].	Препозити вне означення	Не перекладено	Опущення
187	<i>But he was very tentative, fastidiously so, letting Ruth set the pace of sprightliness and fancy, keeping up with her but never daring to go beyond her</i> [80, с. 46].	<i>Але все ж був дуже обачний, обачний у кожній дрібниці, і, полишаючи Рут ініціативу в невимушеній розмові, сам тільки підтримував її, ніколи не починаючи перший</i> [46].	Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Модуляція (дозволяти задавати темп – полишати ініціативу)
188			Обставина способу дії	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна
189			Обставина способу дії	Не перекладено	Опущення
190	<i>... he queried, secretly exulting at the language he had used, his swift imagination throwing the whole scene and atmosphere upon a vast screen along with a thousand other scenes from his life...</i> [80, с. 46].	<i>... запитав він, потай радіючи, що так добре сказав. І враз його буйна уява кинула на широкий екран усю цю сцену, а поруч тисячу інших сцен з його життя...</i> [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна

191	<i>The whole composite vision was achieved with the speed of light, producing no pause in the conversation, nor interrupting his calm train of thought</i> [80, с. 46].	Але все це промайнуло перед очима з швидкістю світла, ні на мить не урвавши розмови і не порушивши спокійного плину його думок [46].	Обставина способу дії	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Антонімічний переклад (негативація) Модуляція (не створювати пауз – не уривати)
192			Обставина способу дії	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція
193	<i>... he saw himself and this sweet and beautiful girl, facing each other and conversing in good English...</i> [80, с. 46].	<i>... він побачив себе й цю милу гарну дівчину, вони сиділи одне проти одного, розмовляючи доброю англійською мовою...</i> [46].	Постпозитивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Додавання (вони) Конкретизація (знаходиться обличчям до обличчя – сидіти одне проти одного)
194			Постпозитивне означення	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
195	<i>He saw these other scenes through drifting vapors and swirls of sullen fog dissolving before shafts of red and garish light</i> [80, с. 46].	<i>Він бачив ці сцени крізь імлу й клуби сірого туману, що танули перед пасмами яскравого червоного світла</i> [46].	Препозитивне означення	Не перекладено	Опущення
196			Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Диференціація (розчинятися – танути)
197	<i>He saw cowboys at the bar, drinking fierce whiskey...</i> [80, с. 46].	<i>Ось ковбої в шинку п'ють вогняне віскі...</i> [46].	Постпозитивне означення	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (He saw) Компенсація (ось)
198	<i>... he saw himself with them drinking and cursing with the wildest, or sitting at table with them, under smoking kerosene lamps...</i> [80, с. 46].	<i>... , і він теж із ними п'є й лається найкрутішими словами, тут-таки, за тим самим столом; чадять гаснички...</i> [46].	Препозитивне означення	Особове дієслово Присудок (у складі сурядного речення)	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення
199	<i>Then she played and sang to him, while he gazed wit hungry yearning at her, drinking in her</i>	<i>Потім вона грала й співала йому, а він жадливо дивився на неї, упоєний чаром її жіночності і</i>	Обставина супутніх подій	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Синтаксична заміна
200			Обставина	Дієприслівник	Транспозиція

	<i>loveliness and marvelling that there should not be a hundred suitors listening there and longing for her as he listened and longed</i> [80, с. 47].	<i>дивуючися, чому коло неї нема сочень обожнювачів, які б слухали її й жадали так само, як слухає й жадає він</i> [46].	супутніх подій	Обставина способу дії	Синтаксична заміна
201			Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
202			Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
203	<i>He was at too great a height for that, and having been deaf to a twice-repeated summons, he went without the heavy Sunday dinner with which Mr. Higginbotham invariably graced his table</i> [80, с. 48].	<i>Він витав так високо, що навіть не чув, як його двічі кликали їсти. Так і пішов, не покуштувавши недільного обіду, яким містер Хігінботем незмінно прикрашав свій стіл</i> [46].	Обставина причини	Підрядне обставинне речення ступеня Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Зовнішній поділ речення Антонімічний переклад (негативація) Модуляція (бути глухим – не чути)
204	<i>... the rise, in his case, which he pointed out unfailingly, being from a grocer's clerk to the ownership of Higginbotham's Cash Store</i> [80, с. 48].	<i>І при цьому ніколи не забував нагадати, що сам він із крамарчука став власником крамниці</i> [46].	Обставина причини	Підрядне з'ясувальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка Модуляція (був – став)
205	<i>... Professor Hilton informed him, staring at him through heavy spectacles...</i> [80, с. 48].	<i>... мовив професор Гілтон, дивлячись на нього крізь великі окуляри...</i> [46].	Обставина супутніх подій	Дієприслівник Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна
206	<i>«Yes, sir,» Martin said humbly, wishing somehow that the man at the desk in the library was in Professor Hilton's place just then...</i> [80, с. 48].	<i>– Так, сер, – покійно озвався Мартін, якому хотілося, щоб замість професора перед ним опинився його знайомий бібліотекар</i> [46].	Обставина супутніх подій	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
207	<i>«You know far more than any of the students entering high school...</i> [80, с. 49].	<i>Ви знаєте далеко більше, ніж учні, що вступають до середньої школи...</i> [46].	Постпозитивне означення	Підрядне означальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
208	<i>He was silent for a minute, casting about for the least vainglorious way in which to express himself</i> [80, с. 49].	<i>Мартін хвилину помовчав, старанно обдумуючи, як відповісти, щоб це не видалося нескромним</i> [46].	Обставина причини	Дієприслівник Обставина причини	Транспозиція Додавання (старанно) Генералізація (робити припущення –

					обдумувати)
209	<i>The blood surged into his face, wave upon wave, mastering the bronze of it till the blush of shame flaunted itself from collar-rim to the roots of his hair [80, с. 51].</i>	<i>Кров бухнула йому в обличчя, і він почервонів по саме волосся під бронзовою засмагою [46].</i>	Обставина супутніх подій	Не перекладено	Опущення

Дієприкметникові предикативні конструкції

№	Оригінал	Переклад	Функція оригіналу	Спосіб перекладу	Перекладацька трансформація
1.	<i>He looked about more unconcernedly, sharply observant, every detail of the pretty interior registering itself on his brain</i> [80, с. 2].	Він упевненіше й уважніше глянув, карбуючи в мозкові кожну дрібницю витонченої обстави [46].	НДК Складна обставина супутніх подій	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Диференціація (запам'ятовувати – карбуючи)
2.	<i>He glanced around at his friend reading the letter and saw the books on the table</i> [80, с. 2].	Він кинув погляд на приятеля, що читав листа , і завважив на столі книжки [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
3.	<i>He chanced upon a volume of Swinburne and began steadily, forgetful of where he was, his face glowing</i> [80, с. 2].	Ось він натрапив на томик Свінберна, і обличчя хлопцеві запашило , він заходився читати, забувши навіть, де перебуває [46].	НДК Складна обставина супутніх подій	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Перестановка Опущення (his) Додавання (хлопцеві)
4.	<i>The first he knew was when he heard Arthur's voice saying</i> [80, с. 2].	Опам'ятався лише тоді, як почув Артурів голос [46].	ОДК Складний додаток	Іменникове словосполучення Додаток	Опущення (saying)
5.	<i>He saw her hand coming out to his...</i> [80, с. 3].	Він побачив, що дівчина подала йому руку... [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка Опущення (her) Додавання (дівчина) Синонімічна заміна (простягнула – подала)
6.	<i>«One night, in a calm, with a heavy sea running, the main-boom-lift carried away, an' next the tackle</i> [80, с. 4].	– Якось уночі море розходилося , і з головної реї зірвало грот з усіма снастями [46].	НДКП Складна обставина супутніх подій	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Диференціація (running – розходилося)
7.	<i>... that nevertheless stimulated his mind and set it tingling</i>	<i>... все це спонукало його мозок до праці</i> [46].	ОДК Складний додаток	Іменникове словосполучення Додаток	Транспозиція Модуляція (збуджуватись)

	[80, с.5].				– до праці)
8.	<i>...he smoked a cigarette and listened to the bells of the peaked pagoda calling straw-sandalled devotees to worship</i> [80, с. 6].	<i>...він куриє сигарету і прислухався до дзвонів шпичастої пагоди, що закликали на молитву богомольців у солом'яних сандаліях»</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
9.	<i>Then he remembered seeing similar grand ladies and gowns entering the London theatres...</i> [80, с. 6].	<i>Спало на пам'ять, як такі самі пишні леді і в таких самих убраннях входили до лондонських театрів...</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
10.	<i>He had... to feel the prod of desire to win to the walk in life whereon she trod, and to have his mind ever and again straying off in speculation and vague plans of how to reach to her</i> [80, с. 8].	<i>... юнакові кортіло вибратись на ту стежку життя, де ступала вона, тимчасом як у голові знов і знов роїлися думки та невиразні плани, як до неї добитись</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне обставинне речення часу	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Опущення (to have) Додавання (у голові) Перестановка Модуляція (блукали – роїлися)
11.	<i>...he stood with trousers bagging at the knees, his arms loose-hanging and ludicrous, his face set hard for the impending ordeal</i> [80, с. 8].	<i>Штани в нього на колінах надималися, руки безпорадно висіли, а обличчя на саму думку про майбутнє випробування спохмурніло</i> [46].	НДКП Обставина супутніх подій	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Модуляція (висіти, як мішок – надиматися)
12.			НДК Обставина супутніх подій	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Модуляція (вільно – безпорадно)
13.	<i>He watched them eating, and decided that they ate like pigs</i> [80, с. 8].	<i>Він пригадав, як вони їли, і вирішив, що їли по-свинячому</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
14.	<i>When he heard such words dropping carelessly from the lips of the members of this marvellous</i> [46].	<i>Коли ті слова леГПКО злітали з уст членів цієї чудової родини...</i> [46].	ОДК Складний додаток	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (he heard)

	<i>family...</i> [80, с. 9].				
15.	<i>She glanced about her and saw the others gazing at him with rapt attention...</i> [80, с. 12].	<i>Рут озирнулася і побачила, що всі дивляться на нього...</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка
16.	<i>... the flood of music was a wind that poured against those strings and set them vibrating with memories and dreams</i> [80, с. 13].	<i>... потік музики – вітром, що торкався цих струн і примушував їх бриніти спогадами й мріями</i> [46].	ОДК Складний додаток	Інфінітив Додаток	Транспозиція Модуляція (дрижати – бриніти)
17.	<i>... these seemed the prison-bars through which she saw a great soul looking forth, inarticulate and dumb...</i> [80, с. 13].	<i>... вони видавалися тюремними ґратами, крізь які дівчина побачила прекрасну душу, безпорадну й німу...</i> [46].	ОДК Складний додаток	Іменник Додаток	Опущення (looking)
18.	<i>... he saw himself climbing the heights with her, sharing thoughts with her, pleasuring in beautiful and noble things with her</i> [80, с. 14].	<i>Він... бачив, як злітає з нею на неймовірні висоти, ділиться з нею думками, упивається разом з нею красою і розкошами світу</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Диференціація (видиратися – злітати)
19.			ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
20.			ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення Особове дієслово	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Модуляція (насолоджуватися – упиватися)
21.	<i>She was patching a pair of his trousers, while his lean body was distributed over two chairs, his feet dangling in dilapidated carpet-slippers over the edge of the second chair</i> [80, с. 16].	<i>Вона латала чоловікові штани, а він читав газету, вмотививши своє худе тіло на двох стільцях і звісивши ноги в стоптаних капцях</i> [46].	НДК Обставина супутніх подій	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Опущення (his)
22.	<i>His voice was cold, sharp, and final, his lips stamping the enunciation of each word like the die of a machine</i> [80, с. 17].	<i>Голос у нього був холодний і гострий, він наче відкарбовував кожне слово</i> [46].	НДК Обставина супутніх подій	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Генералізація (his lips – він)

23.	<i>Her revolt faded away, her spirit wilting down into her tired flesh [80, c. 18].</i>	Бунт її ушух, дух зів'яв у стомленому тілі [46].	НДК Обставина супутніх подій	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення
24.	<i>Martin Eden, with blood still crawling from contact with his brother-in-law, felt his way along the unlighted back hall and entered his room [80, c. 18].</i>	Мартін Іден, усе ще збурений сутичкою з зятем, намацав дорогу в темному коридорі і увійшов до своєї кімнати [46].	НДКП Обставина супутніх подій	Дієприкметник Означення	Заміна форми слова Синтаксична заміна Цілісне перетворення
25.	<i>He caught himself imagining the wonder of a caress from such a hand, and flushed guiltily [80, c. 20].</i>	Упіймав себе на цій думці і винувато почервонів [46].	ОДК Складний додаток	Іменникове словосполучення Додаток	Транспозиція Генералізація (уявляти – думка)
26.	<i>Her glad little cry rang in his ears, and he felt her clinging to him like a cat [80, c. 20].</i>	У вухах бринить її радісний скрик, і він відчуває, як вона притуляється до нього, немов кошеня [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Диференціація (чіплятися – притулятися)
27.	<i>Martin went into the kitchen with a sinking heart, the image of her red face and slatternly form eating its way like acid into his brain [80, c. 22].</i>	Мартін з важким серцем пішов до кухні. Червоне обличчя сестри і її неохайний вигляд так і стояли йому перед очима [46].	НДК Обставина супутніх подій	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Зовнішній поділ речення Цілісне перетворення
28.	<i>He had heard them talking it [80, c. 24].</i>	... він чув, як вони розмовляли нею [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
29.	<i>He... made out application blanks for membership for himself, his sisters Gertrude and Marian, and Jim, the latter's consent being obtained at the expense of several glasses of beer [80, c. 25].</i>	... він... записався сам, записав обох сестер, Гертруду й Мерієн, і навіть Джіма, від якого домігся згоди, щедро почастувавши його пивом [46].	НДК Обставина супутніх подій	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка Опущення (the latter's)
30.	<i>With four cards permitting him to draw books, he burned the gas late in the servant's room, and was charged fifty cents a</i>	Беручи книжки на чотири абонементи, він допізна палив газ у своїй комірчині і щотижня платив за це містерові	НДКП Обставина причини	Дієприслівниковий зворот Обставина причини	Транспозиція Перестановка Опущення (permitting)

	<i>week for it by Mr. Higginbotham [80, c. 25].</i>	<i>Хігінботему п'ятдесят центів [46].</i>			
31.	<i>Also, it incensed Mr. Higginbotham, who would have preferred the money taking the form of board [80, c. 25].</i>	<i>До того ж це розгнівило містера Хігінботема, котрий волів би одержати ці гроші як комірне [46].</i>	ОДК Складний додаток	Інфінітивне словосполучення Частина складеного дієслівного присудка	Транспозиція Синтаксична заміна Цілісне перетворення
32.	<i>He dared not go near Ruth's neighborhood in the daytime, but night found him lurking like a thief around the Morse home, stealing glimpses at the windows and loving the very walls that sheltered her [80, c. 25].</i>	<i>Удень Мартін не насмілювався ходити там, де жила Рут, зате вночі, немов злодій, снував коло дому Морзів, крадькома поглядаючи на освітлені вікна, і навіть стіни, що оточували її, були йому любі [46].</i>	ОДК Складний додаток	Особове дієслово Присудок	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (found) Перестановка Диференціація (крастися – снувати)
33.			ОДК Складний додаток	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Додавання (крадькома) Модуляція (крадучи спалахи – крадькома поглядаючи)
34.			ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Перестановка
35.	<i>One afternoon he saw her mother coming out of a bank... [80, c. 26].</i>	<i>Якось удень він побачив, коли її мати вийшла з банку... [46].</i>	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
36.	<i>He was drunken in new and more profound ways - with Ruth, who had fired him with love and with a glimpse of higher and eternal life; with books, that had set a myriad maggots of desire gnawing in his brain... [80, c. 26].</i>	<i>Його сп'янула Рут, яка запалила в ньому любов і прагнення до кращого, не смертельного життя, книжки, що повнили душу мірадами незнаних бажань... [46].</i>	ОДК Складний додаток	Іменникове словосполучення Додаток	Опущення (gnawing) Опущення (maggots) Додавання (незнаних)

37.	... and with each glance of theirs he felt the fingers of his own class clutching at him to hold him down [80, c. 27].	При кожному їхньому погляді він відчував, як чінкі пазури його класу хапають його і тягнуть униз [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Додавання (чіпки)
38.	It would never do for Her to come out and see him talking there with them [80, c. 27].	Ні, не можна нізащо допустити, щоб Рут побачила його з цими дівчатами! [46].	ОДК Складний додаток	Займенник Додаток	Опущення (talking)
39.	Across their shoulders he could see the moving throng passing under the street lamps [80, c. 27].	Поверх їхніх плечей він міг бачити натопн, що плив при світлі вуличних ліхтарів [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Диференціація (проходити – плити)
40.	She looked him in the eyes, her own sharply passionate and inviting [80, c. 28].	... дівчина палко й визивно глянула йому в очі [46].	НДК Обставина способу дії	Прислівник Обставина способу дії	Транспозиція Перестановка Опущення (her own) Диференціація (запрошуючи – визивно)
41.	Good, as goodness might be measured in their particular class, hard-working for meagre wages and scorning the sale of self for easier ways, nervously desirous for some small pinch of happiness in the desert of existence, and facing a future that was a gamble between the ugliness of unending toil and the black pit of more terrible wretchedness, the way whereto being briefer though better paid [80, c. 28].	Чеснотливі, наскільки можуть бути чеснотливі жінки, що виснажно працюють за мізерну платню, вони не хотіли продавати себе ради легшого життя і палко жадали знайти хоч крихту щастя у життєвій пустині, де в майбутньому їх чекала або злиденність у тяжкій праці, або чорна відхлань занепаду, до якого вела страшна, хоч і краще оплачувана, дорога [46].	НДК Обставина супутніх подій	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Конкретизація (була – вела)

42.	<i>But between inner vision and outward pleasantry he found time to watch the theatre crowd streaming by</i> [80, с. 28].	<i>Але попри ці роздуми й веселу балаканину він усе-таки встигав стежити за людським потоком, що ринув од театру</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Додавання (людський) Декомпресія
43.	<i>He felt a tug at his arm, and heard a voice saying...</i> [80, с. 29].	<i>Хтось шарпнув його за руку й промовив...</i> [46].	ОДК Складний додаток	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (He heard) Генералізація (голос – хтось)
44.	<i>... he saw Ruth's clear, luminous eyes, like a saint's, gazing at him out of unplumbed depths of purity</i> [80, с. 29].	<i>... він побачив ясні й променисті очі Рут, що, немов очі янгола, дивились на нього з безмірних глибин чистоти</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія
45.	<i>«Lizzie,» she replied, softening toward him, her hand pressing his arm, while her body leaned against his</i> [80, с. 30].	<i>– Лізі, – уже лагідніше промовила дівчина. Вона потиснула йому руку і пригорнулася до нього всім тілом</i> [46].	НДК Обставина супутніх подій	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Зовнішній поділ речення Генералізація (її рука – вона)
46.	<i>... the man who drew it was so much man as to shock her with maidenly fears and set her mind and pulse thrilling with strange thoughts and feelings</i> [80, с. 33].	<i>... від цього чоловіка віяло такою мужністю, що вона відчувала перед ним якийсь дівочий острах, а її серце й розум повнилися чудними думками й почуваннями</i> [46].	ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Опущення (set) Диференціація (тріпотіти – повнитися)
47.	<i>She read to him much from «The Princess,» and often he saw her eyes swimming with tears...</i> [80, с. 38].	<i>Вона багато читала йому з «Принцеси», і він не раз помічав, як на очі їй набігали сльози...</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне з'ясувальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Модуляція (плавати в сльозах – набігають сльози)
48.	<i>But she singing he did not question</i> [80, с. 39].	<i>Зате, коли Рут співала, він ні про що вже не питав</i> [46].	НДК Складна обставина часу	Підрядне обставинне речення часу	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія

49.	<i>It seemed to enter into her body and course through her veins in a liquid glow, and to set her quivering with its imparted strength [80, c. 45].</i>	Здавалося, що вогонь пройняв усе її тіло, розлився по жилах гарячим струмком, і, напоєна його снагою, дівчина аж затремтіла [46].	ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Опущення (set) Перестановка
50.	<i>... he queried, secretly exulting at the language he had used, his swift imagination throwing the whole scene and atmosphere upon a vast screen along with a thousand other scenes from his life... [80, c. 46].</i>	... запитав він, потай радіючи, що так добре сказав. І враз його буйна уява кинула на широкий екран усю цю сцену, а поруч тисячу інших сцен з його життя... [46].	НДК Обставина супутніх подій	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Зовнішній поділ речення Додавання (враз)
51.	<i>... he saw himself with them drinking and cursing with the wildest, or sitting at table with them, under smoking kerosene lamps... [80, c. 46].</i>	... , і він теж із ними п'є й лається найкрутішими словами, тут-таки, за тим самим столом; чадають гаснички... [46].	ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Опущення (he saw)
52.			ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення
53.			ОДК Складний додаток	Не перекладено	Опущення
54.	<i>He saw himself, stripped to the waist, with naked fists, fighting his great fight with Liverpool Red... [80, c. 46].</i>	<i>А от він, скинувши сорочку, б'ється з Рудим Ліверпульцем... [46].</i>	ОДК Складний додаток	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Опущення (He saw) Компенсація (а от)
55.	<i>... he saw the bloody deck of the John Rogers, that gray morning of attempted mutiny, the mate kicking in death-throes on the main-hatch, the revolver</i>	<i>А ось закривавлена палуба «Джона Роджерса» того похмурого ранку, коли вибухнув заколот: помічник капітана корчить</i>	ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Диференціація (брикатися – корчиться)
56.	<i>in the old man's hand spitting fire and smoke, the men with passion-wrenched faces, of brutes screaming</i>	<i>в передсмертних муках, револьвер у капітановій руці бухає вогнем і димом, а навколо</i>	ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Диференціація

	<i>vile blasphemies and falling about him...</i> [80, с. 46].	<i>падають матроси, вигукуючи дикі прокльони, і їхні звірячі обличчя перекривлені від люті</i> [46].			(прискати – бухає)
57.			ОДК Складний додаток	Дієприслівниковий зворот Обставина способу дії	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка
58.			ОДК Складний додаток	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Перестановка
59.	<i>... he caught a vision of a world without end of sunlit spaces and starry voids through which he drifted with her, his arm around her, her pale gold hair blowing about his face</i> [80, с. 50].	<i>Перед його очима нараз розкинувся безмежний світ сонячних рівнин і зоряних просторів, якими він лине разом з нею, тримаючи її в обіймах, і її золотаве волосся має круг його обличчя</i> [46].	НДК Обставина супутніх подій	Сурядне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Внутрішній поділ речення Диференціація (розвіюватися – маяти)
60.	<i>... he saw Ruth regarding him with an amused expression and a smile in her eyes</i> [80, с. 51].	<i>... побачив Рут, яка з усміхом в очах дивиться на нього</i> [46].	ОДК Складний додаток	Підрядне означальне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Декомпресія Перестановка Генералізація (розглядає – дивиться)
61.	<i>And in his frightened ears he heard his exclamation echoing</i> [80, с. 51].	<i>У вухах Мартінові пролунав його власний вигук</i> [46].	ОДК Складний додаток	Самостійне речення	Транспозиція Синтаксична заміна Перестановка Генералізація (відлунюватися – пролунати)